

ZADOVOLJNI NA DELOVIŠČA — Brigadirji druge izmene (na sliki) nadaljujejo z delom, ki so ga pričeli njihovi predhodniki. Vsako jutro se zbera pred brigadnim avtobusom, da jih odpelje na delovišča. (Foto: J. Pavlin)

Brigadirji presegajo norme

Prva izmena za 42 % presegla normo — Druga izmena že na deloviščih

ŽUŽEMBERK — V petek popoldan je bila v brigadirskem naselju v Žužemberku slovesnost, na kateri so podelili priznanja, udarniške značke in trak akcije najboljšim brigadirjem in brigadam prve izmene ZMDA „Suha krajina 84“.

Za brigadirji, ki so se ta dan tudi poslovili z delovišča, je ostalo 2,5 km

PRIŠLI BRIGADIRJI

STARI LOG PRI KOČEVJU — V ponedeljek, 9. julija, se je v Starem logu začela letošnja zvezna mladinska delovna akcija, v kateri sodelujeta brigadi iz Beograda in Bitolja. Mladinci dograjujejo vodovod za Stari log in čistijo kmetijske površine grmovja. Obe brigadi bosta delali tu štiri tedne, nato pa ju bosta za enako obdobje zamenjali dve novi. Ko bo čiščenje zemljišč na območju Starega loga končano, bodo s podobnim delom nadaljevali na območju Male gore.

položenega vodovoda in 7,5 km izkopanih jarkov. Opravili so kar 26.000 norma ur, kar je ocenjeno na 6,5 milijona din. S svojim delom so za 42% presegli načrtovano normo.

Od ponedeljka je na deloviščih že druga izmena 270 brigadirjev, združ-

PONOVO LUDVIK ZAJC

LJUBLJANA — Na zadnji seji medobčinskega sveta ZK Ljubljana okolica so za sekretarja ponovno izvolili Ludvika Zajca. Na seji so razpravljali tudi o delu sveta v minulim mandatnem obdobju in sprejeli programske usmeritve za naslednje obdobje.

Še preveč vsaksebi

Dogovarjanje posavskih in dolenskih šolnikov še premalo učinkovito, zato podvajanje programov

POSAVJE — Po preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje se je tudi pri posavskih treh srednjih šolah (sedaj programih) v primerjavi s prejšnjimi poklicnimi znatno podaljšal čas teoretičnega in praktičnega pouka v šoli na račun časa praktičnega pouka oziroma prakse v delovnih organizacijah.

Ta primankljaj naj bi reševali s pravnimi ukrepi. V Posavju je bilo ukinjeno izobraževanje v dveh prog-

ramih, zmanjšal pa se je obseg vpisa v 1. letnik. V Posavju izvajajo od 27 usmeritev 10 programov le iz 7 usmeritev, zato več kot kot polovica osmošolcev nadaljuje izobraževanje izven regije. Dogovarjanje z Dolenjsko oziroma Novim mestom ni učinkovito pri programih, kjer se zmogljivosti podvajajo (program učitelj in elektronika). Novo mesto kljub dogovoru vpisa za elektrone in zmanjšalo za 1 oddelek in ni razpisalo oddelka za elektroenergetiko. Ostalo je po starem: 3 oddelki iz 90 učencev elektrone.

Posavci priznajo, da ima Novo mesto pri dogovarjanju za pedagoško usmeritev program učitelj absolutno prednost, čeprav že več let vpisujeta šoli v Brežicah in Novem mestu enako število oddelkov in učiteljev. Tudi v Novem mestu za ta program nimajo letos zadostnega števila učencev, ker je ob splošnih vzrokih slabšega zanimanja za pedagoški poklic v Novem mestu tudi zelo peštr ponudba srednjih in skrajšanih programov iz 17 usmeritev za 1.470 učencev (v Posavju le za 540).

P. P.

nih v brigadah: „Ivo Lola-Ribar“ iz Omiša, brigadi univerzitetne konference Beograd „Titovi štipendisti“, ORG „Viktor Bubanj“ iz Sarajeva, ORB „Elpida Karamandi“ iz Bitolja ter brigadi iz Gornje Radgone in Maribora—Tezna.

Brigadirji bodo nadaljevali z izgradnjo vodovoda Plešivica—Gradenc v dolžini 1700 m in vodovod v Lučah (KS Žalna), opravili pa bodo tudi dve agromelioraciji v Starem logu (77 ha) in v Ambrusu (25 ha).

NAŠLI MINI

ŽUŽEMBERK — Ljubljanka Tatjana Bregant je 3. julija obvestila milčnike v Žužemberku, da je pri svojem vikendu v Podgozdu pri Dvoru našla dve mini. Strokovnjaki so ugotovili, da sta pripadali 40-milimetrskemu minometalcu, ki so ga uporabljali med II. svetovno vojno. Za nevarne ostanke je poskrbel pirotehnik.

KULTURA V SOŽITJU S KRAJEM — Predsednik republiške konference SZDL Franc Šetinc je med govorom na sobotni otvoritvi 7. salona jugoslovanskih samorastnikov poudaril, da bi se Trebnje ne moglo razviti v pomembno likovno središče, če bi v občini ne bilo toliko entuziastov in če združeno delo ne bi pomagalo. (Foto: I. Zoran)

Dokaz, da kultura ni breme

Na sobotni otvoritvi 7. salona likovnih samorastnikov Jugoslavije v Trebnjem govoril Franc Šetinc, predsednik RK SZDL Slovenije — Na ogled 90 del 39 avtorjev — Razstava bo odprta do 24. avgusta

TREBNJE — V soboto, 7. julija, zadnji dan letošnjega, 17. likovnega tabora, na katerem je ustvarjalo prek dvajset udeležencev, nekaj tudi iz tujine, je Trebnje doživelo še eno kulturnoumetniško manifestacijo: otvoritev 7. salona likovnih samorastnikov Jugoslavije v Galeriji samorastnikov. Na tej pregledni razstavi naše naive, ki bo na ogled do 24. avgusta, je izbor 90 slikarskih in kiparskih del 39 avtorjev iz malone vseh republik in pokrajin. Nastala so v zadnjih treh letih, po 6. salonu leta 1981.

Udeležencem otvoritvene slovesnosti je najprej zaigral pihalni orkester iz Novega mesta, nato pa je trebnjska kulturna prizadevanja na kratko očrtal predsednik občinske kulturne skupnosti Jože Falkner. 7. salon je nato odprl slavnostni govornik Franc Šetinc, predsednik republiške konference SZDL Slovenije. Med drugim je dejal:

„Vsakoletna taborska srečanja in likovni saloni imajo vsestranski pomen. Posebej izstopa njihov medrepubliški značaj, saj v Sloveniji ni med samorastniki tako odmevne prireditve. Z njimi je Trebnje stopilo v krog tistih slovenskih krajev, ki se ponašajo s pomembnimi kulturnimi spomeniki in umetniškimi stvaritvami, katere so ustvarili sodelujoči umetniki in s tem pomembno obogatili ta del slovenske pokrajine.“

Franc Šetinc je pohvalil številne navdušence in privržence trebnjskih

likovnih in drugih kulturnih dogajanj, pa tudi delovne organizacije kot mecene, saj bi brez njihovega truda in razumevanja kraj ne imel tega, s čimer se na kulturnoumetniškem področju lahko pohvali danes. Svojo misel o tem pa je nadaljeval: „Lahko bi rekli, da sta tabor in salon kot sprva na

BORCI RAZVILI PRAPOR

PREDGRAD — Na dan borce, 4. julija, so na proslavi v Predgradu razvili prapor KO ZZB NOV Poljanska dolina. Na svečanosti je govoril predsednik občinskega odbora ZZB NOV Kočevje Ignac Karničnik. V kulturnem programu so nastopili: domača godba na pihala, tamburaški zbor in recitatorji. Razen domačinov so se proslave udeležili tudi občani in gostje iz sosednjih KS s slovenske in hrvaške strani-Kolpo.

Rakete razgnale točo

Uspešno razbili več hudih nevihtnih front, ki bi zanesljivo prerastle v hude ujme s točo

SEVNICA — V začetku julija je bilo katastrofalno neurje s točo na Primorskem in tudi precejšnjem delu naše žitnice v Vojvodini. Zanimivo je, da v obeh teh pokrajinah še ne premorejo obrambe pred točo.

Le-ta letos prvič v polnejšem obsegu deluje na območju osrednje Slovenije (lani je bila pokrita le delno), medtem ko deluje že dlje časa na Štajerskem. Nas je ta obramba obvarovala pred najhujšim ob hudih neurjih 2. julija in 23. junija. Junija so se pojavile grozeče nevihtne gmote oblakov na celnem branjenem območju od Maribora sem. Iz kar 53 strelnih mest so tisti dan izstrelili 427 raket. Izredno nevarno je bilo v ponedeljek, 2. julija. Prvi znaki so se takrat pojavili v Prekmurju, nakar so ti oblaki prijadrali še nad Bizeljsko in Belo krajino. Strelci so v tej nevihti izstrelili 408 raket. Zadnja raketa je

bila izstreljena že v trdni noči, ob 22. uri.

Stari ljudje ne govorijo zastoj o prestopnem letu tudi kot o „kebrovem“ letu, ko vreme ni nič kaj prida. Letošnja sezona toče se je pričela izredno zgodaj, že 6. maja. Do konca junija je imela raketna obramba 28 akcij, v katerih so izstrelili v nevarne oblake že 1.654 raket, na Štajerskem pa

— Vse akcije usmerja novi radarski center na Lisci, po terenu vse osrednje Slovenije (tudi Dolenjske, Posavja in Bele krajine) je 65 strelnih mest.

1.000. Uspehi niso tako vidni kot morebitni neuspeh, zanesljivo pa so nas obvarovali precejšnje škode. Trenutno imajo na zalogi še dovolj raket, kar pa ne sme usvajati tistih, ki morajo za to obrambo prispevati. Nove rakete je namreč mogoče dobivati le s predplačili.

ALFRED ŽELEZNIK

IMV: čimprej do odločitve

Občinska stabilizacijska komisija zahteva čimprejšnjo odločitev glede usode IMV — Ugotovljajo, da obveznosti ne izpolnjujejo vsi sanatorji

NOVO MESTO — Vsa Dolenjska je v negotovosti, dokler ne pade končna odločitev o celotni sanaciji IMV. Ker je IMV tudi v republiških srednjeročnih dokumentih, ni mogoče odgovornosti za izhod iz sedanje krize naložiti le Novomeščanom, kot kažejo nekatere težnje.

V kolektivu IMV z različnimi akcijami skušajo vzdrževati vzdušje za delovno

storilnost, ki je zadnje leto izredno napredovala. Imajo nemalo rezultatov pri varčevanju z materialom, energijo in izrabo delovnega časa, nad celotnim kolektivom pa negotovost za nadaljnjo usodo in sprotno izplačevanje osebnih dohodkov visi kot Damoklov meč. Tudi za širšo družbo je negotovost škodljiva, kajti tovarna nadaljuje z delom po starem programu, izguba pa je vsak dan večja.

Kot so ugotovili v občinski stabilizacijski komisiji, ne izpolnjujejo vsi sanatorji dolžnosti do že verificiranih in podpisanih sanacijskih programov. Edinole Ljubljanska banka se je držala dogovora, medtem ko vsi ostali sanatorji z republiškim rezervnim skladom niso dali tega, kar je v dokumentih predvideno. Dodatne težave pa nastajajo zato, ker so v IMV z referendnom izglasovali reorganizacijo v SOZD, niso pa še uradno registrirani. Končno pa tudi gradnja po sanacijskem programu ne poteka po načrtih. Če bo zamuda, ki pa ni odvisna le od izvajalcev del, tudi učinki novih investicij ne bodo pravočasni, vse to pa rentabilno poslovanje vse bolj odmika.

Člani komisije so ocenili tudi uredničenje ukrepov za razbremenitev gospodarstva. V novomeški občini je bilo za 73,4 milijona dinarjev domačih razbremenitvenih ukrepov, s čimer se je obremenjenost združenega dela približala poprečnim slovenski, doslej pa je bila znatno večja. Kar pa zadeva uredničenje celotnega občinskega stabilizacijskega programa, bodo izdelali poročilo za eno prihodnjih sej. Že zdaj pa se ve, da nekateri nosilci nalog iz tega programa precej kasnijo.

R. BAČER

TREBANJSKI TABOR VZOREC ZA EKVADOR?

TREBNJE — Med večdnevnim obiskom v Sloveniji se je prejšnji teden v Trebnjem mudil G. Hernandez Rodriguez Castelo, literarni in likovni kritik iz Ekvadorja ter sploh ugledna osebnost med ustvarjalci v tej južnoameriški državi. Zanimalo ga je zlasti delovanje likovnega tabora, ker bi rad po trebnjskem vzoru pripravil bialna srečanja največ tudi v svoji domovini. Gost iz Ekvadorja si je s posebnim zanimanjem ogledal tedaj že postavljen razstavo 7. salona v trebnjski galeriji in si več ur delal zapiske o tej galeriji, bržkone zato, da bi napisal kaj več o trebnjskih likovnih prizadevanjih in svoje kritične vtise objavil v ekvadorskem časopisu oz. reviji. Castelo se je daljši čas zadržal tudi v Ljubljani, kjer si je ogledal nekaj galerij in obiskal Društvo slovenskih pisateljev.

AMERIŠKI PEVCI ZAPELI KOČEVCEM

KOČEVJE — V četrtek, 5. julija, je mešani pevski zbor „Uspeh“ iz ameriškega Milwaukeeja pripravil v Šeškovem domu v Kočevju koncert. Kočevci so petje zboru, ki ga vodi profesor glasbe Muškaticev in ki deluje že pet let, lepo sprejeli. Prav pristen sprejem pa so gostom pripravili predstavniki kočevjske izseljenske podružnice, harmonikar Cveto Križ s svojimi mladimi folkloristi ter članice noneta Rog iz Želja pri Kočevju. 39 pevcev iz Amerike, sicer tretja generacija naših izseljencev, je na koncertu zapelo več slovenskih narodnih in umetnih pesmi ter nekaj angleških.

V. I.

APRILSKO POLETJE — Pravega poletja, vročine, kakršna bi morala biti ob tem letnem času, letos še ni bilo. Po dežju pride dež, če sonce že se posije, nima prave moči, kot bi bili aprila in ne sredi visokega poletja. Še v Kolpi, naši najtoplejši reki, v kateri so se lani kopali od začetka junija do septembra, so se letos na hitro namočili le redki „gorečnejši“. Najbolj pa tako nestalno in hladno vreme prizadene kmete, zlasti ker je bila tudi pomlad deževna in hladna. Žetev se je zavlekla, trta krepko zaostaja v rasti, takih, ki so mrvo pospravili, ne da bi jim jo vsaj enkrat zmočilo, menda sploh ni. Štrulčjevi iz Gribelji (na sliki gospodinja Anica) so prejšnji četrtek krepko poprijeli, da so vsaj za silo posušili seno na prostranem travniku pri Krasincu. Krme pa Štrulčjevi potrebujejo veliko, saj imajo v sodobnem hlevu kar 35 glav živine. (Foto: A. Bartelj)

V petek bo še sončno, v soboto ali nedeljo sledi poslabšanje z nevihtami.

I. ZORAN

Brigadirjev ni

Bodo v ribniški občini zbrali 50 mladincev za zvezno delovno akcijo?

RIBNICA — 6. avgusta naj bi na zvezno mladinsko delovno akcijo „Partizanski put 84“ odpotovalo 50 brigadirjev iz ribniške občine. Odhod brigade Frana Levstika na akcijo blizu Sremske Mitrovice pa zaradi premajhnega števila prijaviteljev ni zanesljiv. Kje so razlogi nezanimanja za mladinsko prostovoljno delo?

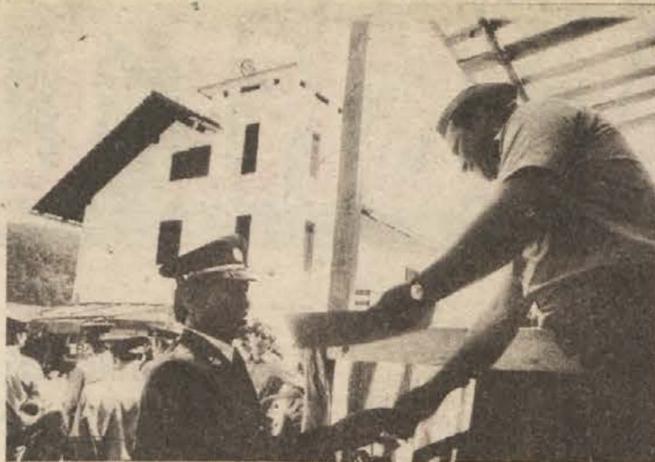
Večina dijakov in študentov si med počitnicamiraje poišče delo za plačilo. Poleg tega brigada prvič odhaja na takšno akcijo in po mnenju mladinskega vodstva mladi niso dovolj seznanjeni z raznolikostjo brigadirskega življenja.

Pred dvema letoma so ribniške delovne organizacije in krajevne skupnosti podpisale samoupravni sporazum o materialni in kadrovske podpore brigade. Glede izpolnjevanja materialnih obveznosti iz tega sporazuma ni težav, pojavljajo pa se pri zagotavljanju ustreznega števila brigadirjev. Če bi podpisniki sporazuma izpolnjevali svoje obveznosti, potem problema premajhnega števila prijaviteljev ne bi bilo.

Letos je delovna organizacija Riko z 9 brigadirji izpolnila obveznost. Inšpektor s tremi udeleženci tega ni storil, če navedemo samo ta primer. Poleg tega se udeležbe na delovnih akcijah izogibajo tudi študenti iz združenih sredstev.

Omenjeni problemi so potrebni podrobnejše analize. Odločitve o letošnjem odhodu ribniške brigade na akcijo v Vojvodino pa še vedno ni.

M. GLAVONJIČ

PRIZNANJA NAJPRIZADEVNEJŠIM — Ob prazniku krajevne skupnosti Žužemberk so na Gor. Križu podelili vrsto priznanj. Priznanja občinske gasilske zveze so dobili gasilci Križev, ki so imeli največ zaslug pri gradnji doma. Ta je od nedelje ponos vseh prebivalcev vasi v tem delu krajevne skupnosti Žužemberk. (Foto: J. P.)

Bogastvo prostovoljnega dela

Žužemberk in ZŠAM Slovenije slavila — Gornji Križ dobil gasilski dom

ŽUŽEMBERK — V spomin na 13. julij pred 42 leti, ko je bil prvič osvobojen Žužemberk z okolico, in na dan, ko je bila na Jami ustanovljena 1. partizanska motorizirana enota, praznuje svoj krajevni praznik Žužemberk skupaj z Zvezo šoferjev in avtomobanikov Slovenije. Letošnja osrednja slovesnost je bila v nedeljo, 8. julija, v Gornjem Križu pri Žužemberku, kjer so ob tej priložnosti predali namenu novi Dom gasilcev, ki so ga krajinj Vrhovega, Dolnjega in Gornjega Križa in Vrha v dobršni meri zgradili s prostovoljnimi delom.

Osrednje proslave pri novem gasilskem domu so se udeležili mnogi predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine, brigadirji druge izmene ZMDA „Suhá krajina 84“, predstavniki ZŠAM, gasilci in krajinj. Slavnostni govornik je bil Jože Kukec, predsednik zbora krajevnih skupnosti, ki je v govoru poudaril bogastvo prostovoljnega dela krajanov v času, ki ni naklonjen novim in velikim pridobitvam. Novi gasilski dom je dokaz, kolikšna je moč ljudskih

množic in kakšne uspehe je mogoče dosegati v slogi.

Suhokranjski človek ni bil nikoli vajezn razkošja, iz skope zemlje pa je vedno znal iztrgati toliko, da je prehranil sebe in družino in tako zlagoma tudi napredoval. Marsikaj se je v zadnjem času obrnilo na boljše, ob tem pa imajo nemalo zaslug tudi brigadirji, ki se danes trenutno v Suhe krajine označijo govornik.

Osrednji del slovesnosti je bil, ko je predsednica skupščine krajevne skupnosti Slavka Andrejčič predala ključeve novega poslopja predsedniku gasilskega društva Križe Jožetu Hribarju.

Priznanja borcem NOV

Ob 4. juliju svečanost s programom in podelitvijo priznanj — Borcem pozornost veliko pomeni

NOVO MESTO — 3. julija so v Novem mestu svečano podelili priznanja republiškega sekretariata za ljudsko obrambo borcem legendarne 14. divizije s širšega doljenjskega območja, razen tega pa priznanja občinskega odbora ZZZ NOV Novo mesto udeležencem NOV, predvsem ob njihovem življenjskem jubileju.

Dobitniki posebnih priznanj 14. divizije so: Janez Klobučar, Mihael Kobe, Jože Rožič in Anton Tekavec iz občine Črnomelj, Martin Nemanič, Anton Pezdirc, Marko Stepan in Leopold Šegina iz občine Metlika ter Anton Avguštin, Stanko Boh, Janez Brus, Jože Darovec, Martin Dular, Stanko Ilvar, Martin Klobučar, Franc Križman, Jakob Kulovec,

Še bolj prisluhniti delavcu

Je sindikat organizacija, h kateri se delavec obrača v stiski? — Delovna skupina ZSS se je o tem pogovarjala v novomeških delovnih organizacijah

NOVO MESTO — Vodstvo občinskih sindikatov je v novomeški občini dobro vpeto v dogajanje baze, pač pa je več hib v delu osnovnih sindikalnih organizacij. Tudi zaradi slabega kadrovanja.

Delovna skupina pod vodstvom Jožeta Sintiča, člana predsedstva republiškega odbora sindikatov, se je 5. julija ves dan mudila v novomeški občini. S predsedniki sindikatov vseh večjih delovnih organizacij so obravnavali delo sindikata v zaostrenih gospodarskih razmerah in skušali ugotoviti, kako se sindikat pri tem znajde.

Skupina gostov je obiskala tudi tovarno Krka in Labod, obisk pa so pozno popoldne zaključili s sejo predsedstva občinskega sindikalnega sveta, kjer so skušali podati zaključne misli in vtise. Kot so ugotovili, so sindikalne organizacije v novomeški občini aktivne, prizadevajo si razmere

spremeniti, imajo pa ponekod precejšnje kadrovske težave, kar se kaže tudi v nesklepnosti v občinskih zbiorih, v interesnih skupnostih pa tudi v občinskem sindikalnem svetu. To je pravzaprav ena pglavilnih slabih točk, medtem ko je očitno, da je materialni položaj, temu primerno pa tudi vzdušje, najslabše v IMV, v zdravstve-

nih delovnih organizacijah in v izobrazovanju, kar ni le novomeška posebnost.

Tem sredinam in še vsem ostalim, ki jih sindikat zaradi slabih poslovnih uspehov, notranjih odnosov in nizkih osebnih dohodkov ocenjuje kot možna krizna žarišča, bodo posvečali še več pozornosti. Stališče s skupnega posveta sindikalnega vodstva pa je zahteva, naj se negotovi položaj IMV dokončno reši.

R. B.

NAŠA ANKETA

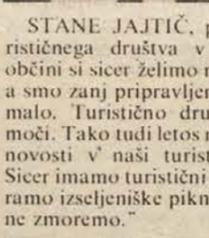
Naloge za prihodnje leto

Čeprav velja Jugoslavija za evropsko turistično velesilo, iztrži v primerjavi z drugimi malo deviz. Naša turistična strategija je bila naravnana le na morje. Tam smo zgradili največ hotelov, tja se stekajo reke tujcev. A turizem ni mogoč samo ob morju in tudi marsikatero marko bi lahko iztržili kar na „kontinentu“. Nekaj poskusov pri oživiljanju turizma na Dolenjskem je že bilo, a kaj prida sadov od tega ni. Marsikaj se zanašajo na turistična društva, ki naj bi opravila vse tisto, česar drugi ne zmorejo. In res so ponekod lahko veliko naredili, drugje spet čakajo na pomoč družbe. Resnici na ljubo pa je potrebno povedati, da društva sama v ozračju omalovaževalnega odnosa do turizma ne morejo dosti opraviti. Da bo naše področje turizma zaživelo, bo potrebno več dela tudi po občinah, v gostinskih organizacijah in še kje. Ta naloga pa nas čaka za prihodnje leto, saj se letos ne da več dosti narediti.

LOJZE ŠTERK, član črnomaljske posebne skupnosti za jurjevanje: „Zal se ne moremo pohvaliti, da smo pripravljeno turistično sezono. Dobro organizirana je le posebna skupnost za jurjevanje, ki pa ima na skrbi le eno prireditev. Turističnih društev je bilo pred leti še pet, zdaj ne dela nobeno več. Nekdanji turist-biro je zdaj le še prometna pisarna. Lepote Bele krajine bodo tako tuji letos več ali manj ostale skrite. Mi bi se morali nad tem zamisliti, saj je turizem lahko pomemben vir dohodka.“

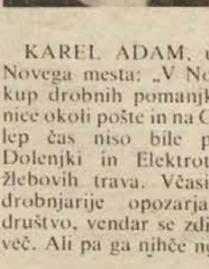

VINKO DROBNIČ, predsednik turističnega društva v Sodražici: „Po dolgih letih mrtvila smo se zbudili. Travna gora bo postala, kar je že bila. Tam bomo usposobili planinsko postojanko, ki je največja v zahodnem delu Dolenjske. Tudi na Izberju smo dali v najem lokal, kjer je dobro poskrbljeno za hrano in pijačo. Ko smo dajali te domove v najem, smo imeli v načrtu, da spodbudimo razvoj turizma.“

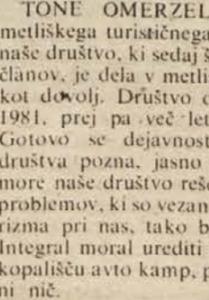
STANE JAJTIČ, predsednik turističnega društva v Kočevju: „V občini si sicer želimo razvoj turizma, a smo zanj pripravljeno narediti zelo malo. Turistično društvo pa nima moči. Tako tudi letos ne bo posebnih novosti v naši turistični ponudbi. Sicer imamo turistični biro, organiziramo izseljeniške piknike, kaj več pa ne zmoremo.“

SLAVKA GABRIJEL, podpredsednica turističnega društva v Trebnjem: „Pri nas samo govorimo, pa nič ne naredimo. Če bi bil turizem odvisen samo od društva, potem bi mogoče še kaj naredili. A turistično društvo samo ne zmore narediti nič. Primanjkuje mu denarja, občina pa za to dejavnost nima razumevanja. Hkrati boleče občutimo razdrobljenost. Vsa turistična društva bi se morala povezati v občinsko zvezo, ni pa nikogar, ki bi to opravil. V Trebnjem imamo že nekaj časa turistični biro, pa ne vemo, kdo bi v njem delal. Denarja ni tudi za take zadeve.“

KAREL ADAM, upokojenec iz Novega mesta: „V Novem mestu je kup drobnih pomanjklivosti. Zelenice okoli pošte in na Cesti herojev že lep čas niso bile pokošene. Pri Dolenjki in Elektrotehni raste v Zlebovih travi. Včasih je na take drobnjarije opozarjal turistično društvo, vendar se zdi, da ne deluje več. Ali pa ga njihče ne poslušajo.“

STANE KOČEVAR, predsednik turističnega društva v Sevnici: „V našem društvu bi morali izvoliti novo vodstvo. Nam se je mandat podaljšal v peto leto. V društvu ni mladih ljudi, starejši ne zmorejo več toliko dela. Odnos družbe do našega društva se kaže tudi v tem, da že pet let nismo dobili dotacije. Veseli nas edino to, da dobro dela hortikulturna sekcija v okviru zasavskega društva.“

TONE OMERTIL, predsednik metliškega turističnega društva: „Za naše društvo, ki sedaj šteje okoli 120 članov, je dela v metliški občini več kot dovolj. Društvo deluje od leta 1981, prej pa več let ni bilo nič. Gotovo se dejavnost turističnega društva pozna, jasno pa je, da ne more naše društvo reševati številnih problemov, ki so vezani na razvoj turizma pri nas, tako bi že pred leti Integral moral urediti na metliškem kopališču avto kamp, pa še do danes ni nič.“

POZDRAV KARLOVAČANOM — Po slavnostni seji ob 40. obletnici izhajanja Karlovačkega tjednika so v Adlešičih, kjer ima list tudi domicil, pripravili prirčen program. Z recitalom so se predstaviteli adlešički osnovnošolci, ki so izpisali geslo „Republika—Tito“ (na fotografiji) ter s tem poudarili slogo narodov, ki so bili že med vojno in so še danes na tamkajšnjem področju. (Foto: M. Bezek)

40 let vojnega tednika

Karlovački tjednik, katerega prva številka je izšla v Adlešičih, je 4. julija praznoval 40-letnico izhajanja

ADLEŠIČI — Adlešiči in okoliške vasi so med vojno dajali zatočišče številnim beguncem. Tukaj so v slogi živeli Slovenci, Hrvati, Srbi, zato ni čudno, da so že konec leta 1943 na tem področju delovale različne vojne in civilne institucije karlovačkega teritorija. Kot rezultat potreb po kvalitetnejšem in obsežnejšem obveščanju pa je 24. februarja 1944 izšla v Adlešičih prva številka Karlovačkega tjednika, ki je na dan borca v tem kraju praznoval 40. obletnico izhajanja.

List, sicer organ okrožnega narodnosvobodilnega odbora za Karlovac, je izhajal enkrat na teden na štirih straneh. Imel je pomembno propagandno vlogo, dajal je moralno podporo ljudem in bil najpomembnejši vojni časopis za prebivalce Bele krajine, Pokuplja, Korduna in Zumberka. Kljub številnim težavam, med katerimi so bile najbolj pereče po-

manjkanje papirja in barve, je v letu dni izšlo 50 števil z naklado po 100 do 120 izvodov, ki so šli iz rok v roke. Pripravili so tudi kulturno prilogo po posebno številko. Danes izhaja list na 20 straneh v nakladi 7.000 izvodov.

Na slovesnosti ob 40. obletnici Karlovačkega tjednika in Radia Karlovac so podelili zaslužnim pri izhajanju glasila nekdanj in danes ter predstavnikom družbenega življenja ohranjene številke tednika ter publikacije o pregledu dela v štirih desetletjih. V bogatem kulturnem programu pa so nastopili osnovnošolci, folklorna skupina in pevski zbor iz Adlešičev, tamburaši iz Rečice pri Karlovcu ter taborniki iz Kranja, ki so na taborjenju v Adlešičih.

GRADAC OBISKALI AMERIŠKI DELEGACIJI — Ob obisku v Sloveniji sta 4. julija obiskali Gradac delegaciji Slovenske narodne podporne jednote, ki praznuje letos 80-letnico delovanja, ter Organizacije progresivnih Slovencev v Ameriki, ki slavi 50-letnico obstoja. Obe organizaciji naših izseljencev v Ameriki sta dajali tako med NOB kot po vojni veliko pomoč domovini, pa naj je šlo za denar, učne pripomočke ali pomoč ob elementarnih nesrečah ipd. Zato ni čudno, da so ob obisku v domovini odločili obiskati tudi muzej in postajo Rdečega križa Slovenije, ki so ju ob 40. obletnici obnovitve te organizacije pred nedavnim odprli v Gradcu. Ob tej priložnosti jim je predsednik skupščine RKS Ivica Znidaršič (na levi) orisala delo Rdečega križa ter podelila jubilejna priznanja za krepitev solidarnosti in humanih odnosov med ljudmi. (Foto: M. Bezek)

Domicil Kočevskemu odredu

Zaradi tajnosti med vojno znani doslej podatki le za slabo tretjino borcev tega odreda — 7 narodnih herojev

KOČEVJE — V Kočevju potekajo priprave za ustanovitev skupnosti borcev Kočevskega odreda (ustanovljena naj bi bila septembra letos); za občinski praznik, 3. oktobra, pa bo temu odredu podeljen tudi domicil. Tradicije kočevskega odreda bo nadaljeval občinski Stab teritorialne obrambe Kočevje.

Dokumentov o ustaovitvi odreda je malo, saj je bilo med vojno zaradi tajnosti prepovedano vsako javno evidentiranje. Podatke o odredu še

zbirajo. Kaže, da je bil ustanovljen junija 1942 in da je ob ustanovitvi štel preko 800 borcev in bork. Po oceni je skoraj polovica borcev izgubila življenje med vojno, danes pa je živih še okoli 200 do 250. Doslej je znanih le 248 imen borcev Kočevskega odreda, od tega jih je med vojno padlo 67, 60 jih je umrlo po vojni, 112 jih še živi, za 9 borcev pa je usoda neznan. Iz odreda je izšlo tudi 7 narodnih herojev: Franc Avbelj-Lojko, Andrej Četinski-Lex, Tone Marincelj-Janko, Jože Klanjšek-Vasja, Ivan Omerza-Johan, Jože Ožbolt-Stanko in Bojan Polak-Stjenka.

Občinski odbor ZZZ NOV Kočevje naproša vse preživle borce odreda pa tudi svoje ali znanec padlih, naj mu pošljejo podatke o nekdanjih borcih tega odreda, ki bodo nato vabljani na septembrski ustanovni zbor skupnosti borcev Kočevskega odreda oz. na prireditev ob prazniku občine Kočevje, ko bo odredu podeljen tudi domicil.

J. P.

SPOMINSKO OBELEŽJE V ŠENTLOVRENCU

ŠENTLOVRENC — Dan vsotaje slovenskega naroda bodo letos v Šentlovcu počastili z odkritjem spominske plošče na hiši Janka Kotarja. V tej hiši je bil 9. septembra 1943 ustanovljen prvi rajonski odbor OF za to območje. Ploščo bodo odkrili 22. julija ob 15. uri. Na slovesnost vabijo vse sosednje krajevne organizacije ZZZ, SZDL in krajevne skupnosti.

kmetijstvo

VEČ SKRBI GOZDOVOM

METLIKA — Čeprav so na več kot tretjini metliške občine gozdovi, ti ne predstavljajo pomembnejše gospodarske osnove, kajti ti gozdovi so taki, da les uporabljajo v glavnem ljudje za kurjavo in za potrebe pri obnovi domačij. Kljub temu pa je gozdove v tej belokranjski občini treba ohranjati in varovati tako zaradi ekološkega ravnovesja, kot za varovanje tal pred erozijo, ne nazadnje pa tudi zaradi videza pokrajine. Žal pa je vedno več površin, ki jih zarašča grmovje oziroma slab gozd. Take površine, neprimerne za kmetijstvo, bi morali načrtno pogozditi.

Sejmišča

NOVO MESTO — Promet s pujski je bil slab, saj je bilo sicer pripeljanih veliko živali, a je bilo malo kupcev. Naprodaj je bilo 75 prašičev, starih 7 do 10 tednov, ter 144 prašičev, starih 10 do 12 tednov. Prodanih je bilo 106 živali, cena pa je bila za mlajše 4.000 do 6.000 din, za starejše pa 6.000 do 7.500 dinarjev.

BREŽICE — Na tedenski sejmi so rejci pripeljali 317 prašičev, starih do tri mesece, prodanih pa jih je bilo 163, in sicer po 240 din kilogram žive teže.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek, 9. julija, so na novem delu mestne tržnice prvič na novih stojnicah prodajali obrtniki. Vsekakor daje tržnica za asfaltiranim delom veliko sodobnejši videz kot prej. Sicer pa je bilo tokrat dobri dovolj sadja in zelenjave. Jajca so bila po 14 din, banane po 250 din, breskve po 140 dinarjev, krompir po 70 din, gozdne jagode po 250 dinarjev in kupčki gob lisic po 100 din. Tržnica je bila dobro založena tudi z zelenjavo, prav tako s sadikami za vrtičkarje.

Kmetijski nasveti

Ponujata se dve žetvi

Dve žetvi na leto omogočajo v naših razmerah samo strniščni dosevki, in kakor je ta možnost vabljiva, se pridelovanje še vedno ne širi tako, kot bi želeli. Za nezaupanje je gotovo delno krivo tudi prešlabo poznavanje agrotehnik in novih pridelovalnih možnosti. O tem v današnjem prispevku nekaj več besed.

Strniščne dosevke je moč sejati od konca junija do konca avgusta, odvisno od podnebnih razmer, predvsem pa od lastnosti posameznih dosevkov. Najzgodnejšo setev priporočajo za proso in ohrovt strženan. V juliju je najprimernejši čas za mnogovrstno ljujko, krmno repico, krmno ogrščico, aleksandrijsko deteljo, jaro grašico, krmni grah, facelijo in še nekatere. Velja pravilo, da bo pridelek obilnejši ob zgodnejši setvi. Nekateri dosevke je mogoče s pridom sejati še tudi v avgustu, denimo facelijo in oljno redkev. Še kasneje pa pridejo v poštev ozimna grašica z ržjo, ozimna rž ali ozimna repica.

● Površinski sloj zemlje mora biti za setev zelo dobro pripravljen. Orača mora biti tako rekoč za žanjcem, da je strnišče čimmanj časa izpostavljeno poletnemu soncu. Za strniščne dosevke se orje plitvo, zelo plitvo, od 1 do 4 cm globoko pa je treba sejati večino priporočenih poljščin. Medvrstne razdalje naj bodo med 15 in 20 cm. Če je zemlja presuha, je koristna uporaba valjarja. Ker je strokovno pravilno, da izdatno pognojimo predhodnemu posevku, je strniščnim dosevkom potrebno dognojiti le še z dušikom, seveda ne stročnicam, ki zmoro same pridobivati dušik s pomočjo koreninskih bakterij iz zraka.

Če se povrtno na začetku, naj še enkrat opozorimo na mnogo premajhno razširjenost pridelovanja strniščnih dosevkov. Naše kmetije so majhne, v povprečju ne dosegajo niti 3 ha obdelovalne zemlje. So pa s traktorji opremljene bolj, kot je gospodarno, zato kaže bolj intenzivirati poljedelstvo. Konec koncev nas v to silijo vse večje potrebe po hrani, ob tem ko se s pozidavo in drugimi posegi nezadržno in nepovratno zmanjšujejo obdelovalne površine. Slovenija je med tistimi deželami, ki imajo najmanj orne zemlje na prebivalca, tega pa se očitno še ne zavedamo dovolj.

Inž. M. L.

Pripravljeni na žetev in odkup

Pri TOK Kooperacija brežiške Agrarie so se pripravili na žetev in odkup pšenice kot še nikoli doslej — Bodo odkupili celo 750 ton?

BREŽICE — V brežiški občini je v proizvodnem letu 1983/84 v pogodbeno sodelovanje pri pridelovanju pšenice vključenih 311 pogodbenih proizvajalcev, ki so sklenili pogodbe za 230 hektarov površin in 620 ton tržnih količin pšenice.

Stanje posevkov je zadovoljivo. Oskrba z reprodukcijskim materialom, s semeni, gnojili in zaščitnimi sredstvi, je bila v tem proizvodnem letu boljša kot nekaj prejšnjih let, saj je potekala redno. Posebne intervencije pa so bile potrebne predvsem pri nabavi stabilana, ki pa smo ga vendarle dobili pravočasno. Pomembno je to, da je bilo zamenjanih dobrih 50 ton semenske pšenice za merkantilno, kar bo dobra osnova za kakovostno setev tudi v prihodnji sezoni, poudarja direktor Temeljne organizacije kooperantov. Kooperacija pri brežiški Agrarii inž. Jože Verstovšek.

K temu je naposled pomembno prispeval sklad za intervencije v pridelavi in porabi hrane v občini Brežice, s tem da je regresiral del razlike med ceno semenske in merkantilne pšenice. Sklad je priskrbel 9 din za kilogram semenske pšenice in tako omogočil menjavo 1 : 1. Pri izpolnjevanju pogodbenih obveznosti se je zataknilo pri dobavi kornice za zamenjavo za pšenico ter pri dobavi krmilne moke, oziroma otrobov. Kornice

Površine iz močvirja

SEVNICA — Znano je, da v občini ni več večjih zemljišč, ki bi jih lahko pridobili za kmetijstvo. Vrsto let so si prizadevali priti na vrsto za agromelioracije, kjer je to možno, v večjem kosu.

To je predel občine blizu avtomobilske ceste v krajevni skupnosti Bučka znan kot Čolnišček. Temeljna organizacija kooperantov pri (M) Kmetijskem kombinatu je končno lahko podpisala pogodbo o teh delih z Dolenjskim vodnogospodarskim podjetjem in sosednjo krško temeljno organizacijo kooperantov.

V prvi fazi naj bi meliorirali okrog 50 hektarov. S komasacijo naj bi zajeli še širše območje doline proti Bučki. Pod avtocesto naj bi bila dela končana že do jeseni, ostalo pa do spomladi. Že letos nameravajo vso dolino prerorati. Spomladi naj bi na vsej površini že valovila kornica. Zatem naj bi zemljišča parcelirali tako, da bi vsak lastnik na kraju lahko pobral svoj del kornice.

To bo doslej največji tak poseg v sevniki občini. Nekaj let so doslej predvsem s pomočjo mladinskih delovnih brigad uspešno izsuševali manjše površine na kozjanskem delu občine. Na nekaterih od teh površin bodo v kratkem že želi pšenice.

NOV KOMBAJN

SEVNICA — Žetev so doslej vsako leto v bolj ravninskih predelih sevnike občine opravljali z dotrajanimi zasebnimi kombajni. Temeljna organizacija kooperantov ima pri zemunskem Zmaju plačan večji kombajn, ki bo prišel prav za delo predvsem v dolinah. Pričakujejo ga že za to žetev. Na zalogi imajo dovolj vrvice in petroleja za kosilnice in snopovežalke.

prihaja šele zdaj, toda učinek zamenjave za pridelovalce, ki jo potrebujejo za živinsko krmo, bi bil v zimskem času veliko večji. Brežičanom se zdi nerazumljivo in nesprejemljivo, da celjski Merx

Apnenje izboljšuje letino

Jože Mravinc s Cerkvišč je za 6 hektarov porabil kar 6 ton apna

CERKVIŠČE — Jože Mravinc, čisti kmet s Cerkvišč, sicer ni usmerjen, ampak proda kot kooperant kmetijske zadruge vse tržne presečke, ki jih pridelava, tako krompir, pšenico, mleko, meso. Gozdemu gospodarstvu tudi les. Čeprav ni povsem prepričan, da so danes primerni časi za preusmerjanje le v eno vrsto kmetijske proizvodnje, se Mravinc vse bolj nagiba k živinoreji. Sedaj ima v hlevu 16 repov, če pa ne bi imel težav zaradi pomanjkanja cementsa, bi imel pod streho že nov hlev s 30 stojišči.

Jože, sicer vzoren kmet, je prepričan, da za kmetovanje ni dovolj dobra volja, temveč je potrebno še marsikaj. Med drugim tamkajšnjim kmetom veliko pripomore komasacija, ki je bila na 52 hektarjih opravljena predlani. „Kar 9 parcel sem imel v komasacijskem obodu, sedaj pa imam le dve,“ pravi zadovoljno Mravinc in ne pozna

Jože Mravinc

bi omeniti prihranka goriva, časa in stroškov s kombajnom, ki jim jih je prinesla zložba.

„Ob komasaciji so analizirali tudi sestavo tal in ugotovili, da zemlji primanjkuje apna, kalija in fosforja. Naša zemlja je kislja, gnojenje z umetnimi gnojili ni učinkovito, čeprav smo jo pretekla leta tako gnojili, letina pa je bila zato slaba,“ pravi Jože. Letos je začela kmetijska zadruga Črnomelj akcijo apnenja tal. Kmetom je priskrbel apnenko moko iz sklada za melioracijska dela, mnogi kmetje, med njimi tudi Mravinc, pa so kupili še dodatne količine.

„Za 6 hektarov nuj sem porabil 18 ton apna, od tega sem dve tretjini količin kupil sam. Ni mi žal, saj se apnenje že pozna na letini, ki je ponekod prav zavidljiva. Z apnenjem bi morali nadaljevati vsaj še tri, štiri leta. Ali se bodo kmetje še odločali za nakup apna ali ne, je v veliki meri odvisno od stroškov, ki jih bodo imeli za apnenje moko. Zanimljivo je, da se sprejemljiva, najpomembnejše pa je, da so ljudje spoznali koristnost novega načina gnojenja, saj jim navedenim tudi ni vseeno, kakšen bo njihov pridelek.“

B. M.

ZA BOLJ NAČRTO IZKORIŠČANJE ZEMLJIŠČ

KOČEVJE — Te dni so v kočevski občini dokončno izdelali osnutek sprememb in dopolnitve prostorskega dela družbenega plana občine za obdobje do leta 1985, ki temelji na opravljeni kategorizaciji kmetijskih zemljišč, ki je bila izdelana letos spomladi. Komite za družbeni razvoj kočevske občine je te dni posredoval osnutek krajevnim skupnostim, te bodo do 15. avgusta podale nove predloge in pripombe, pojasnila pa bo dajal tudi omenjeni komite. Namen kategorizacije in opredelitve kmetijskih zemljišč, ki je osnova prostorskega plana je, da se bo poraba prostora določala bolj natančno in manj na račun osebnih želja in izsiljevanj.

V. D.

ne dobavlja otrobov, čeprav bi jih v določeni količini (10 odst. od količine prevzete pšenice) moral vrniti proizvajalcem po vzveznem odloku. Ta nedoslednost bo gotovo neugodno vplivala na prihodnjo akcijo jesenske setve.

Na obseg odkupa bo najbolj vplivala cena pšenice. Ob količaj

Pri TOK Agrarie so letos bolj pripravljeni na odkup pšenice. Novi transporter v prevzemnem skladišču omogoča hitro odpremo prevzetih količin, s tem pa je omogočeno hitro prevzemanje pšenice, takoj po žetvi od kombajna. Akontacija bodo izplačali v 10 dneh po oddaji pšenice, dokončni obračun pa bo ob koncu žetve, ko bodo zbrani vsi podatki o kakovosti oddane pšenice ter poračunana vlaganja v pridelavo.

spodbudni ceni računajo na 750 ton odkupa. Za žetev je na razpolago dovolj žitnih kombajnov. Potrebno pa bo poskrbeti za popravilo nekaterih strojev zasebnikov, ki slabo opravijo žetev. Tako bi odpravili raztresanje zrnja in slabo čiščenje.

P. P.

KOOPERANTI O DAVKIH

SEVNICA — Direktor davčne uprave Kamil Krošel se je udeležil zadnje seje sveta kooperantov pri temeljni organizaciji (M) kmetijskega kombinata. V pregledno napisanem obvestilu so jedrnatno pojasnjene morebitne olajšave za usmerjeno kmetijsko proizvodnjo, pri nabavi kmetijskih strojev in drugem. Če bi bilo to pojasnjeno na tak način že pred razpošiljanjem druge letošnje akontacije davka iz kmetijstva, bi bilo verjetno manj nejevolje.

RAZDROBLJENA OBDELOVALNA ZEMLJA

METLIKA — V metliški občini je okoli 4.600 hektarjev obdelovalnih površin, od tega kakšnih 2.000 ha zelo primernih za kmetijsko obdelavo. V tej belokranjski občini pride 0,58 ha obdelovalnih površin na prebivalca, kar je več, kot znaša republiško povprečje (0,38 ha), vendar so obdelovalne površine močno razdrobljene, saj je povprečna parcela velika le 0,17 ha.

Prihodnost odvisna od sina

Na kmetiji Prosenikovih na Rožnem za delo premalo pridnih mladih rok

ROŽNO — Kmetija Prosenikovih na Rožnem ima poglavitni vir dohodka od prodanega lesa iz 14 hektarov gozdov, ki se razprostirajo v bližini domačije in nad vasjo. Tako bi pomislil vsak, kdor bi zvedel te številke. Toda na leto posekajo Prosenikovi 30 do 40 kubikov listavcev in iglavcev iz mešanega gozda. Zdjaj postaja že bolj jasno, da se morajo tok udvarkati še s pridelavo hrane, če hočejo znošno živeti. Štirje hektari obdelovalne zemlje pridejo Antonu in Antoniji Prosenik še kako prav, da na hektaru posejajo dovolj kornice za „šrot“, saj je treba prehraniti šest glav živine. Anton in žena sta že precej v letih in le še stežka obdelujeta zemljo, saj ju pušča na cedilu tudi zravje.

Seveda jima je v veliko pomoč mehanizacija: traktor, v strojni skupnosti s sosedom Antonom Bohorčem imata obračalnik in nakladalko. Toda Prosenikova si najbolj želita, da bi tudi 28-letni

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Dobersek

Varovanje praznih sodov

Ker se mnogi vinogradniki zelo radi sklicujejo na izročila starih ljudi, bom glede puščanja ostankov vina in droži v sodu našim vinogradnikom posredoval nauk ene najstarejših kletarskih knjig v slovenski — „Umnega kletarstva“ dr. Josipa Vošnjaka iz leta 1873 (Mohorjeva družba). Ta ljudski veljak je o tem že pred 111 leti v navedeni, poljudno pisani knjigi o shranjevanju starih sodov napisal tole:

„Ena najgrših napak naših vinorejcev je njih nemarnost pri oskrbovanju starih sodov. Ko vino pretakajo, komaj toliko, da sode po vrhu (površno) splahnejo, potem jih pustijo v kleti ležati ali jih zvalijo v kak kot, in se ne zmenijo zanje, dokler jih spet ne potrebujejo. Sod je med tem časom oplesnel ali se skisal, in če se potem še tako dobro skuha, bo zmirom nevarno ga s vinom napolniti. Nekateri so celo tako bedasti, da sodov nikoli popolnoma ne izpraznijo, ampak v njih pustijo drože in par pintov vina. To vse se skisa in vsako vino v tak sod napolnjeno se bo tudi s časom skisalo.“

Mnogo jih odpira (pušča) sod na enem podu in ga puste se popolnoma izsušiti. Po tem načinu se sod, če se shranjuje na suhem kraju, vsaj ne skisa, niti plesni, vendar se mora s takim sodom skoro tako, kakor z novim ravnati, preden se s starino (vinom) napolni, sicer dobiva vino prav neprijeten okus po suhem lesu.

S starimi sodi se naj takole ravna:

• Po odtakanju vina se sod sprazne, potem tako dolgo z vodo poplakne, da čista voda iz njega teče. Če je bilo v sodu dosti drož, ga treba s ketno

(verigo) ali krtačo snažiti, tudi od zunaj naj se sod lepo osnaži. Potem se zvrne na pilko, da se vsa voda odteka. Ko se je to zgodilo, se sod še tisti ali vsaj drugi dan zvepla in trdo zamaši, da zvepleni dim v njem ostane. Sod zdaj lahko več mesecev leži in bo zmirom ovinjen ostal, tako da, kadar se spet potrebuje, ni treba družega storiti, kakor sod s čisto vodo splakniti in lahko se v njega natoči vsako vino. (Opomba: zveplanje je treba vsak mesec obnoviti).

Kdor ne zvepla svojih praznih sodov, imel bo zmirom sitnobe z njimi ter bo v vedni nevarnosti, da se pokvarijo. Sode je varno vsakih 4 do 6 tednov zveplati, ker sčasoma vendar zunanji zrak v sode prodira. Kdor bo svoje sode vselej po pretakanju (izpraznitvi), ko so lepo umiti, zveplal, nikoli ne bo imel v svoji kleti niti plesnivih, niti kislih (cikastih) sodov in pri pretakanju ne bo imel nobene skrbi zaradi dobrih sodov, ker bodo vsi ovinjeni, kakor do bi se ravno kar iz njih bilo vino pretočilo. Plin, kateri se razvije, ko se zveplo vžge, porabi v sodu kislec (kisik), brez kisleca (kisika) pa nobena žival ali rastlina ne more živeti ali rasti. Zato se v sodu ne more plesnivec delati, ker je njemu za rast kislec (kisik) potreben, tudi skisati se sod ne more.“

V uvodu svoje knjige dr. Vošnjak pravi: „Napake, ki so se ugnezdile pri napravljanju mošta, pri gleštanju (oskrbi) vina, sploh pri vseh kletarskih opravilih, te napake mnogokrat pokvarijo v kleti in v sodu, ker je prišlo dobro in zdravo iz vinograda. Naša nevednost in malomarnost v kletnih opravilih je najbolj kriva, da naše vinostrstvo še ni dospelo do tiste stopnje, do katere bi se lahko vzdignili.“

Te besede so še po 111 letih resnične in veljajo tudi za današnji čas.

DT

DOBRI POGOJI ZA OVČEREJO — Visoko, tik pod obronki Bohorja v Stranjah, imajo na kmetiji Kočevčarjevih zadnja leta tudi okoli 20 glav drobnice. Na čudovitih področjih so dobri pašniki, tako da sploh ne bi bilo težko prehraniti tudi nekajkrat številnejšo čredo ovac od sedanjih. Gozd pač ostaja poglavitni vir dohodka kmetije, zato za zdaj še ne kaže, da gre za temeljitejšo preusmeritev sicer vzorne kmetije. (Foto: Pavel Perc)

P. P.

Draga voda ima več ozadij

V novomeški občini že 8 let skoroda ni investicijskega vzdrževanja pri vodni oskrbi — Ogromne količine vode se dan in noč iztekajo v zemljo

NOVO MESTO — Novomeška Komunala je med 51 komunalnimi delovnimi organizacijami v Sloveniji, ki so v prvem trimesečju izkazale izgubo. Razmere pa so v novomeški Komunali še znatno slabše kot drugod iz več razlogov. Kaj je ugotovila komisija izvršnega sveta?

Da je v novomeški občini stanje v Komunali toliko bolj kritično, je krivo predvsem to, da smo prejšnja leta gradili in gradili vodovode po geslu: Vodo v vsako vas! Gradnje so bile izvedene čim ceneje, veliko število kilometrov novih cevododov pa je potrebno vzdrževati. Toda ugotovljeno je, da že osem let vsa vodovodna mreža propada. Osem let je namreč ta komunalna dejavnost v izgubi in ta čas tako rekoč ni bilo investicijskega vzdrževanja. Podobno je pri kanalizaciji, le s to razliko, da na tem področju predstavljajo čistilna naprava poseben problem in tako trd oreh, da ga „komunaleci“ z lastnimi močmi v nobenem primeru ne morejo streti.

Novomeški izvršni svet je celotno problematiko Komunale obravnaval 3. julija na osnovi poročila posebne komisije, ki jo je ta organ pred tedni imenoval in ji naložil, da osvetli razmere ter oceni stanje v tej delovni organizaciji.

Dejstvo je, da so med vsemi komunalnimi dejavnostmi v občini najtežje razmere na področju vodne oskrbe. Novomeška občina je najbolj razsejana v Sloveniji, zato ima 370 km pri-

kot odpadki na črno vozijo po 30 kubikov na dan v Žabjek, strjevati in v trdni obliki odvažati, bo določena tudi depozija za take nevarne odpadke.

● Kot je na seji izvršnega sveta dokaj dramatično dejal direktor Komunale Jože Učman, je stanje v novomeški ekologiji tako kritično, da lahko pride do zaprtja vode, epidemij in možnosti zastoja pri odvozu odpadkov. In možno je, da značne iz čistilne naprave še bolj smrdeči.

Analiz in poročil je bilo v zadnjem letu izdelanih že na kope, zato je v sedanjih kritični situaciji potrebna v glavnem odločitev, od kod denar za pomoč Komunali in za sanacijo čistilne naprave. Ker pa je pri visokih stroških novomeške vode v ozadju tudi velika izguba vode, ki pod mestnim asfaltom v popokanih ceveh izteka, je potreben načrt za tovrstno sanacijo. Mesto bo prej ali slej potrebno prekopati, dotrajane vodovodne cevi zamenjati, sicer bo voda vedno dražja. Prej ko bi se tega neljubega posla lotili, bolje bi bilo. Med idejami, kako in kje priti do denarja za tako večjo skupno akcijo, pa je že nekaj konkretnih, na primer: da bi letošnja sredstva, zbrana v mestu za novi most, namenili sanaciji vodovodnega omrežja. Most namreč bo, če bo in kadar bo, vodno oskrbo pa je potrebno urediti takoj.

RIA BAČER

Znati „izmeriti“ utrip

Ivo Longar, novi sekretar občinskega komiteja ZK Novo mesto, o najbolj aktualnih nalogah

NOVO MESTO — Diplomirani elektroinženir Ivo Longar je 1. junija letos postal sekretar komiteja ZK v Novem mestu, kjer dela kot profesionalce, medtem ko je bil prej direktor Iskrine tovarne napajalnih naprav v Bršljinu. Sekretar Longar, ki sicer izhaja iz trebanjske občine, že od leta 1952 živi v Dol. Toplicah, kjer je od prvega dne aktiven družbenopolitični delavec, predvsem v krajevni skupnosti. Tudi izvolitev za sekretarja ZK zanj ne pomeni prve funkcije v občinskem merilu. Izkazal se je že v sindikatih in v izvršnem svetu.

Ivo Longar

Sredi julija na novomeškem občinskem komiteju ni nikakršnega počitniškega vzdušja, ker so razmere v občini preresne, novi sekretar pa je nanizal nekaj prvenstvenih nalog za novomeške komuniste:

„Ker so gospodarski problemi v ospredju, moramo biti komunisti sredi teh dogajanj. Razmere pa se zaostrojujejo, pridobivanje dohodka je vse težje, zato moramo biti komunisti nenehno v akciji.“

— Ali ZK v novomeški občini obvladuje razmere tudi v delovnih

organizacijah, kjer je položaj najtežji?

„Načelno da, ne znajo pa se v vseh takih sredinah tako organizirati, da bi bili kos položaju, zato moramo v komiteju predvsem takim pomagati. Ne bi si upal trditi, da znajo povsod tudi pravilno opredeliti vzroke za nastale težave in predvideti izhode. V nekaterih osnovnih organizacijah sami niso v stanju razrešiti problematiko.“

— Na kakšen način komitej nudi pomoč in podporo organizacijam, ki so tega potrebne?

„Skušamo biti pri vseh v čimveč sredinah. Delo članov komiteja prenašamo kar najbolj na teren. Stiki z osnovnimi organizacijami, zlasti pa s sekretarji, morajo biti tesnejši in stalni. Vztrajam pri stališču, da moramo v komiteju zagnati utrip v vsaki sredini in da pomagamo pri razreševanju težav. Ne smemo le odpirati probleme, marveč tudi nakazovati rešitve, sicer se razvijajo pozezne kritizerske razprave, ki niso drugega kot strel v prazno. Po mojem pa je ena glavnih napač v tem, da je premalo kreativnega razmišljanja, preveč površno pripravljenih gradiv, ki nosijo naslov analize, pa premalo receptov, kako iz zagati.“

— Ali se občinska organizacija ZK številno krepi ali nazaduje?

„Imamo kadrovanje na novo, pa tudi nekaj izstopov iz organizacije. Ni škoda, če ZK zapuščajo omahljivci, ki ne sodijo vanjo, pač pa je narobe, da imamo v naših vrstah premalo delavcev in kmetov. Moje mnenje je, da je za ZK in njeno delo ter vpliv, ne nazadnje pa tudi ugled, pomembnejše, da ima manj članov, pa tiste prave komuniste, kot pa veliko število ljudi, ki so le lastniki ređe knjižice.“

R. BAČER

Žužemberške vasi se praznijo

Bo sedaj mlade zadržalo doma drago življenje v mestih — Na delo v Metliko in Novo mesto

MAGOVCI — Pravzaprav pogovor z Nikolo Magovcem ni potekal v Magovcih, marveč na pokopališču pri cerkvi sv. Nikole nad to vasjo, od koder se odpira čudovit pogled na okoliške žužemberške vasi. Nikola je kosil visoko travo na precej zapuščeni pokopališču, kjer pokopavajo prebivalce Magovcev, Priselev in Badovincev. Kmalu pa iz teh vasi ne bo več nikogar, ki bi ga pokopali na tem pokopališču. V Gornjih Badovincih ni več nikogar, v Dolnjih živi stalno samo ena družina. „V Magovcih pa je kakšnih deset naseljenih hiš,“ je povedal Nikola, eden redkih mlajših ljudi, ki je ostal v domači vasi. „Nasploh malo mladih ostane v teh žužemberških vaseh, ki so bile še pred dvajsetimi leti polne življenja, sedaj pa se neusmiljeno praznijo.“

Nikola je zadnjih pet let zaposlen v Betini pletilnici v Metliki, prej pa se je na delo vozil v novomeški IMV, kjer je še vedno zaposlena njegova žena. „Iz naše vasi se nas sedem vozi na delo v Metliko, v Novo mesto pa menda šest. Brez redne zaposlitve danes na tej skopi zemlji ne bi mogli živeti. Z ženo delava oba v izmenah.“

Nikola Magovac: „Nekdaj polne žužemberške vasi so se izpraznile.“

vendar sva si uredila tako, da je vedno eden doma, kjer dela nikoli ne zmanjka, saj imamo kakšnih 1.500 trt, sadimo krompir in koruzo, imamo tri krave, pri delu pa pomaga tudi moja mama. Plače v IMV so slabe, jaz pa v Beti zaslužim okoli dva stara milijona, ampak je treba povedati, da se pri nas v pletilnici dobro dela.“

Nikola pravi, in to res ni nobena skrivnost, da od kmetije ni denarja. Kar dobijo, dobijo za grozdje, ki ga oddajo metliški Vinski kleti, in za mleko, ki ga vsak dan prihajajo iskat iz zagrebške mlekarne. „Vse skupaj je pripeljalo do tega, da se te naše vasi praznijo. Poleg tega smo tukaj precej odmaknjeni. Najbližja štirirazredna šola je v Kaštu, v višje razrede pa otroke vozijo v Žakanje. Morda bo sedaj več mladih ostalo doma v vaseh, ko je življenje v mestih postalo tako drago.“

A. B.

Le ena tržnica ali več?

Osrednja novomeška tržnica naj bi prenovljena zaživela do septembra, ni pa še znano, kdo bo gospodar

NOVO MESTO — Verjetno v Novem mestu ni objekta širšega družbenega pomena, s katerim bi bilo toliko težav kot s tržnico. Leta in leta je bila v občinskem planu, kaže pa, da bo, malce skromneje urejena, vendarle zaživela do 1. septembra letos.

Novomeška tržnica ima že od vsega začetka zelo neprimerno lokacijo, ker gre tik o na tej lokaciji kakšna večja širitve ni možna. Zadnje tedne pa so urejali „trikotnik“ pod nekdanjimi kostanji, tako da je prostor po predpisih urejen za poslovanje tržnice.

Ni pa še rešeno vprašanje, kdo bo na tržnici gospodar. Od leta 1980 upravlja z njo Komunala, ki nima pravega interesa, ker dejavnost ni donosna, poprej je tržnico vodil poseben odbor. Obe rešitvi pa nista to, kar naj bi tržnica bila po zgledu ostalih mest. Pogovori tečejo z novomeško zadrujo, da bi tržnico prevzela, vendar je postavila občini tudi neuresničljive pogoje, zato še ni nič dokončnega.

Ker pa tržnica potrebuje za poslovanje tudi pokrit prostor za skladišča, pisarne itd., so kot najprimernejšo stavbo za tržnico predvideli hišo na Prešernovem trgu 15, last Šolskega centra za gostinstvo. Trenutno se dogovarjajo, da bi to stavbo prepustili občini za potrebe tržnice, v zameno pa bi šolski center za gostinstvo dobil drugo polovico stavbe na Bregu, kjer ima restavracijo in jo nameravajo obnavljati.

Posebej protičujejo še možnosti za več malih tržnic na raznih koncih mesta in tudi občine. Za nekaj stojnic z zelenjavo in sadjem je interes v „Plavi laguni“, verjetno pa bi jih radi še kje drugod, kajti tovrstno blago v samo-

postrežnih trgovinah ni kvalitetno in ne vedno na razpolago. Morda pa so manjše tržnice potrebne še v Dol. Toplicah, Šentjernej, Žužemberku in še kje?

Novi upravitelj tržnice naj bi to uredil z zainteresiranimi krajevnimi skupnostmi.

R. B.

Razvoj do konca tisočletja

Pred javno razpravo o smernicah za dolgoročni plan metliške občine — Nosilec razvoja bo še naprej industrija, zlasti tekstilna

METLIKA — Na prihodnji seji zborov občinske skupščine bo med drugim tekla beseda tudi o smernicah za dolgoročni plan metliške občine do leta 1995, v nekaterih stvareh pa do konca tega tisočletja. O smernicah oziroma njihovem osnutku so medtem že dvakrat razpravljali v izvršnem svetu, dali svoje pripombe, tako da bodo te smernice za sedanj in bodoči razvoj te belokranjske občine lahko šle v javno razpravo.

Ta dokaj zajetni dokument vsebuje osnovne značilnosti dosedanjega razvoja občine, probleme in omejitve ter njene prednosti, osrednji del pa je seveda namenjen dolgoročnemu družbenemu razvoju in usmeritvam posameznih dejavnosti in področij. Vsekaror drži ugotovitev, da je v zadnjem desetletju letna rast družbenega proizvoda več kot 27-odstotna. Za tako hitro rast ima glavno zaslugo industrija, ki je v tem obdobju veliko investirala v svoj razvoj.

Tudi do konca tega tisočletja bo industrija v metliški občini še naprej najpomembnejša gospodarska dejavnost, in to po zaposlenosti, družbenem proizvodu, izvozu in naložbah. Osnovna naloga metliške industrije v tem obdobju je usmeritev v intenzivno gospodarjenje, ki edino dolgoročno zagotavlja visok dohodek na zaposlenega in glede na vložena sredstva.

Pri načrtovanju razvoja je seveda treba upoštevati, da metliška občina nima surovin in energetskih virov, zato je treba vlagati samo v take objekte in tehnološke sisteme, ki ne zahtevajo veliko energije. Tako je za nadaljnji uspešni razvoj industrije izredno pomembna čimbolj racionalna poraba energije, surovin in reprodukcijskih materialov; takšno preoblikovanje zahteva velika vlaganja, tega pa ni brez poprejšnje krepitve akumulativne sposobnosti gospodarstva ter združevanja sredstev za prednostne naložbe.

● Od industrijskih panog si je v Metliki nedvomno ustvarila naj-

DRAŽJE KOMUNALNE STORITVE

METLIKA — Od 1. junija so se cene komunalnih storitev v metliški občini povišale povprečno skoraj za 30 odst. Za 42 odst. se je podražila vodarina, za 42 odst. kanalizacija, za 39 odst. pa smetarina. Še najmanj, za desetino, so dražje režijske ure komunalnih delavcev.

močnejšo pozicijo tekstilna, ki ima tudi najboljša izhodišča za nadaljnji razvoj. Metliška tekstilna industrija ima solidno mesto tako na slovenskem kot jugoslovanskem

tržišču, močno pa se je uveljavila tudi na zahtevnih izvoznih trgih. Za njen nadaljnji razvoj je izredno pomembno doseganje visoke kakovosti proizvodov, gibčnost, zmoglost hitrega prilagajanja potrebam tržišča in upoštevanje modnih zahtev, zato bo njen razvoj temeljil na novih prilagodljivih programih ter posodabljanju in avtomatizaciji proizvodnih procesov.

A. B.

Ni ji poslano z rožicami

Po smrti staršev morala pustiti službo, prevzela je veliko kmetijo in se zaposlila v metliški cvetličarni

METLIKA — V metliški cvetličarni „Ikebana“, ki je last Julija Brinca, leto dni dela kot aranžerka Snježana Vrboš, 19-letno dekle, doma iz sosednje Vivodine. Snježana pa v cvetličarni ni samo za okras, kot bi morda kdo pomislil, ko jo prvič vidi. Naziva aranžerke ne nosi samo zaradi lepšega, marveč si ga tudi zasluži, strankam svetuje, pripravlja Ikebane, tudi veliko venec, ki jih v tej cvetličarni naročajo ljudje iz cele Bele krajine pa tudi iz sosednjih hrvaških krajev, je njeno delo.

„V to službo sem pravzaprav prišla povsem slučajno. V Zagrebu sem hodila v poljedelsko šolo, aranžerska smer, vendar bi me po končanem šolanju pot gotovo zanesla kam drugam. A sta mi drug za drugim umrla oče in mama — sestra živi v Zagrebu — in tako sem morala pustiti šolanje in priti domov, sicer bi veliko posestvo propadlo. Samo od dela na zemlji pa bi težko živela, zato sem iskala zaposlitev v bližini in prišla sem,“ je povedala Snježana.

Tako je vse breme padlo na ramena komaj polnoletnega dekleta. „Doma je veliko posestvo, skupaj z gozdom je kar 21 ha, in za vse sem sama. Še sreča, da sem od malega navajena skrbeti sama zase in mi to ni v breme. Imam traktor in kosilnico, za delo pa

sem v glavnem sama, razen pri trgatvi. Seveda ne morem obdelovati vsega posestva in tudi živine nimam, imam pa veliko vinograda in to je vse obdelano. Grozdje prodam vinski kleti v Vivodini. Lani sem nekaj vina sama predelala, letos bom pa najbrž prodala vse grozdje.“

V službi, pravi Snježana je zadovoljna. „Naša cvetličarna je dobro založena, cvetje dobivamo iz četrške Agrarije in ljubljanske Cveticarne. Največ gre v prodajo rezano cvetje, od tega pa so na prvem mestu nageljčki; imamo pa tudi ostalo cvetje: vrtnice, gladiole, iris, liatris, gerbere in drugo, poleg tega imamo na zalogi posode za Ikebane in peno za cvetne aranžmaje.“

A. B.

PRAVIJO, DA SO SLABO NAREDILI — Nedavno urejanje mestne tržnice je vzbudilo kup prigovorov med krajanji. Govorijo, da so bila dela zelo nestrokovno in slabo izvedena: da so kocke okrog kostonjev polagali v blato, da pod asfaltom ni prave podlage itd. Nadzorni organ pri gradnji bo moral dati strokovno poročilo. Že prve strokovne ocene opravljenih del pa kažejo, da so govorice hudo pretirane. Ne prvič!

LJUBITE EKSOTIKO? — Na novomeški tržnici se nekaj dni mudil prodajalec ptic, ribic in želvic za akvarije. Prodajal jih je s kletkami vred ali brez njih, okrog njegove stojnice pa je bilo veliko več „firbecv“ kot kupecv. Papagajčke je imel po 800 dinarjev, eksotične ptice po 2500 din itd. Po kupcih sodeč, pa imajo Novomeščani ta čas v mislih druge nakupe, kot so papagaji in želve, saj mnogi zaradi dragine letos niti na dopust ne gredo.

KRKA JE VČASIH MODRA — Ni dolgo tega, ko so občani lahko z mosta gledali, kako je Krka strupeno modra. Iz velikega kanala pod Uhlovo bilo je pritekalo modra barva, ni pa bilo slišati, da bi se zaradi tega kdo razburjal. Bojda so tisti dan v IMV barvali modre avtomobile...

— Ena gospa je rekla, da zapora novomeškega Glavnega trga sploh ni tako nespametna reč, kot nekateri mislijo. Če drugega ne, zagotavlja delo sodniku za prekrške. Miličniki so jim že pripravili kar lep spisek tistih voznikov, ki jim je prometna pismenost opešala...

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Od 28. junija do 4. julija so v novomeški porodnišnici rodile: Irena Grubar iz Malega Bana — Jureta, Janja Žibert iz Šmarjete — Tanjo, Marjana Bratkovič iz Gorenjega Vrhopolja — Miha, Rozalija Žibert iz Trebnjega — Urško, Nada Cizl s Senovega — Petro, dr. Anika Car — Marjanovič iz Donjega Pokuplja — Romano, Tatjana Podgoršek iz Krškega — Primoža, Marta Karlič iz Mokronoga — Suzano, Slavica Priselac iz Kamanja — Srečka, Darinka Birkelbach iz Čudnega sela — Veronika, Ljubica Kocjan iz Potočne vasi — Marijo, Milena Hrovat iz Regerče vasi — Borisa, Olga Kambič iz Črešnjeva — Majo, Stanišlava Oder iz Sadijne vasi — Majo, Darinka Cugelj z Mirne — deklico, Živka Sušič iz Gorenje Straže — dečka, Zofija Hrovat iz Hinj — deklico, Branka Bobič iz Gotne vasi — dečka, Barica Zorec iz Gradač — deklico, Majda Žabkar iz Malih Poljan — dečka, Cirila Rožnik iz Velike Loke — dečka in Marijeta Pongeršič iz Bele cerkve — deklico.

IZ NOVEGA MESTA: Mira Mikalč s Ceste herojev 22 — dečka, Nada Jeraj iz Kettejevega drevoreda 49 — Simona, Dragica Šuštaršič iz Kettejevega drevoreda 49 — Roka in Marija Skupek iz Levstikove 5 — deklico. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

V METLIKI VLADA PRAVA POLETNA KULTURNA SUŠA, zaradi katere pa nikomur ne svijajo lasje. Prejšnja leta je bilo zabavnejše, poskočnejše. Najbrž samo zaradi posameznikov, ki se jim je dalo delati. Ker so dobili za plačilo od stare kleti, so odnehali. Luč v tej temi je bil koncert metliške mestne godbe pred hotelom Bela krajina prejšnjo soboto. Metlika je oživela, natakariji so kasirali in spet se je nekaj zgodilo. Dogodek v mestu Gogi, bi temu rekel Gram.

OD 21. DO 22. JULIJA bodo metliški folkloristi in tamburaši v Italiji, in sicer v mestu Loreta blizu Ancone. Tam bo v teh dneh mednarodni folklorni festival. Udeležile se ga bodo folklorne skupine iz Italije, Španije, Portugalske, Francije, Grčije, Poljske, Jugoslavije pa bodo zastopali Metličani. Potne stroške si bo plačala skupina sama, vse drugo pa organizatorji. Mladi Metličani bodo pokazali Italijanom in vsem drugim belokranjske ples, tako kot pred dvema letoma Nenem v Lauterbachu.

PRAVEGA POLETJA KOT DA SPLOH ŠE NI BILO, in redki so Metličani, ki se radi pohvalijo, da so se že kopali v Kolpi. Kopališče so več ali manj prazna, ob jutrih in ob večerih se odejajo ljudje v jopicke ali puloverje. Prejšnja leta so potovale skoz Metliko kolone tujih avtomobilov, zdaj tega utripa ni čutiti. K temu je veliko pripomogla obvoznica za sv. Rokom, vendar tudi pred Hotelom Bela krajina ni običajne poletne gneče.

NAGAJIVO VREME — Muhasta vreme, ki se ga, kljub temu da smo zagazili že globoko v poletje (vsaj koledarsko), še ne moremo otresti, rado zagode tudi prirediteljem veselice in podobnih prireditev na prostem. Vendar mnogi v upanju, da bo njim vreme prizaneslo, veselico kljub vsemu pripravijo, dež pa jim potem popolnoma osuši blaginjo. Nemalo veselje se je letos že končalo z izgubo, razočaranji pa so bili tudi Tribučani, ki so preteklo soboto vzorno pripravili tradicionalno srečanje Tribučanov, ki so raztepeni na vseh štirih straneh sveta. Dež pač ne dela razlik med veselici, srečanja, kulturnimi prireditvami...

SPET BREZ TAJNIKA — Občinski telesnokulturni in kulturni skupnosti Črnomlja spet grozi, da bosta ostali brez tajnika. Sedanja tajnika, ki je bil na tem delovnem mestu le dobrega pol leta, odhaja na novo dolžnost. Upajmo le, da skupnosti ne bosta ostali brez tajnika spet toliko časa, kot sta, dokler ni prišel sedaj odhajajoči tajnik.

Ribniški zobotrebci

STARA MAMA BI UMRLA — Ribniški mladinci, ki bi se morali udeležiti mladinskih delovne akcije v Sremski Mitrovici, naštetavajo vsa mogoča opravila. Najbolj izvirno se je opravičila neka mladinka, ki je napisala, da je zelo navezana na staro mamo, ki pa je že od jeseni v bolniški postelji. Ločitev med „brigadirko“ in staro mamo bi slednje tako prizadela, da bi od žalosti umrla.

MEDVEDJE RAZSAJAJO — Na kočevsko-ribniškem področju se kar vrtijo napadi medvedov na ljudi. Čeprav je med krajani največ lovecev in gozdarjev, že dolgo časa ni padel niti en medved. Pravijo namreč, da je zaščita medvedov tako popolna, da bi lovec dobil višjo kazen za odstrel medveda, kot pa če bi ustrelil človeka.

ARKO V ČRNUČAH

ČRNUČA — V galeriji Ceneta Štuparja v Črnučah so 3. julija odprli razstavo del kočevskega slikarja Janeza Arka, ob tej priložnosti pa jebral svoje pesmi tudi kočevski delavski pesnik Nebojša Ignjatovič. Razstava bo odprta še ves julij. To je že četrta letošnja samostojna razstava mladega slikarja, skupno pa je doslej od leta 1980 samostojno razstavljal po raznih krajih Slovenije že 10-krat.

Drobne iz Kočevja

NEZADOVOLJNI DELEGATI — Delegati zborov občinske skupščine Kočevje niso zadovoljni z odgovori, ki jih daje na svoja delegatska vprašanja. Zahtevali so, naj bo v bodoče v odgovorih navedeno, kdo, kdaj in kako bo zadevo rešil oziroma jo je rešil.

BOMO SPET KEGLJALI IN BALINALI? — Kegljisce Name je že dolgo zaprto. Zdaj ga bo prevzela občinska ZTKO in bo spet na voljo kegljavcem. Hkrati nameravajo poleg njega, se pravi tudi v športno-rekreacijskem parku Gaj, obnoviti nekdanje balnišče, ki je bilo pred leti kar dobro obiskano. ZTKO pa ima še več načrtov, saj razmišljajo, da bi spet uredili čolnarno in izposojali čolne za čolnarjenje po Rinži, ki se je tu že razmahnilo pred 20 do 30 leti. Potem pa so zaradi onesnaževanja Rinže z gnojnicami, silažnimi sokovi in drugim najprej zaprli kopalnice, nato pa še čolnarno.

— Po čem sklepaš, da se je turistična sezona začela?
— Ker je poleg bazena, kegljišča in še nekaterih drugih objektov zaprta tudi turistična pisarna.

Trebanjske iveri

VEČ GODBENIKOV KOT POSLUŠALCEV — Zadnje čase je v Trebnjem opaziti, da se vedno manj ljudi pojavlja na javnih prireditvah in manifestacijah. Tako je bilo tudi ob dnevu bora, ko se je na prome-nadnem koncertu občinskega pihalnega orkestra zbralo le pešičica poslušalcev in je bilo godbenikov skoraj več kot privih. Zato pa je tem več ljudi na veselicah in podobnih prireditvah, kjer se je v pije.

PRAŠICE REDIJO V HIŠI — Saj je res, da je meso drago, toda kar si privoščijo nekateri, je pa le od sila. Tako menda neka družina v Mokronogu redi prašiče kar v opuščeni stanovanjski hiši. Prašiči sicer nimajo nič proti udobju, ki so ga deležni v hiši, zato pa bodo kaj rekli okoličani, ki jim vnov-njave in glasovi ščetinarjev vad gotovo niso hudo po godu.

IZ NAŠIH OBČIN

Izhod v izdelkih z manj cementa

Neredna dobava cementa, preizkuse cene betonskih blokov, dolga zima — poglavite težave IGM Kanižarica pri sanaciji — Poudarek na proizvodnji plošč

KANIŽARICA — Gokov toz IGM iz Kanižarice, ki je lani uspešno uresničeval sanacijski program, saj je imel ob koncu leta le nekaj 10 starih milijonov dinarjev izgube, je letos zopet v težavah. Pestijo ga pomanjkanje cementa, nizke cene betonskih blokov, večkrat polomljeni stroji v kamnolomih. Vendar predvidevajo, da izguba konec leta ne bo večja od lanske, polletni primanjkljaj, ki ga še niso dokončno izračunali, pa je predvsem sezonskega značaja.

Od začetka aprila IGM neredno dobiva cement, tako da so bili prisiljeni iti v remonte ali na dopuste. Samo junija so bili skoraj 14 dni brez cementa.

Poleg tega pri betonskih blokih, za katere je izredno povpraševanje, zavestno delajo izgubo. Cena največjim blokom brez davka je 39,61 din, to je cena, ki je v veljavi od 1. julija in je za 20 odst. večja od lanske avgustovske. Samo stroški izdelave pa veljajo IGM 53,87 din.

Zato so se v Kanižarici odločili, da se bolj naslonijo na peskokope oz. kamnolome in izdelavo omnia beton-

skih plošč, za katere potrebujejo manj cementa. Prav za te plošče se je letos v nasprotju s preteklimi leti zelo povečalo povpraševanje na trgu, zlasti na reškem področju. Tako so v prvem polletju presegli izdelavo planiranih 8.250 kv. metrov plošč, medtem ko so betonskih blokov naredili nekaj nad milijon in je načrt uresničen le okrog 65-odstotno.

V IGM so poiskali tudi novo lokacijo peskokopa v Hrastu pri Vinici kot nadomestilo Nerajcu, kjer gre material h koncu. Pesek v Hrastu je tudi boljši, sipek, tako da bodo prihranili pri energiji, težave pa se bodo pojavile

pri sanaciji opuščene peskokopa. Proizvodnjo bodo pomenili tudi v kamnolomu Suhor, kjer bodo kupili močnejši bager, saj so dosednji pre-

● V IGM Kanižarica bodo predvidoma 1. avgusta odprli prodajalno, v kateri bo poleg njihovih izdelkov moč kupiti tudi gradbeni material in izdelke drugih delovnih organizacij. Pred kratkim so se začela tudi zemeljska dela za gradnjo trgovskega poslojpa.

slabi in prevečkrat prihaja do strojelomov.

V Kanižarici predvidevajo, da bodo v bodoče, če bo tako pokazalo povpraševanje, razširili proizvodnjo betonske galanterije še na robnike, betonske ograje, gredice in druge izdelke.

B. M.

NOV ZOBOZDRAVNIK

SEMIČ — 2. julija je začel v semiškem zdravstvenem domu delati zobozdravnik Borivoj Sokolič, ki bo 6 mesecev nadomeščal odsotnega dr. Tonija Mucua. V črnomaljskem zdravstvenem domu upajo, da se bo Sokolič lahko bolj posvetil pacientom, saj za razliko od dr. Mucua, ki je imel številne funkcije, Sokolič razen delovnih ne bremenijo nobene druge obveznosti.

Sporni sklepi delegatov?

Na skupščini izobraževalne skupnosti so bili sprejeti sklepi, ki bodo še burili duhove v občini

TREBNJE — Gradiva za svojo skupščino občinske izobraževalne skupnosti je bilo malo, prav tako je bilo malo razprave. Vendar pa so delegati trebanjske izobraževalne skupnosti sprejeli take sklepe, ki bodo verjetno še burili duhove.

Delegati se na seji, ki je bila pretekli četrtek, najprej niso strinjali z znižanjem prispevne stopnje iz bruto osebnih dohodkov.

Po mnenju delegatov ta stopnja ne bi zadostovala niti za izvajanje rednega programa, kaj šele za dodatne dejavnosti. Kaj bo zdaj ukrenil trebanjski izvršni svet, ki je tudi predlagal znižanje? Internat za šolo s prilagojenim programom na Mirni posej ne bo več samo skrb občinske izobraževalne skupnosti, ampak ga bodo skušali financirati v dogovoru s skupnostjo socialnega skrbstva.

Medtem ko je celodnevna šola v trebanjski občini precej časa burila duhove, že pred njenim začetkom v Mokronogu in tudi potem ob njenem neslavnem koncu, so zdaj delegati sprejeli odločitev, da naj bi v trebanjski občini izvajali celodnevno šolo malo drugače. Učinki bodo skoraj enaki ali le malo manjši kot v „klasični“ celovnevi šoli, zato pa bo tako šola cenejša in tudi nekaj denarja naj bi kapnilo v blaginjo občinske izobraževalne skupnosti iz republiških solidarnostnih virov. Skratka, delegati trebanjske izobraževalne skupnosti še kako močno občutijo denarne zadrege šolstva, zato tudi skupaj z njim

iščejo rešitve za čim-manjšo okrnitev programov.

Vendar pa se zdi, da gredo v tej vniemi včasih tudi malo predaleč. Na seji skupščine so namreč sprejeli tudi sklep, da se otroci iz sosednjih občin (čeprav so od šole in občinske meje oddaljeni le nekaj metrov) ne bi smeli šolati v trebanjskih šolah. V vsesplošni stiski z denarjem je prišlo celo do tega, da so se šolniki in šole zapri za že tako tesne občinske meje.

Kam vodi taka politika, ni potrebno dolgo razmišljati. Zdi pa se, da se rojeva iz stiske in iz velike potrebe po seznanjanju javnosti o težkem položaju, v katerem so se znašle družbene dejavnosti.

J. S.

SPOSOJENO TRNJE

— Čeprav imamo v Jugoslaviji nešteto zdravnikov, pa med njimi ni nikogar, ki bi lahko uspešno zdravil naše gospodarstvo.

V Iskri kar 117 štipendij

V semiški Iskri pride na 13 zaposlenih en štipendist — Letos prvič ugotavljali dejanske potrebe po kadrih

SEMIČ — V semiški Iskri so letos prvič ugotavljali potrebe po kadrih za daljše obdobje, torej za obdobje petih let, tako da je razpis kadrovskih štipendij zares odraz dejanskih potreb. Za prihodnje

šolsko leto so razpisali 51 štipendij, 8 več kot preteklo leto, ter bodo imeli, če bodo oddane vse štipendije, 117 štipendistov, kar pomeni približno enega štipendista na 13 delavcev.

Za prihodnje šolsko leto so v Iskri razpisali štipendije za nekatere posevne profile, pri tistih, kjer se že pojavljajo presežki, pa so jih opustili. Tako za III. stopnjo razpisov ni več pri IV. pa se znova boje premalo prijav za kovinarje — brusilce, na novo pa so razpisali štipendije za mizarja, obratovnega električarja, vrtarja. Na V. težavnosti stopnji so dali poudarek na elektrotehniko — elektronično, na novo pa potrebujejo računalniške tehnike, knjižničarja oz. arhivarske in zobotehnika. Na VI. in VII. stopnji dajejo poudarek na elektro, strojno in ekonomsko smer, na novo pa so razpisali štipendije za organizatorje dela in zobozdravnika.

Po izkušnjah iz preteklih let sodeč, se v Iskri boje, da bodo imeli preveč prijav za študij na V. stopnji, premalo pa IV. in VII. Že doslej so poskušali učence preusmeriti, a zamaž upajo pa, da bodo imeli letos več uspeha; saj postaja štipendija vse bolj porok za zanesljivo zaposlitev, in ne le socialna pomoč. Prav Iskra pa je znana po tem, da zaposli vse svoje štipendiste ne le kot pripravnike, ampak tudi za nedoločen čas.

B. M.

PREVIHARILI PREHODNO OBDOBJE

TREBNJE — Minulo leto je bilo prehodno pri financiranju in vzdrževanju cest. Prihodki občinske skupnosti za ceste v trebanjski občini so bili zbrani v višini 105 odst., žal najda blagajno primanjkljaj iz prejšnjega leta. O delih na cestah v občini in načrtih za letos bodo lahko spregovorili delegati obeh zborov skupnosti za ceste na seji skupščine, ki je sklicana za danes ob 13. uri.

Franc Moljk

Flekov mlin — dom ribičev

V obnovljenem domu bo ribarnica, prostor za opremo in drugo

ČRNOMELJ — Med največjimi in najbolj delovnimi društvi v črnomaljski občini je ribiška družina, ki združuje 400 članov, 26 članic, 40 mladincev in 30 pionirjev od petega do osemdesetega leta starosti. Društvo bdi nad Dobličico, Krupo, Kolpo od Doja do Krasinca ter Lahinjo od izvira do Vranovičev.

Pri delu jim ne manjka težav, saj se morajo boriti proti krivolovcem, porušili so se jezovi na Kolpi in Lahinji in letos načrtujejo, da bodo obnovili na vsaki reki po enega. In

končno: društvo nima primernih prostorov za sestajanje in delo, saj je sobica v enem izmed črnomaljskih blokov že zdavnaj pretesna. Zato so se odločili, da bodo obnovili Flekov mlin v Črnomlju ter tako prišli do ribiškega doma, njihove davne želje. A pri tem niso mislili le nase, ampak tudi na to, da bi Belokranjce navadili na ribjo hrano, zato bodo v domu uredili tudi ribarnico, pozneje še prodajalno ribiškega in lovskega pribora ter prostore za šah, namizni tenis, balinanje.

„Računamo, da bomo začeli obnavljati mlin avgusta ali septembra. Ker bo investicija veljala okrog 3 milijone dinarjev, toliko pa iz članarine ne moremo zbrati, smo zaprosili za pomoč delovne organizacije, ki so že prispevale ali pa so obljubile material ali denar,“ je povedal predsednik družine Franc Moljk. Seveda bodo člani obnavljali v glavnem sami, udarniško, česar so navajeni, saj mora vsak ribič opraviti letno vsaj 10 delovnih ur.

„Prenovljeni mlin oz. dom bo odprt prihodnje leto. Zastojev pri adaptaciji gotovo ne bo, saj bodo mnoga obrtniška dela opravili ribiči — obrtniki, ki so obljubili tudi material. Da pa je naša odločitev upravičena, pove že to, da bo, po predhodnih ugotovitvah, ribarnica samo za družbeno prehrano prodala na mesec 4 do 5 ton rib,“ pravi ribič Moljk.

B. M.

Več kot upravičena naložba

Tekstilna tovarna v Jurjevici je letos povečala proizvodnjo za tretjino — Naložba 300 milijonov dinarjev se bo bogato obrestovala

JURJEVICA — Sukno tozda Tekstilna tovarna v Jurjevici je med proizvodno in poslovno najbolj uspešnimi v ribniški občini. Produktivnost so letos povečali za več kot tretjino, dohodek domala za petkrat, veliko pa so vložili tudi v sklade. Zdaj se pripravljajo na naložbo, s katero bodo ob skoraj enaki zaposlenosti bistveno povečali proizvodnjo, zlasti pa izvoz na konvertibilne trge. Na 100 dinarjev vloženi sredstev se bo izvoz povečal za več kot šest dolarjev.

Direktor tozda Tone Bojc pravi, da so takšne uspehe lahko dosegli le zaradi izboljšane organizacije dela, svoje pa je opravila tudi dovolj nazorna informiranja delavcev. Ti se zavedajo, da so osebni dohodki le rezultat dela. Z. boljše proizvodno učinkovi-

lostjo so dosegli, da imajo zdaj najboljšo osebno dohodke v vsem Suknu, osebni dohodki pa spet povratno vplivajo na produktivnost.

Če smo včasih zanemarjali geslo, da je treba vlagati le tam, kjer so za to ekonomski razlogi, je v primeru tekstilne tovarne v Jurjevici upravičenost naložbe več kot očitna. Naložba bo veljala 300 milijonov dinarjev, polovico njene vrednosti pa bodo zavzeli stroji. Samo nekaj malega več kot desetino bodo porabili za zidove. Polovico denarja bodo prispevali sami skupaj s sovlagatelji — to so Oprema iz Kočevja, Almira iz Radovljice in Koto iz Ljubljane. Vse kredite bodo dobili pod dokaj ugodnimi pogoji, domače z 20-odstotno obrestno mero, tuje s 7-odstotno mero.

Poleg tega, da bodo s samo šestimi na novo zaposlenimi delavci izdelali veliko več tkanin, bodo dosegli tudi precej večje izvozne učinke. Z dosedanjih 400 tisoč dolarjev bodo povečali izvoz na 2 milijona dolarjev, kar je tri in polkrat več kot doslej.

● Da njihovi izvozni načrti niso gradovi v oblakih, kažejo tudi dosedajni izvozni uspehi. V Irak, ki je glavni kupec njihovih odevi in tkanin, so lani edini v Jugoslaviji uspeli izvoziti vse količine, ki so jih načrtovali, hkrati pa so bili tuji kupci tudi zadovoljni z njihovimi izdelki.

Marca prihodnje leto, ko bo tovarna dograjena, se bo tekstilna tovarna uvrstila med najmočnejše ribniške izvoznike. Z nabavo švicarskih strojev Sultzer bodo dopolnili svoj proizvodni program tudi s tehničnimi tkaninami, po katerih je vse večje povpraševanje na domačem trgu. Ne nazadnje se bodo tako prilagodili razmeram na trgu, kjer kupna moč pada in bo tudi povpraševanje po tekstilu manjše.

J. S.

Starost je ovira

Jože Bojc iz Nemške vasi pogreša pospeševalce — Neusklajene cene prizadevajo kmete

NEMŠKA VAS — „Vse življenje garam, pa ne vem za koga. Saj bi se šlo, ko bi imel potomec, tako pa še vedno bolj spražujem, ali mi je sploh potrebno delati na kmetiji. Z borčevsko pokojnino bi z ženo lahko živela. Toda navezavati na zemljo, na domačijo, me še vedno priganja k delu,“ pripoveduje Jože Bojc iz Nemške vasi.

Že vseskozi je kooperant KZ Ribnica. Živino, nekaj pšenice in podobno proda zadrugi, nekaj krompirja pa drugim kupcem. Pravi, da z zadrugo ni najbolj zadovoljen. Že vsa dolga leta, kar kmetuje, se pri njem še ni pojavil pospeševalec. Po njegovem bi lahko iz zadruge prišli vsaj na pogovor, če že ne zaradi posla. In tak odnos zadruge do kmetov ga boli. Kajti tudi Bojc je prepričan, da se pri nas o kmetijstvu vse preveč govori in piše, naredi pa bore malo.

Najhuje je s cenami. Kmetje se lahko ubijamo na zemlji od jutra do noči, pa ne bomo ujeli dirke cene. Saj se tu in tam popravi cena, recimo mleka, a je to še zdaleč premalo v primerjavi z rastjo cen za gnojila in stroje,“ pravi Bojc. Prav zato mu je včasih žal, da je ostal na kmetiji. Kakšen je položaj kmetijstva pri nas, kaže po svoje tudi odnos mladih do njega. Nečake

ima in včasih je racional, da bo hotel kdo izmed njih prevzeti kmetijo. A kot kaže, se Bojcu ta želja ne bo izpolnila. Doslej se za kaj takega še nihče izmed njegovih ni

JOŽE BOJC: O kmetijstvu se preveč piše in govori, naredi pa bore malo.

odločil. S kakšno koli službico si bodo nečaki zagotovili boljše življenje, kot bi si ga na kmetiji. Kljub vsemu Bojc vztraja in od-da na leto po tri do štiri glave plemenske živine, sejal je tudi pšenico, pa mu jo je pojedla pozeba. Kako bo prihodnje leto, pa ne ve. Pravi, da bo kmalu star sedemdeset let in kmetovanje ni za tako stare ljudi.

JOŽE FURLAN: Radi bi zvedeli, zakaj je SAP ukinil sobotno avtobusno progo do Novega mesta.

Manj bodo gradili

V KS Stara cerkev pogrešajo samoprispevek

STARA CERKEV — „V zadnjih šestih letih smo v naši krajevni skupnosti asfaltirali skoraj vse ceste. Naredili smo več kot prej v desetletjih. Zdaj bo denarja manj, zato bomo manj gradili, povsem pa se razvoj le ne sme ustaviti,“ pravi Jože Furlan, predsednik sveta krajevne skupnosti Stara cerkev pri-Kočevju.

Ker so skoraj vse pomembnejše ceste že asfaltirali, so zdaj na vrsti

druga dela. Začeli so graditi mliško vežico, ki bo veljala 6 milijonov dinarjev, obnavljali bodo večnamenski dom v Mlaci. Vse to pa bodo krajani gradili s prostovoljnimi delom in dodatnimi denarnimi prispevki. Ko je še bil občinski samoprispevek, je šlo marsikaj lažje, zdaj tega denarja ne bo več, ker se v občini očitno niso mogli odločiti za podaljšanje. „Zato bodo štiri vasi v krajevni skupnosti še vedno brez javne razsvetljave, tudi čištilne naprave v Gorenju ne bo. Prihodnje leto pa se bomo lotili gradnje kanalizacije med Staro cerkvijo in Slovensko vasjo, še letos naj bi bil s pomočjo mladinskih delovnih brigad zgrajen tudi vodovod med Hinjami, Smuko in Starim Logom. Žal za ta vodovod ne bo nič prispevala kočevska ZKGP, ki ima v Starem Logu okoli 300 glav živine, tam živijo tudi vsi njeni delavci,“ pripoveduje Furlan.

Krajani Stare cerkve ne razumejo, zakaj je bila ukinjena avtobusna zveza z Novim mestom ob sobotah in nedeljah. Mnogi krajani nimajo avtomobilov, bencin je vedno dražji, zato bi se radi peljali v Dolenjske Toplice ali na obisk k svojem v bolnišnico vsaj z avtobusom. Toda SAP na to vprašanje krajevne skupnosti ni odgovoril, prav tako ne pristojno telo pri kočevski občinski skupščini. Radi bi zvedeli vsaj razloge za tako ukinitvev avtobusne proge, zato bo krajevna skupnost terjala odgovor od republiških organov.

J. S.

Majhni po številu, veliki po dejanjih

V KS Krška vas pred krajevnim praznikom izglasovali samoprispevek

KRŠKA VAS — Z blizu 500 krajanov in več kot 170 delavci spada krajevna skupnost Krška vas med manjše v brežiški občini. Toda po zavzetosti ljudi, da s svojim delom in prispevki spreminjajo podobo svojih krajev, bi bila lahko zgled marsikateri večji KS. Pravi uvod v praznovanje krajevnega praznika, ki so ga povežali z Dnevom borca, je bil uspeh referendum 19. junija. S tem so se krajanje odločili, da bodo pet let plačevali samoprispevek za ureditev asfaltne preproge skozi vas, pločnikov, avtobusnega postajališča in javne razsvetljave.

načrtujejo za javno razsvetljavo. Asfalt naj bi letos prekril več kot 6.000 kvadratnih metrov površin.

Krajevni praznik so popestrili z veslaško regato na Krki, prejšnjo soboto pa s kolesarskim tekmovanjem amaterjev iz raznih krajev Posavja. Na slavnostni seji vodstev krajevnih družbenopolitičnih organizacij in krajevnih skupnosti so podelili priznanja KS Ivanu Baškoviču, Mimici Les, Milanu Gorišku, Mariji Jamnikar, Jožetu Poldanu in Športnemu društvu „Krka“ Krška vas. Bronasta znaka OF pa so izročili Alojzu Mustarju in Francu Jamnikarju.

P. P.

Pridnost krajanov poplačana

Nagel razvoj KS Dobova, ki že četrtri obhaja svoj praznik

DOBOVA — V spomin na vrnitev izgnancev praznujejo krajanje Dobove 7. julija že svoj četrtri krajevni praznik. Prejšnji teden so se zvrstile številne kulturne in športne prireditve. Tudi s temi so obeležili živahen utrip življenja v krajevni skupnosti z okoli 3.000 prebivalci, ki je z okrog 1.000 zaposlenimi drugo industrijsko središče brežiške občine.

Krajanje Dobove so že doslej pokazali veliko posluha za hitrejši na-

V krajevni skupnosti Dobova se zadnja leta naglo razvija tudi obrt. Krajanje so veseli razvoja tozda za vzdrževanje voz ŽG Ljubljana, saj se uresničujejo načrti o pridobitvi nove proizvodne hale, na dobri poti za povečanje proizvodnih prostorov pa so tudi v Beti. V fazi predpriprav je večnamenski objekt, kjer bo KS poleg nekaj stanovanj, pridobila še prostor za pošto in mesnico. Tega vsega ne bi bilo, če ne bi imeli posluha na brežiški občinski skupščini, izvršnem svetu ter samoupravni stanovnjaški in komunalni skupnosti.

predek svojih krajev. Plačujejo dva samoprispevka, vaščani Rigonc pa so

brod čez Savo. Z občinskim samoprispevkom bo letos ob občinskem prazniku v Dobovi odprta nova šola, s pomočjo krajevnega samoprispevka pa bodo še letos končali komaj začeto izgradnjo mrliške vežice.

V razvejeni krajevni samoupravi se odlikujejo mnoge družbene organizacije in društva. Brez gasilcev, ki dajejo streho široki fronti, bi si delo težko zamislili. Letos so tri gasilska društva jubilarji, in sicer praznuje GD Veliki Obrež 80-letnico, GD Mihalovec 60 let, prav tak jubilej pa te dni zaokrožuje GD Mostec. V Gaberju obnavljajo gasilski dom. Prizadevno je tudi Turistično društvo Dobova, ki se je v soboto spet izkazalo s Kmečkimi igrami in cvetlično razstavo. Z raznimi akcijami se izkazuje še mladinci v Selah, prosvetno društvo in klub za borilne veščine v Dobovi.

P. P.

Manjša naročila niso donosna

Obrtna zadruga Resa v Krškem dobro posluje — Načrti celo preseženi?

KRŠKO — Proizvodne in storitvene zmogljivosti 109 članov Obrtne zadruge „Resa“ Krško so zvečinoma dobro zasedene. Toda žal gre le za manjša naročila, kar draži končno ceno in vpliva tudi na rezultate poslovanja.

Pomanjkanje vseh vrst reprodukcijskega materiala na tržišču neposredno vpliva na rast zaloga v fizičnem

smislu, hkrati pa nenormalni skoki cen povečujejo vrednost zaloga in požirajo dohodek. Politika obrestnih mer je zelo podražila denar, zato tudi v krški „Resi“ po daljšem času ugotavljajo negativno bilanco na tem področju. Velik je pritisk na plačevanje z nekvalitetnimi menicami in pritisk na menične obresti. Ostalo združeno delo se preveč postavlja v vlogo močnejšega, kar tudi zmanjšuje uspeh poslovanja. Naročniki največkrat zahtevajo

fične cene do izpolnitve naročila, vsak spor pa običajno pomeni izgubo dela. Kljub tem težavam kažejo prve ocene polletnih rezultatov gospodarjenja zadruge, da bodo načrti ne le uresničeni, marveč celo preseženi. Spodbujajo hitrejša obračanja zaloga, člani pa so tudi soudeleženi v poslovnem skladu zadruge v določenem odstotku od prometa, ki so ga ustvarili od leta 1981. Od tod si kooperanti lahko obetajo brezobrestno posojilo, predvsem za pokrivanje zaloga.

P. P.

NA OGLED ZASNOVA URBANISTIČNEGA NAČRTA

KOSTANJEVICA NA KRKI — V Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici na Krki je v okviru prostorskega dela družbenega plana razstavljena idejna zasnova urbanističnega načrta mestnega jedra Kostanjevice. Krajanje dajo lahko v salonu tudi pripombe na zasnovo, ker pa bo le-ta razstavljena le še do 15. julija, morajo z ogledom pohiteti.

DOBOVSKA PRIZNANJA

DOBOVA — Ob krajevnem prazniku Dobove so na svečani seji vodstev krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in društev podelili priznanja KS: trem gasilskim društvom — jubilarcom: GD Veliki Obrež ob 80-letnici, GD Mihalovec in GD Mostec ob 60-letnici, ter Marjano Vučajniku in Antonu Kramarju. Bronaste znake OF pa so dobili Turistično društvo, Klub za borilne veščine, Rdeči križ, Anton Deržič in Veronika Požar.

BREZOVO: NOVA KANALIZACIJA

BREZOVO — V nedeljo slavi krajevna skupnost Blanca svoj krajevni praznik v spomin na napad na šolo med vojno. To praznik so bili izredno marljivi krajanje Brezovega. — V nad 2.000 udarniških urah so si zgradili kanalizacijo.

PRELOŽILI PODRAŽITEV STANARIN

SEVNICA — Zbor uporabnikov stanovnjaške skupnosti je odločil predvideno podražitev stanarin za letošnje drugo polletje. Delegati so menili, da bi morebitna podražitev utegnila marsikomu zagreniti predvideni dopust. Kljub temu podražitev ne bo mogoče odlagati v nedogled. Po vsej verjetnosti se bodo delegati s predlogom srečali ponovno že septembra. Takrat verjetno ne bo pomagalo tarnanje, da je treba tokrat kupovati ozimnico.

Gospodarstvo je pričakovalo več

Razbremenitev gospodarstva naj bi bila učinkovitejša — O vzgojnih ukrepih ZK

SEVNICA — V četrtek so se pred dopusti še enkrat sestali člani občinskega komiteja OK ZK. Nabral se je kar obsežen dnevni red.

Uvodoma so s člani občinskega komiteja za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito obravnavali poročilo občinskega štaba teritorialne obrambe. Na uspešno delo ni bilo posebnih kritičnih pripomb. V bodoče morajo predvsem v mladinski organizaciji storiti več pri delu z mladimi na obrambnem področju.

Predsednik občinskega IS Janko Rebernik je seznanil komitej s stabilizacijskimi ukrepi in predvideno razbremenitvijo gospodarstva. Polletno poslovanje je večina kolektivov zaključila brez izgub. Poudaril je, da je predvsem gospodarstvo pričakovalo več od razbremenitve. Nadrobno sestavljeno poročilo se dotika domača

POSAVJE — V torek se je končalo 17-dnevno obrambno usposabljanje mladine, ki ne obiskuje šol usmerjenega izobraževanja. 145 16-letnih mladink in mladincev si je skušalo v zelo strnjem programu pridobiti teoretična in praktična znanja, ki jih v srednjih šolah mladi absolvirajo šele v dveh letih.

V teoretičnem delu so mladi spoznali zasnove in sistem SLO,

Obrambna vzgoja malo drugače

Usposabljalno se je 145 mladincev iz Posavja

varnosti in družbene samozaščite, posebej pa so jih pritegnile teme o oborožitvi. Tabor so imeli mladi kar v krškem Dijaškem domu Milke Kerin, usposabljanje mladine od Bizelskega do Šentjanža pa je potekalo tudi v brežiški in sevniški občini.

Vrhunec je bilo sobotno streljanje z vojaško puško na strelišču na Radni, kjer smo se pogovarjali

tudi s komandantom tabora Brantom Jancem.

„Ocena je dobra,“ je dejal. „Zadovoljni smo z rezultati, pridobljenim znanjem in tudi socializacijo mladine. Pridobili smo 60 mladincev — prostovoljcev za enote teritorialne obrambe, kar se še ni primerilo v vseh letih obrambnega usposabljanja. To je posledica dobrega dela. Odmaknili smo se od klasičnih vojaških metod in z večjo demokratičnostjo pridobili mlade, da so z veliko volje dobro opravili zaupane naloge.“

Mladi so si ogledali Celulozo, Labod in Imperial, se seznanili s perečimi gospodarskimi vprašanji Posavja.

„Tudi obiski staršev so potrdili, da smo delali prav, saj so se starši razveselili večje samostojnosti in discipline svojih sinov in hčera. Pohljalim lahko tudi celotni komandni kader, posebno maljšo oficirko Cvetko Tomin iz Brežic, absolventko katedre za SLO na Ljubljanski FSPN, ki je bila mladim kot mama,“ je še povedal komandant Jane.

P. P.

Vedno dovolj posluha

Občinska organizacija RK v Brežicah ima že 6.792 članov — Razvita socialna dejavnost

BREŽICE — Občinska organizacija Rdečega križa v brežiški občini spada med prizadenejše v naši republiki. Dobro delo aktivistov Rdečega križa se kaže tudi v tem, da število članstva nenehno raste. Še leta 1980 je bilo 5.227, lani pa že 6.792 članov!

Tako je skoraj vsak četrtri občan član organizacije Rdečega križa. Toda v vodstvu se zavedajo, da to še ni zadnja beseda pri krepitevi vrst Rdečega križa, saj prizadevne organizacije na šolah in v krajevnih skupnostih

pomenijo nenehni vir za obnavljanje te humanitarne organizacije. Bogastvo, vsebina dela zatorej ostajajo prostovoljstvo, humanost in množičnost kot krona plemenitih ciljev.

Poleg mladih članov RK na osmih osnovnih šolah dobro sodelujejo pri neposrednih akcijah, kot so zbiranje obleke, tudi mladina Šolskega centra. Socialna dejavnost je v minulih štirih letih privabila k sodelovanju številne krajanje v krajevnih skupnostih Brežice, Zakot, Krška vas, Šentlertar, Skopice, Dobova, Cerklje in Jesenice. Čeprav so v razvitosti teh krajev velike razlike, so se vsi, tudi tisti, ki nimajo veliko pod palcem, imajo pa veliko srce, pridružili zbiranju obleke, obutve, posteljnine in pohištva ali kako drugače pomagali osamelim, ostarelim in bolnim ljudem. Res pa je, da zbrane količine še vedno ne zadoščajo za pokritje občinskih potreb.

Ob pomoči solidarnosti prebivalcev Ljubljana-Šiške zadostijo tudi tem potrebam. V minulih štirih letih so tako brežiški aktivisti Rdečega križa razdelili ljudem skoraj 24.000 kilogramov teh zbranih rabljenih stvari, čeprav so samo v omenjenih KS zbrali okrog 4.000 kilogramov obleke, obutve... Zbranega so bili deležni krajanje Cerklj, Mrzlave vasi, Pišec, Pečič-Križ, Bizelskega, Kapel, Sromelj in Globokega.

P. P.

POSAVSKI PIONIRJI SPET BRIGADIRJI

DOBRAVA PRI GLOBOKEM — Prejšnjo soboto se je 30 pionirjev, povezanah v posavsko pionirsko delovno brigado 14. divizije, marljivo lotilo urejanja okolice spominskega območja v Dobravi pri Podbočju, kjer so padli prvi talci na Slovenskem. Pionirjem so o krških skojevcih, ki so jih Nemci zajeli na Rorah pri Krškem in potem ustrelili, spregovorili tudi borci. To je bila prva akcija pionirske brigade, ki pojde v začetku avgusta na republiško MD Goričko 84. Prihodnji teden načrtujejo še 3-dnevno delovno akcijo na sevniškem gradu.

A. ŽELEZNIK

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 23. do 29. junija so v brežiški porodnišnici rodile: Marjeta Kovačič iz Osredka — Ivana, Gordana Ramič iz Samobora — Rajka, Marija Kovačič iz Artič — Alijo, Bernarda Kostrež iz Sp. Pohance — Katjo, Magdalena Rožman iz Glogov broda — Simonu, Tatjana Stjelja iz Brežic Roka, Jelka Debeljak iz Sevnice — Miha, Jožica Krulc iz Kapel — Aleša, Ksenija Bogovič iz Krškega — Mitja, Željka Bodiš iz Brežic — Ivo in Stelica Jurčin iz Noršič sela — deklico. Čestitamo!

Krške novice

„GUBČEVCI“ SPET NA GORJANCIH — Mladinska delovna brigada „Matija Gubec“, ki jo sestavljajo mladi iz raznih krajev krške občine, bo konec tega tedna spet pošteno zavihala rokave. Brigadirji bodo namreč nadaljevali dela na gorjanskem vodovodu, ki je zaradi številnih okvar skoraj presahnil, poleg tega bodo skušali v petek, soboto in nedeljo odpraviti nekaj grozečih plazov.

SPEEDWAY IMA ŠTEVILNE PRIVRŽENCE — Sobotna dirka za republiško in nedeljska za državno prvenstvo speedwayistov je privabila na Stadion Matije Gubca v Krškem okrog 4000 ljubiteljev tega privlačnega športa. Opazili smo tudi nekatere transparente, enega so prinesli navijači lanskega državnega prvaka Jožeta Ziberta iz Brezovega pri Studencu. Razen take spodbude pa je potrebno za končni uspeh ob dobrem stroju in znanju še posebej športne sreče. Nekaterim je manjkala vsaj drobec vsakega od teh elementov, zato so bili tudi dokaj številni padci in odstopi.

ZANIMIVA ZADNJA ŠTEVILKA „NAŠEGA GLASA“ — Delegatsko glasilo Naš glas v zadnji številki odmerja osrednjo pozornost rudarskemu prazniku. Za tiste, ki bodo še kdaj sodelovali na udarniški akciji s senovskimi „knapi“, bo še kako dobrodošel „slovarček“ pogovornega jezika rudarjev, za tiste, ki bodo šele prvič letovali na Cresu ali Lošinju, pa prigršče informacij o najboljših zvezah in turističnih zanimivostih...

Sevniški paberki

SPET STANOVANJA — Gradbenici so pokrili novi blok v Šmarju, odbor za solidarnost stanovnjaške skupnosti pa razpisuje natečaj za nova solidarnostna stanovanja. Sestaviti morajo namreč prednostno listo. Razen enega dvosobnega stanovanja v Naselju heroja Maroka 23 je deset ostalih stanovanj v Šmarju. Vloge sprejema strokovna služba stanovnjaške skupnosti do vključno 20. julija, kjer izdajajo tudi potrebne tiskane obrazce.

V NEDELJO NA POKLEK — Vrstijo se slovesnosti gasilskih društev. Tako bodo v nedeljo slavili pokleški gasilci, ki bodo svečano izročili namenu novo brigadno. Hkrati bo to osrednja prireditev ob blanskem krajevnem prazniku.

SE ENO PRIZNANJE — Poročali smo že, da je sevniško turistično društvo izročilo zlati znak za lepo urejenost okolice osnovni šoli „Ana Gale“. Enako priznanje je dobila osnovna šola Sava Kladnika. Učenci te šole so v številnih akcijah v minulem solskem letu poskrbeli za lepšo podobo mesta, lep zgled pa je samo okolje šole.

GRADIJO TOPLOVOD

SEVNICA — Novi bazen bo imel dogovorno vodo. Trenutno gradijo delavci parovod iz kotlovnice v Kopitni. Le-ta lahko v toplejših mesecih odstopa paro, saj jim takrat ni treba ogrevati delovnih prostorov. Sicer pa tovarna pripravlja gradnjo nove kotlovnice.

TONE LAPORNIK — „Brigadirji so nam izkopali jarek za cevovod po najtežjem terenu.“

Bratska pomoč

Prištinčani kopali za loški vodovod — Slovo

ŽIROVNICA — V krajevni skupnosti Loka pri Zidanem mostu so prvič v sevniški občini sprejeli brigadirje z delovne akcije Kozjansko 84. Brigadirji iz Domžal in iz brigade Djemali Ibišija iz Prištine so kopali nov cevovod pod vasico Žirovnica.

Domačin Tone Lapornik, sicer hišnik v loškem Trubarjevem domu, ki je skrbel za strokovno pomoč brigadirjem, je bil zadovoljen z njihovim delom. „Izkopali so okrog 600 metrov jarka po izredno težavnem terenu, v hudem blatu in ilovici,“ jih je hvalil ob slovesu minulih petek.

Endžel Selmani, ki je imel na skrbi politično delo v prištinski brigadi, je bil zadovoljen tudi z ostalimi stiki z domačini. Mladina iz Loke je z rami ob rami delala z brigadirji. Ob dnevu borca so jim pripravili miting z bogatim kulturnim programom, kjer je pel tudi loški mešani pevski zbor.

Novi cevovod povezuje bogato novo vodno zajetje s starim zajetjem. Konec tedna vse delo še ni bilo končano, pomoč brigadirjem so potrebovali še v tem tednu. Brigadirji te akcije so v ponedeljek pričeli podobno delo na drugem koncu občine v krajevni skupnosti Blanca.

ENDŽEL SELMANI — „Pri nas ne poznamo nepopolnih brigad. Slovenija nam bo ostala v lepem spominu.“

Gradac živi s kulturo

V gradaško kulturno življenje so vključeni vsi krajan, od najmlajših do najstarejših

GRADAC — „Odkar pomnim, je za kulturne programe na proslavah v Gradcu skrbela mladina,“ pravi Marta Malešič, ena tistih gradaških mladink, ki so se z vso zagnanostjo lotile dela na področju kulturnega življenja v njihovem kraju zlasti še potem, ko je bilo pred tremi leti ustanovljeno kulturno-umetniško društvo „Oton Župančič“.

Marta Malešič: „Skrb za kulturno udejstvovanje se začne v Gradcu že pri prvošolčkih.“

Tako je Gradac prav gotovo tudi po veliki zaslugi mladih začel preraščati v eno od kulturnih središč v metliški občini. V vseh skupinah, razen v pevskem zboru, so mladinci v večini, ali pa so skupine sploh povsem mladinske. In Marta ne sodeluje le v rock ansamblu „Mama Dolores“, je članica sku-

pine za sodobni ples, recitatorske in igralske skupine ter vodi dramsko-recitatorsko skupino osnovnošolskih otrok.

Prav pri slednji, ki ji Malešičeva posveča največjo pozornost, je osnova za uspešno nadaljnje delo gradaških kulturnikov, saj osnovnošolci pomenijo kontinuiteto za delovanje v kulturno-umetniškem društvu. Veliko izmed njih se jih po končani osnovni šoli vključi v sekcije društva. Tako pri njih ni bojzani, da bi kulturno življenje potem, ko bi z delom zaključila ena od uspešnih generacij, zamrlo. „Z otroki sem začela delati povsem slučajno. V zadnjem letniku gimnazije smo imeli obvezno prostovoljno dejavnost in odločila sem se za takšno obliko dela. Z osnovnošolci vadim že štiri leta, zagnanost pri njih pa je vedno večja. Vključeni so skoraj vsi šoloobvezni Gračani — okrog 25 jih je — program pa izbirajo sami: folkloro, igre, recitacije, ples,“ je zadovoljna Malešičeva, ki kljub študiju v Ljubljani ni nikoli pripravljena reči „ne“, ko gre za kulturo v njihovem kraju.

Sicer pa v Gradcu delajo iz veselja. Naj gre za katerokoli skupino, nikjer niso razdeljeni na vodjo in ostale člane, povsod upošteva mnenja in predloge vseh. In tudi v tem, da imajo vsi možnost kreativno sodelovanje, je skrit del uspeha gradaških kulturnikov.

B. M.

MOTIV S 17. TABORA — Učilnice nekdanje trebanjske osnovne šole, kjer so slikali udeleženci letošnjega taborskega srečanja, so čez dan večkrat opustele za nekaj ur. Tako je bilo tudi 5. julija, ko so organizatorji tabora samorastnike popeljali na ogled mirenskih znamenitosti. Za edini živi fotografski prizor je lahko poskrbel le tedaj „dežurni“ slikar, domačin Lucijan Reščič. (Foto: Ivan Zoran)

Samorastniki so se razšli

V Trebnjem se je v soboto končal 17. likovni tabor — Vseh prijavljenih udeležencev, žal, ni bilo — Obogaten fond galerije

TREBNJE — Letošnji, sedemnajsti likovni tabor v tem dolenskem kraju se je iztekel. Minulo soboto so udeleženci še zadnjič vzeli v roke slikarske čopiče in kiperska dleta, da so dokončali stvaritve, ki so tu nastajale deset dni. Vsak od njih je eno svoje delo zapustil Trebnjemu — za fond Galerije samorastnikov, kajpak brezplačno. Na zaključni slovesnosti so dobili tradicionalna priznanja za sodelovanje, prisostvovali skupščini tabora in otvoritvi 7. salona ter se razšli.

Tudi tokrat so samorastniki delali v prostorih nekdanje trebanjske osnovne šole; kiparji na dvorišču, slikarji v učilnicah. Zlasti v učilnicah je bilo vse

roke, ki običajno držijo ročke pri plugu, stiskajo obličje, grablje in sekire, vdejavajo čevljarstvo nit in se ubadajo še s tisoč vsakdanjimi neslikarskimi opravili, mešajo barve, potegujejo čopič po papirju, platnu ali steklu, da potem nastanejo tiste živobarvne podobe — tisti prizori iz narave, vasi, ulic, iz življenja, kot se ga „spominja“ njihov notranji — slikarski klic.

V pogled v ta atelje, kjer je dišalo po sveže pripravljenih barvah, se bleščalo od svetlobe, ki je nenehno lila skoz velika okna, in žuborelo v najrazličnejših jezikih, je bil vsak trenutek drugačen — kot je sicer v življenju. Toda vtisi so si bili podobni, poskušali so „ponoviti“, kar je nekoč povedal Srečko Kosovel: „Zemlja izraža svojo lepoto v rožah, človek v umetnosti.“ Z vsem — z zemljo, rožami in lepoto — se je obiskovalec lahko srečal v tej samorastniški delavnici. Zgovorno je to odsevalo s slik vseh letošnjih udeležencev tabora.

Škoda le, da nekaterih slikarjev in kiparjev, ki so bili najavljeni in so jih pričakovali, ni bilo na 17. tabor.

I. Z.

PRVIČ BREZ „SREČANJ“

TREBNJE — Trebanjska „Srečanja“ prekinjajo tradicijo vsakoletnega izhajanja in jih letos prvič ne bo med bralce. Uredniški odbor te (tiskane) pionirske literarne revije, ki jo izdajata občinska izobraževalna in občinska kulturna skupnost, je namreč presodil, da prispelo gradivo ne ustreza kvaliteti in vsebinski zasnovi „Srečanj“. Spisi so preveč na ravni šolskih nalog in premalo literarno zasnovani, zato uredniški odbor ni mogel sestaviti številke, ki bi bila kvalitetno podobna prejšnjim. O tem, zakaj letos ne morejo izdati „Srečanj“, bo govor na posebnem posvetu z mentorji šolskih glasil, kjer bo beseda tudi o tem, kakšni so obeti za to revijo v prihodnje.

I. Z.

Kje dobiti manjkajoči milijon?

Ob polletju trebanjska kulturna skupnost še brez finančnega načrta za letos — Bodo prisiljeni rezati še to, kar imajo?

TREBNJE — V tukajšnji občini je bilo financiranje kulturnih dejavnosti vroča tema že v tistih obdobjih, ko bitka za dinar ni bila tako trda in razmere ne tako nenaklonjene kot danes. Še celo takrat, ko je bila ta občina v klubu manj razvitih in je pomoč trebanjski kulturi prihajala iz republike, ni šlo brez dvigovanja temperature. Se je že kje zataknilo, pri delitvi sredstev ali pri čem drugem, da razprave niso povsem mirno minevale.

Tako na tesnem z denarjem kot letos pa v trebanjski kulturi se niso bili. Sredstev ni dovolj niti za redno dejavnost, za že tako in tako okleščene programe, kaj šele za kaj drugega. Najprej so jim jo zagodili splošni stabilizacijski ukrepi, nato pa se ukrepi v sami občini oziroma delitveni ključ skupnega zajetja za sise, ki je dal prednost drugim, „potrebnejšim“ dejavnostim.

To so razlogi, da trebanjska kulturna skupnost ob polletju še ni mogla sprejeti finančnega načrta za leto 1984 in da poteka še vedno začasno financiranje „upnikov“. Naj so številke še tako prevračali, črtali in usklajevali, je ostajal finančni načrt vselej za milijon dinarjev prekažek. In dokler tega milijona, tako nujnega za minimalno pokritje programov, ne bodo „izvrtali“, toliko časa bo v veljavi začasno financiranje. Slednje pa temelji na podatkih minulega leta in seveda ne more biti ugodno.

Manjkajoči milijon bi v okviru same kulturne skupnosti „pričarali“ tako, da bi še globlje rezali v programe kulturne dejavnosti, vendar bi to za marsikoga pomenilo golo životarjenje. Zato si nadaljnjih posegov v

programe ne morejo dovoliti niti v program ZKO niti knjižnice in ne tabora ter programe institucij, ki za trebanjsko občino opravljajo z zakonom predpisana opravila s področja kulture. Če bi, denimo, knjižnici odtegnili sredstva za nakup novih knjig, bi ji bralci prej ko slej obrnili hrbet, saj iščejo v njej čedalje bolj literaturo, ki je za njihov žep predraga.

● Na srečo imajo v občini kar lepo število mecenov — delovnih organizacij, ki do zdaj niso odrekle soudeležbe pri izpeljavi najrazličnejših akcij in prireditev. Zlasti

likovni tabor in salon sta bila do zdaj v nemajhni meri odvisna od teh mecenov. A se tudi dobrot mecenov zlagoma zmanjšuje, saj morajo delovne organizacije reševati v prvi vrsti lastne probleme, teh pa v kriznih časih za proizvodnjo nikakor ni malo.

Pri vsem tem še posebej trpi vzdrževanje kulturnih prostorov po krajevnih skupnostih. Kulturna skupnost v ta namen nima denarja, sami kulturni domovi pa tudi ne petičnih očetov. Če naj bi v prihodnje kulturni amaterizem deloval vsaj v takem obsegu kot zdaj, za to pa bo potreboval ustrezno vzdrževane prostore, bo treba poiskati način, da bi to dokaj zamotano vprašanje za amaterizem ugodno rešili.

I. Z.

Metropol spet slikarski atelje

V novomeškem hotelu že tretjič poteka republiška nadaljevalna izobraževalna kolonija — Pod vodstvom akademske kiparke Dube Sambolec dela deset slikarjev iz raznih krajev Slovenije

NOVO MESTO — Mali sejni sobi novomeškega hotela Metropol, v katerem že tretjič gostuje nadaljevalna izobraževalna kolonija Zdrženja likovnih skupin Slovenije, sta se spet za deset dni spremenili v slikarski atelje. Kolonija, ki se od drugih razlikuje po tem, da je izrazito študijska in mentorska, se je začela minul petek, iztekla pa se bo v nedeljo, 15. julija. Dan poprej bo v hotelu Metropol tudi posvet predsednikov likovnih skupin in društev o likovnih kolonijah in ektemporih.

Pod vodstvom mentorice, akademske kiparke Dube Sambolec, ki opravlja to vlogo že drugič zapovrstjo, si v letošnji nadaljevalni koloniji pridobiva novo znanje deset udeležencev. To so: Danilo Jakovič in Mihael Frass iz Ljubljane, Jožica Medle iz Novoga mesta (oz. Šentjerneja), Andreja Peklar iz Kamnika, Mojca Vilar iz Domžal, Miroslav Hajnc iz Radelj ob Dravi, Andrej Krevzel iz Velenja, Andrej Perko iz Škofje Loke, Zdenko Krpan iz Ajdovšine in Jure Godec iz Celja. Nekateri med njimi se nadaljevalne kolonije udeležujejo že drugič.

Ob tem je treba povedati, da se nadaljevalnih kolonij ne udeležujejo zač-

tniki oziroma slikarji z nekaj „vajenske“ dobe, marveč ustvarjalci, ki imajo za seboj že leta trdega dela, nekateri tudi že več samostojnih razstav, in so si bolj ali manj izbrusili tudi svoj slog in izraz. V teh kolonijah pa si pod mentorskim vodstvom širijo izobrazbeno in ustvarjalno obzorje ter utrjujejo zaupanje vase in v svoje sposobnosti. Vsega znanja v tako kratkem času kajpak ne morejo dobiti, čemur pa kolonija tudi ni namenjena. V njej morejo praktično in teoretično členiti le probleme, na katere ustvarjalci najpogosteje naletujejo, torej lahko osvojijo le nekaj temeljnih napotkov za kasnejše individualno reševanje likovnih problemov.

Ni odstopa od kvalitete

Na podelitvi nagrad 7. salona govoril Zoran Kržišnik

TREBNJE — V soboto, 7. julija, je bila tu — uro pred otvoritvijo 7. salona v Galeriji samorastnikov — skupna seja častnega odbora, umetniškega sveta, organizacijskega odbora in žirije občinstva 7. salona, na kateri so podelili nagrade letošnjega salona samorastnikov Jugoslavije. (O dobitnikih smo poročali prejšnji teden). Na seji je govoril predsednik umetniškega sveta Zoran Kržišnik, ravnatelj Moderne galerije v Ljubljani.

Ko je govoril o nevhvaležni in težki nalogi umetniškega sveta, ki je določal, katero delo bo nagrajeno in zakaj, je Kržišnik

poudaril, da je bilo to spričo dejstva, da je Trebnje že prej postavilo kriterije za dobro in za slabo, nekoliko laže. Kriteriji niso bili mili, marveč poostreni.

„Nikakor ne gre,“ je dodal predsednik umetniškega sveta, „da bi pri navpi, ki ne pomeni več sociološke, temveč likovno kategorijske, dopustili ohlapnosti, površnosti in za „stilmni prijemi“ skrivajoče se neznanje.... Prav zato, ker so bili že ob prvih samorastniških taborih in ob vzpostavitvi galerije uveljavljeni ti kriteriji, je dobilo trebanjsko središče zven kvalitete.“

● Delo letošnje kolonije poteka pretežno v ateljeju, udeleženci pa se ukvarjajo predvsem s hitrim risanjem, velikim aktom, različnimi tehnikami, z oblikovanjem v glini in podobnimi reči.

I. Z.

Negotovanje se širi iz „kuvert“

Povprečni osnovnošolski osebni dohodek na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju lani še precej pod 20.000 dinarjev, sicer pa le korak ali dva pred povprečjem v gospodarstvu, v krški občini celo za njim

DOLENJSKA, POSAVJE — Če je res, da je osebni dohodek eno glavnih meril za določanje družbenega položaja posameznika in za ugled poklica, ki ga opravlja, potem slovenski učitelj na razvrstitveni lestevici ne more stati pretirano visoko. Prej bi mogli trditi, da stoji zelo nizko, v nemalo primerih celo za poklici, za katere ni potrebno desetletje in pol drgniti šolskih klopi, njegov glavni družbenoekonomski položaj pa se pokaže že iz najpreprostejše primerjave „plačilnih kuvert“.

Za lani je statistika izračunala, da je bil povprečni mesečni osebni dohodek v slovenskem osnovnem šolstvu 18.929 din. V to vsoto so seveda vrčevali tudi prejemki snažilk, ki sodijo v kategorijo slabše plačanosti, in dohodki ravnateljev kot bolj ali bolj nagajanih članov šolskih kolektivov. V istem obdobju so zaposleni v gospodarskih delovnih organizacijah dobivali povprečno po 17.957 dinarjev na mesec, pri čemer je treba upoštevati

tudi razpone od najslabših do najbolj plačanih opravil in nalog.

Iz povedanega je razvidno, da je bil šolski osebni dohodek vsega za slabega tisočaka večji od gospodarskega in da gre za razliko, ki sama po sebi ne vzbuja nikakršne pozornosti. Pomembna postane šele, ko začnemo nekoliko temeljiteje obravnavati med sabo primerjane področji. Pri členjenju se med drugim pokaže, da imamo na eni strani, to je v šolstvu, opraviti z ljudmi, ki imajo pretežno višjo ali visoko šolo, medtem ko je povprečna izobrazba v gospodarstvu komaj na ravni poklicne šole ali pa še to ne. (Če bi pri nagajevanju upoštevali samo izobrazbo, bi morale biti učiteljske „plače“ vsaj za deset tisočakov večje od sedanjih).

In kako je po „naših“ občinah? V letu 1983 so povprečni osnovnošolski osebni dohodek republike presegle v novomeški (19.318 dinarjev), črnomaljski (19.286) in kočevski občini (19.222), nekako vstric z njim so bili v ribniški (18.781), metliški (18.470), krški (18.453) in sevniški občini (18.690), precej pod povpreč-

kultura in izobraževanje

Sloves dolenskih izkopanin

Novomeški arheolog spet predaval v tujini — Obisk arheologov iz Nemčije

NOVO MESTO — Na povabilo Inštituta za arheologijo univerze Erlangen — Nurnberg je arheolog Tone Knez iz Dolenjskega muzeja imel na univerzi v Erlangenu v minulih dneh dve predavanji, in sicer: 10. julija „Arheološko raziskovanje v Sloveniji“ in v sredo, 11. julija, oziroma večeraj „Novo mesto v prazgodovini in antiki“.

V prvem predavanju je Tone Knez seznanil poslušalce z organizacijo in načinom financiranja arheoloških raziskav pri nas ter z varovanjem naših arheoloških spomenikov. V drugem je z diapozitivni predstavil bogato arheološko dediščino Novega mesta, ki slovi daleč prek meja ožje domovine.

Tone Knez, arheolog Dolenjskega muzeja, je že večkrat predaval v tujini o arheološkem bogastvu Dolenjske.

Prihodnji teden si bodo študenti arheologije iz Erlangena na strokovni ekurziji pri nas pod vodstvom prof. dr. Konrada Spindlerja ogledali nekatera pomembna arheološka najdišča na Dolenjskem in obiskali v Novem mestu Dolenjski muzej in v Brezicah Posavski muzej.

Znamenite arheološke najdbe na Dolenjskem so tako privlačne in zgodovinsko pomembne, da jih vsako leto obiskujejo poleg siceršnjih domačin in tujih obiskovalcev tudi udeleženci arheoloških seminarjev iz raznih evropskih univerz.

I. Z.

Letovalo 160 otrok

Starši odšteli za desetdnevno bivanje na morju največ 3.900 dinarjev

Pri občinski Zvezi prijateljev mladine iz Kočevja lepo skrbijo za otroke, ki iz zdravstvenih ali kakršnihkoli drugih vzrokov potrebujejo letovanje na morju. Dolgoletni predsednik Stane Jajtč je povedal, da bo v času od 20. do 30. julija v rekreacijskem centru JDRC v Pulju letovalo 160 kočevskih otrok.

Za letošnje letovanje, ki bo že 14. po vrsti, bodo starši odšteli največ 3.900 dinarjev, dejanski stroški pa bodo znašali 9.400 dinarjev na otroka, zato bo krila razliko občinska Zveza prijateljev mladine s pomočjo sredstev, ki jih bodo prispevale različne samoupravne interesne skupnosti. Na ZPM v Kočevju si prizadevajo, da bi odšlo v kolonijo čim več otrok, ki so najbolj potrebni klimatskih sprememb, žal pa se starši teh otrok kljub brezplačnemu letovanju ne morejo odločiti, da bi dali otroke v kolonijo, ker ne bi zmogli dodatnih stroškov letovanja zaradi nizkih osebnih dohodkov.

V letošnji letoviško skupino je vključenih tudi 35 predšolskih otrok, pripravljeni pa so jih sprejeti še več, saj imajo dovolj vzgojiteljev.

VILKO ILC
Kočevje

TUDI IZVIRNOST NI ZANEMARLJIVA — Težko je najti vse razloge, zaradi katerih so gradaški kulturniki uspešni, njihov kraj pa prerašča v eno izmed kulturnih središč metliške občine. Prav gotovo gre tudi za izvirnost, kakršno so s pomočjo Francke Malešič in Malči Plut pokazali mladi recitatorji na nedavni proslavi ob 40. obletnici obnove Rdečega križa. Zanje ni pomembna le beseda, temveč tudi izraz, gib. (Foto: M. Bezek)

Včasih so delali zastoj

Igrišče v Predgradu, odprto leta 1959, je zgradilo tamkajšnje prebivalstvo z udarništvom

Ob 40. obletnici KPJ in SKOJ so prizadevni Predgrajci s pomočjo šolske mladine leta 1959 zgradili na razvalinah nekdanjih grajskih hlevov, kjer je bilo odlagališče smeti, športno igrišče. Kljub temu da je bilo težko razbiti ostanke zidovja gradu, so delo končali v rekordnem času.

Poleg šolske mladine so v delovni akciji največ udarniških ur opravili odrasli. Delo na igrišču je zažvelo posebno zvečer, ko so domačini nehali z delom na polju. Izčrpani od poljskega dela so vsak večer ob 9. uri prihajali na igrišče in delali do polnoči ali še dlje. Z delom so začeli spomladi, poleti pa je bilo igrišče že odprto.

Opravili so 3.408 delovnih ur in 170 ur

s konjsko in volovsko vprego. Pri agitaciji in propagandi je bil takrat najbolj prizadeven 85-letni predsednik šolskega odbora Jože Šmalcelj iz Predgrada.

Otvoritev igrišča je bila zelo slavnostna. Govornik je bil predsednik OK SZDL Nace Karničnik iz Kočevja. Nastopile so šolska mladina iz Predgrada, domača folklorna in tamburaška skupina ter mladina iz Kočevja.

Vse to sem napisal zato, da bi tudi današnja mladina, ki ima v Predgradu danes sodobno igrišče, nekoliko razmislila o delovni preteklosti svojih prednikov, šla po njihovih stopinjah in storila kaj zastoj.

D. K.

Kolesarstvo je star šport

Oražmov dnevnik govori o prvem kolesarskem klubu v Ribnici, ki so ga ustanovili pred 85 leti — Predhodniki Sokolov

RIBNICA — Kolesarski šport ima v Ribnici dolgo tradicijo, o čemer pričča podatek, da je bil prvi kolesarski klub v tem kraju ustanovljen že pred 85 leti.

Ključavničarski mojster Jakob Oražem, ki je bil vnet zagovornik sokolske ideje in kasneje lastnik tovarne telovadnega orodja z imenom JOR, je vedno pisal dnevnik o ribniških dogodkih. Izvleček iz dnevnika, ki ga sedaj hrani družina Oražem v Kočevju, nam lahko precej pove tudi o kolesarstvu v tistem obdobju.

„Leta 1899 je bilo osnovano kolesarsko društvo v Ribnici. Imenovalo se je Klub slovenskih biciklistov ribniške doline. Obstanek kluba je visoka c. k. deželna vlada z odlokom z dne 18. maja 1900 št. 1931 potrdila.“

Članov kluba je bilo do 41. Prirejali smo izlete ob nedeljah, in to v Velike

Lašče, Ortnek, Sodražico in drugam, kjer smo se dostikrat imenitno imeli. Privrjeli smo jour fixe, kolesarske veselice in različne zabave. Ako je kak član umrl, je dobil venec od kluba. Ko se je pa leta 1906 ustanovilo v Ribnici Sokolsko društvo, se je klubovo premoženje uporabilo za nakup telovadnega orodja. Potem se je klub kolesarjev razpusil. Torej je bil ta kolesarski klub nekaj predhodnik Sokola in njegovo premoženje prva baza za nakup telovadnega orodja novega društva.“

Tako piše o kolesarskem klubu z začetka stoletja v svojem dnevniku Jakob Oražem.

ANDREJ ARKO

O zmogljivosti takratnih kolesarjev pričča tudi zapis o stavi med kolesarjem Francem Križmanom in Jurjem Piekom, ki je bil v Ribnici na obisku pri svojem bratu. Stavila sta, kdo bo prej v Strugah pri cerkvi. Piek je šel peš preko Male gore proti Strugam, medtem ko se je Križman istočasno odpeljal s kolesom preko Ortneka, Velikih Lašč, Raščice in Velikega polja v Struge. Ko je Piek ves zasopel prišel v Struge, ga je kolesar Križman že čakal čil in svež na klopi pod vaško lipo pri struški cerkvi.

Koliko piva za pogasitev žeje, ki ga je moral plačati Piek, so potem popili, pa v dnevniku ni zapisano.

Kako do boljšega sprejema?

Dodatne aparature nad Ortnekom bi okrepile televizijski signal

RIBNICA — Kar precej časa bo verjetno preteklo, preden bodo televizijski gledalci v Ribnici in ostali Jugoslaviji lahko spremljali program satelitske televizije. Do takrat pa skušajo ljudje na svojih sprejemnikih ujeti čimveč sedaj obstoječih programov.

Televizijski naročniki v Ribnici lahko zaenkrat spremljajo 1. in 2. program ljubljanske TV brez posebnih motenj, precej slabši pa je sprejem zagrebškega in koprškega programa. Meritve so pokazale, da bi namestitve dodatnih aparatov na obstoječem oddajniku na Ortneku omogočila boljši sprejem obeh omenjenih programov.

LOŠKEMU POTOKU SE ODPIRA OKNO V SVET

Skoraj neverjetno je, vendar resnično, da bodo prebivalci Loškega potoka šele 39 let po vojni dobili sodobno cestno povezavo z ostalim svetom. Kljub temu da se v tem kraju že dalj časa razvija različna industrija, je bil kraj povezan le z makadamsko cesto. Sprašujemo se, kako je bilo mogoče tako napreden, obljuden in gospodarsko močan kraj toliko časa obdržati odrezan od glavnih cest. Posodobljena cesta bo odprla okno v svet tudi Dragarski dolini vse do Trave in celo do Čabra. Napredni Potočani se zavzemajo tudi za gradnjo bencinske črpalke, ki bi bila v tem kraju zelo potrebna, saj morajo sedaj po gorivo v 18 kilometrov oddaljeni Zlebič.

D. K.

BILI SMO NA KOSOVU

Vestni dopisniki Pionirskega tednika Radia Ljubljana smo bili nagradjeni z devetdnevno letovanjem, ki ga je letos organiziralo uredništvo Radia Priština. Iz vsake republike in obeh pokrajin se ga je udeležilo po pet dopisnikov. Letovali smo v Brezovici, v hotelu Narcis, od koder smo hodili na kraje in daljše izlete. Ogledali smo si dečanski samostan, patriarhat v Peči, pršinsko knjižnico, marmorno pečino in več spominskih obeležij, povzpeli pa smo se tudi na vrh Šar planine, ki je v tem času še pod snegom.

Iz Slovenije smo bili na nagradnem letovanju štirje dopisniki. Na srečanju z dopisniki iz drugih delov Jugoslavije so nas združevale kulturne prireditve, ki smo jih sami prirejali, najrazličnejše igre in podobno. Za nas je bila posebno doživetje vožnja z letalom DC 9, saj smo se kar trije peljali prvič.

SAMO PETELINC
OŠ bratov Ribarjev
Brezice

V KS Ribnica trdijo, da so RTV Ljubljana na začetku leta poslali dopis z zahtevo po razširitvi oddajnika, vendar RTV kljub obljubi o 3-6 mesečnem roku namestitve aparatov tega še ni storila. Potrebne so menda še dodatne meritve. Obenem velja povedati, da KS Ribnica za to investicijo nima denarja. Vseeno menijo, da sredstva niso problem, saj bi del stroškov krila Komunalna skupnost, ostala sredstva pa bi prispevali občani na tem področju. Tako bi zagotovili sredstva za kritje stroškov, ki v predračunu znašajo nekaj več kpt 1 milijon, v njih pa niso vštet stroški rednega vzdrževanja. Kljub težavam torej denar ne bi smel zavirati izvedbe načrtovane akcije. Očitno se razlogi za neučinkovitost skrivajo drugje.

Kot vse kaže, bodo neučinkovite Ribničane prehiteli prebivalci Loškega potoka. Med občani namreč poteka zbiranje prostovoljnih prispevkov za izgradnjo TV oddajnika za Zagreb in Koper. Glede na prejšnje uspehe bo verjetno uspešna tudi ta akcija Potočanov.

M. GLAVONJIČ

POVEZATI TUDI MIRENSKO DOLINO

SEVNICA — Občinski izvršni svet podpira načrt gradnje daljnovidov na Dolenjskem in v Posavju, kjer bi v bodoče kljub velikim energetskim objektom lahko ostali lačni energije. V načrtih pogrešajo povezavo daljnovidov iz Mirenske doline na boštanjsko razdelilno transformatorsko postajo, da bi bila tako pentlja zaokrožena.

TELEVIZIJSKI SPORED

13. VII.

petek

1

17.55 — 23.40 TELETEKST
18.10 POROČILA
18.15 DOMAČI ANSAMBLI: Ansambel Vilija Petriča
18.45 TRNOV GRAD, madžarska otroška nadaljevanka
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 MODROST TELESA, angleška dokumentarna serija
20.55 NE PREZRITE
21.10 MARLOWE, angleška nanaizanka
22.00 DNEVNIK

14. VII.

sobota

1

15.40 — 22.35 TELETEKST
15.55 POROČILA
16.00 CICIBAN, DOBER DAN: Na Rožniku
16.15 ZGODBE O POLUHCU: Kako je Poluhec prevaral Hana
16.30 ZGODBE IZ NEPRIČAVE, otroška serija
17.00 MODROST TELESA, angleška dokumentarna serija
17.50 ŽENSKA ZA PULTOM, češkoslovaška nadaljevanka
18.40 ČUDEŽI NARAVE: Ame-

15. VII.

nedelja

1

8.55 — 13.05 TELETEKST
9.10 POROČILA
9.15 ŽIV ŽAV, otroška matineja
10.00 TRNOV GRAD, madžarska otroška nadaljevanka
10.30 VELIKO MESTO, nadaljevanka
11.45 625, napoved tedenskega sporeda

16. VII.

ponedeljek

1

17.55 — 22.20 TELETEKST
18.10 POROČILA
18.15 ZGODBE IZ NEPRIČAVE, otroška serija
18.45 ZDRAVO, MLADI, glasba za mlade

17. VII.

torek

1

17.40 — 23.00 TELETEKST
18.00 ZGODBE O POLUHCU: Kako so sodili siromaku
18.20 IZROČILA, glasbena oddaja

18. VII.

sreda

1

18.20 — 23.20 TELETEKST
18.35 POROČILA
18.40 CICIBAN, DOBER DAN: Čebelica leti z neba

19. VII.

četrtak

1

17.45 — 22.30 TELETEKST
18.00 POROČILA
18.05 TRAPOLLO HH 33: Obisk z Game Gamelopardali, ponovitev mladinske nadaljevanke

VRTEC V SODRAŽICI DO KONCA LETA

SODRAŽICA — Republiška komisija za obravnavo naložb je že dala soglasje za gradnjo vrta v Sodražici. Sicer pa bodo sredstva za gradnjo te prepotrebne ustanove prispevali krajinjani sami, ki od maja lani plačujejo samoprispevek. V vrta, ki bo dograjen do konca tega leta, bo prostora za 60 malčkov.

22.15 ZMEDENI BOLNIČAR, ameriški film

Zgodba o bolničarju, ki bi rad postal zdravnik, a mu to preprečuje občutenje bolečine, ko poslušata tegobe pacientov, je enostavna in grajena na običajnih žanrskih zapletih. Pravzaprav film ne bi bil nič posebnega, če ne bi bilo nekaterih mojstrskih prizorov, med njimi bolničarjevega „trpljenja“ ob tegobah bolnikov in veličastnega finala, v katerem je režiser dodal že znanim komičnim situacijam in dirkanju, polnem nepričakovanih preobratov, še nekaj izvirnih domislic, ki s svojo neverjetnostjo in zabavnostjo razveselijo gledalca. Glavno vlogo igra znani ameriški komik Jerry Lewis.

riško živalstvo, kanadska poljudnoznanstvena serija

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 ŠE VELIKO DELA ME ČAKA, ameriški film
21.20 ZRCALO TEDNA
21.40 VEČER Z DJORDJEM BALAŠEVIČEM, zabavnoglasbena oddaja
22.30 POROČILA

DRUGI PROGRAM

16.20 Štetje ovac (češkoslovaški film) — 18.00 Ježeva hišica (otroška predstava) — 18.40 Nemogoča hiša — 19.00 Narodna

12.00 KMETIJSKA ODDAJA

13.00 POROČILA
15.30 — 22.25 TELETEKST
15.45 PRIMER GOJŠIN, dokumentarna oddaja
16.30 POROČILA
16.35 TV TEKA — 1959 — TV DRAMA
17.35 BULDOGI IN ČEŠNJE, zahodnonemški film
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

19.15 RISANKA

19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 A. Christie: PAJKOVA MREŽA, angleška drama
21.25 DOKUMENTAREC MESECA: ZDRAV DUH V ZDRAVEM TELESU
22.05 DNEVNIK

18.50 PISANI SVET: Pački prihajajo

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 A. Kalinin: CIGAN, sovjetska nadaljevanka
21.45 MEDNARODNA OBZORJA
22.45 DNEVNIK

18.50 OSVAJANJE MORJA: Kapitani, viharji in brezvetrje

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: REBECCA, ameriški film
22.10 DNEVNIK
22.20 OMIZJE

18.45 DELEGATSKA TRIBUNA

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 LOV ZA ZAKLADOM: LUXOR, kviz francoske TV
21.04 ŽIVLJENJE VERDIJA, italijanska nadaljevanka
22.15 DNEVNIK

PODRL PEŠAKINJO

ŠMARJE — 5. julija ob 16.15 se je Stanislav Kovač iz Sevnice peljal z osebnim avtom po cesti med Boštanjem in Sevnico. Pri Šmarju je kakih 50 metrov pred vozilom stopila na cesto 81-letna Pavla Jenc iz Sevnice. Očitno pa se je ženička, ki jo je hotel Kovač obvoziti, zmedla, saj je nenadoma stopil konar nazaj proti sredi ceste, tako da jo je avtomobil zadel in zbil po tleh. Hudo ranjeno so prepeljali v celjsko bolnišnico.

DRUGI PROGRAM

17.40 Test — 17.55 Dnevnik — 18.15 Avtogrami (otroška serija) — 18.45 Zabavnoglasbena oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbeni magazin — 20.45 Poročila — 20.50 Krleža v video medijih: Gledališče na ekranu, Legenda — 21.45 Nočni kino: Trinajsti julij (jugoslovanski film)

ZAGREB I

15.50 Video strani — 16.00 Poletno popoldne: Gore sveta (dokumentarna serija) — 17.00 Rob Roy (serijski film) — 18.00 Poročila — 18.05 TV koledar — 18.15 Avtogrami — 18.45 Mostarske kiše (zabavnoglasbena oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Derrek (serijski film) — 21.05 Zabavnoglasbena oddaja — 21.50 Dnevnik — 22.05 Kulturna srea

glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 TV kasete: Mato Došen (zabavnoglasbena oddaja) — 20.30 Ljudje iz marmorja — junaki dela (dokumentarna reportaža) — 21.15 Poročila — 21.20 Športna sobota — 21.45 Kennedy (angleška nadaljevanka) — 22.35 Počezje

ZAGREB I

15.30 Poletno popoldne — 17.30 TV dni — 18.00 Poročila — 18.05 TV koledar — 18.15 Mali koncert — 18.30 Medtem (kulturna oddaja) — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Steklena hiša (ameriški film) — 21.30 Dnevnik — 21.45 Za konec tedna

20.00 KOMEDIJANTI, nadaljevanka

21.20 NADNACIONALNE DRUŽBE: Svetovna veleblagovnica — 21.50 ŠPORTNI PREGLED — 22.10 POROČILA

DRUGI PROGRAM

18.25 Kulturne zakladnice: Kultura jugozahodne Srbije — 19.10 Turistični kažipot — 19.30 Dnevnik — 20.00 Operni večer — 22.30 Diamanti na nebu (angleška dokumentarna serija) — 23.20 Poročila

DRUGI PROGRAM

17.55 Dnevnik — 18.15 Zgodba pradeklic — 18.30 Zarzuela (del otroške predstave) — 18.45 Nekaj domačih popevk — 19.00 Telesport — 19.30 Dnevnik — 20.00 Znanost in mi — 20.50 Poročila — 21.00 Dinaštija — 22.00 Zabava vas Zdravko Čolić

DRUGI PROGRAM

17.55 Dnevnik — 18.15 Mi in vi (otroška oddaja) — 18.45 Francija skozi šanson (zabavnoglasbena oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Top lista nadrealistov (narodna glasba) — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 O življenju in smrti narodnega heroja Josipa Kraša — 21.35 Poročila — 21.40 Jazz studio — 22.25 Odprta knjiga

DRUGI PROGRAM

17.55 Dnevnik — 18.15 Gusarji kapitana Kavla (otroška serija) — 18.45 Ohrid: Balkanski festival folklorne 84 — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pred olimpiado — 22.00 Poročila — 22.05 Poletni festival resne glasbe

DRUGI PROGRAM:

17.55 Dnevnik — 18.15 Junaški rod (otroška serija) — 18.45 Spomini na „Mladino“ — 19.30 Dnevnik — 20.00 Umetniški večer — Poročila (do 22.35)

TRIJE NOVOMEŠKI ATLETI V REPRESENTANCI

NOVO MESTO — V soboto bo v italijanskem mestu Pescari atletski troboj mladinskih in reprezentanc mlajših članov Italije, Jugoslavije in Španije. V jugoslovanskih reprezentancah so tudi trije člani Atletskega kluba Novo mesto. V mladinski reprezentanci bošta nastopila Igor Primc in metuljski diskusar Gorazd Gabrijel v teku na 400 m ovire, med mlajšimi člani pa Robert Šikonja v teku na 800 m.

GOZDNI NASAD NI CVETLIČNA GREDA

Prišel je glas: Strugo, ta stari gradič nad Otočcem, so dobesedno razgalili. Drevje, ki je že košček večnosti obdajalo častitljive zidove, je zaječalo pod zobmi motornih žag in obležalo kot okostenela trupla. Oskrunjen je zaščiteni del narave ob Krki, nekdo je samovoljno posegel v estetske vrednote naše doline gradov. Tak glas je prišel do odgovornih ljudi prepozno, saj gozdni nasad ni cvetlična greda, ki si ob letu opomore. Prav zato to

dejanje ne sme ostati brez osvetlitev in glas ne brez odmeva.

Kdo je to storil, zakaj in kako je bil mogoč tak prekršek pred nosom javnosti?

Za prepovedani golosek, kot temu pravimo, je obtožena KZ Krka — TOZD Brazda. Vse osti pa so naperjene v upravnika Hermana Mlakarja. Običajno ima prvo besedo sodnik in šele nato obtoženelec. Naj bo tokrat obratno.

„Gre za sklop nepoznavanja predpisov, odlokov tako z naše kot s strani ustreznih ustanov in podjetij,“ je odkrito povedal upravnik Mlakar. „Struga z okolico je bila vrsto let naša last. Veliko je naša delovna organizacija storila za gradove, ki stoje na naši zemlji. Lep primer je grad Draškovec. Tudi za Strugo smo imeli vedno, kadarkoli je bilo potrebno, posluš. Obnavljali smo dele strehe, da je bilo zavarovano dragoceno pohištvo. Tudi za okolico nam ni

nikoli zmanjkalo dobre volje, saj je naš vrtnar pomagal pri urejevanju parka in cvetličnih gred. Do omenjenega goloseka pa je prišlo, ko smo izvedeli, da bo grad prešel v last Krke — tovarne zdravil. Prav tedaj smo bili v nemajhnih težavah zaradi uničenih hmeljevih nasadov. Izkupiček poseka na Strugi se nam je zdel dobrodošla rešitev.“

Ob očitku, da se tovariš Mlakar za svojo odločitev ni posvetoval s pristojnimi organi kar z nikomer, je bil odgovor takle: „Sečnjo smo nameravali začeti z odkazilom revirnega gozdarja. Ko je prišel, smo skupaj ugotovili, da je zemljišče vpisano kot travnik, in v takem primeru je odkazilo nepotrebno. Torej smo posekali z občutkom, da smo storili vse po ustreznih pravilih. Svojo krivdo moram priznati le v nepoznavanju odlokov o zaščitenih območjih reke Krke. Pripominjam pa, da je bilo veliko dreves napadenih od lubadarja, precej jih je načel snegoalom itn.“ Toliko upravnik Mlakar v zagovor in delno priznanje.

Starost posameznih dreves, obolelost in snegoalom je deloma potrdil tudi novomeški inšpektor za gozdarstvo dipl. ing. Jože Kruljac. V njegovem zapisniku pa stoje tudi stvari, ki KZ oziroma Brazdi ne štejejo v ponos. Strogo je namreč obsojeno naravoskrunstvo in tudi samovoljno odločanje, ravnanje zadruge. Golosek v tako vidnem turističnem predelu je nedopustljiv in neodpustljiv. Storjena je globoka rana v zaščitenem predelu območja Krke, ki se dolgo ne bo zacelila. Če je drevje že bilo zapisano počasnemu umiranju, bi ga morali odstranjevati postopoma, manj opazno in sproti zasajevati mladike. Taka sanitarna sečnja bi ne izpremenila okolja. Tako pa sta Brazda in Mlakar kriva za neodgovorno početje. Poleg posledic, ki jih bodo nosili v Brazdi je njihova dolžnost posekani gozd obnoviti v jesenskem roku pogozdovanja. Neizbrisno zapisano je tudi, da je KZ ravnala kot brezobziren lovec na dobiček, pa naj je šlo za takšne ali drugačne vzroke in pobude.

Obsojanja in zgražanja je bila kmetijska zadruge deležna tudi od ljudi, ki skrbje za varstvo naravne in kulturne dediščine. Mira Ivanovič, biologinja pri tem zavodu, je bila resnično prizadeta in ogorčena.

„Le kako so mogli tako grdo kršiti odlok, po katerem je tudi ta predel Krke strogo varovano območje (Skupščinski Dolenjski list 21/69)? Naj citiram delce drugega člena odloka o varstvu Krke in njene okolice, ki je izšel v Skupščinskem Dolenjskem listu: Namen zaščite in varstva Krke po odloku je varovati in ohraniti naravno stanje, pokrajinske lepote, ohraniti favno in floro... Prepovedani so vsi posegi, ki bi povzročili spremembo in škodo na izgledu in stanju vodnega toka in okolici!“

Mi ocenjujemo to dejanje kot podlo in neodgovorno. Tozd Brazda bi moral naš zavod seznaniti z namerami, saj je šlo za poseg na območju kulturnega spomenika, ki propada. KZ je zadnje minuto pred polnočjo, kot se takim stvarjem pravi, z izkupičkom posekanega lesa rešila kos svojega gmotnega problema. No, če je že moralo priti do tega, bi bila sredstva bolj pravično uporabljena za obnovo gradu.“

Za poprejšnjo podobo zdaj gole Struge žalujejo vsi, ki spoštujejo dragocenosti narave in naše kulturne zapuščine. Ko takole zaman poslušamo zvonjenje po toči, se nam vsiljuje vprašanje: Mar v usodnih trenutkih res ni bilo prav nikogar, ki bi pravočasno pritisnil na alarmni gumb in preprečil grešniku greh?

JANJA KASTELIC

12. 7. '84

13 PRILOGA

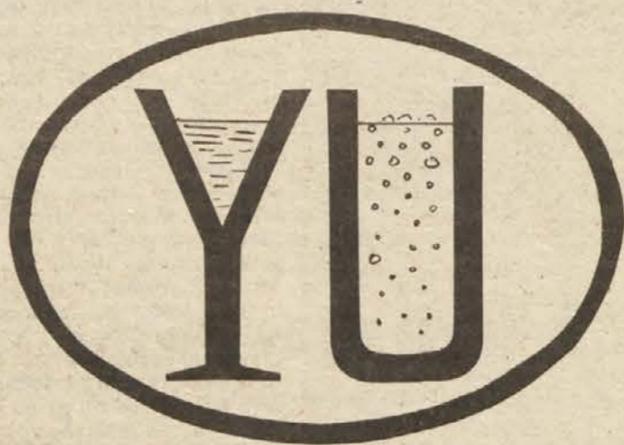
DESET LITROV SUPRA IN LITER VINA

V začetku julija je delovna organizacija Petrol, tozdr Trgovina na drobno Brežice, ustreznim oblastem poslala vlogo, v kateri zahteva nič manj in nič več, kot da ji na bencinskih črpalkah v dolenjski in povsavske regiji dovolijo „prodajo žganih pi-jajč in vina v nepovratni em-balaži“. Po mnenju Petrolo-vih strategov naj bi to trgo-vsko Kolumbovo jajce krepilo turistično ponudbo in oskrbo na naših cestah. Tako Petrol. Čeprav močno dvomim, da bodo tuji in domači turisti po naši lepi deželici zaradi žga-nja in vina na bencinskih črpalkah rajžali raje in v ve-čjih jatah, je stavek o krepitvi turistične ponudbe in oskrbe vsekakor zanimiv. Čeprav ne pove nič, se s svojo bedno in prekratko odejico trudi prek-riti nekatera druga dejstva.

Sprašujem se namreč, za-kaj Petrol v svoji vlogi za „popoldansko obrt“ ne ome-ni podatka, da so v zadnjih petih letih pijani udeleženci v prometu povzročili 7 odstot-kov vseh nesreč. V stabiliza-cijskem letu 1983 se je delež nesreč zaradi pijanosti kljub redkejšemu prometu in manj-šemu skupnemu številu ne-sreč povečal še za petino! Mar vodilni možje pri Petro-lu res ne vedo, da so v Jugo-slaviji vsa prizadevanja na-ravnana tako, da bi vozniki vozili trezni in ne obratno? Republiški zakon o varnosti cestnega prometa med dru-gim izrecno prepoveduje na sedežu poleg voznika pre-važati pijane potnike, po dru-gi strani pa naj bi bencinskim črpalkam dovolili postati prvo in zadnje pribežališče obože-valcev in ljubiteljev alkohola?

Kaj če bi, dragi petrolovci, vino in žganje raje še naprej pustili gostincem? Kar dovolj jih je in pijače res nikomur ne odrečejo. Dovolj najrazlič-nejšega stekleničja je tudi v naših trgovinah. Ste že kdaj slišali govorice, da bo v kratkem zmanjkalo žganice, najrazličnejših cvičkov, riz-lingov, merlotov, rebul in hal-ožanov? Vesoljna Jugoslavi-ja je vedela, da se bo alkohol podražil, vendar ga trgovci za razliko od kave, olja in slad-korja niso skrivali po skla-diščih. Pri nas o turizmu zares ve-liko pišemo, vendar še nikoli nikjer nisem zasledil pripom-be, da se je tuji ali domači popotnik pritožil nad slabo jugoslovansko oskrbo in po-nudbo ž vini in žganji. Če še tako praskam po spominu, se ne spomnim, kdaj mi je kakšen črpalkar na-zadnje obrisal vetrobransko steklo. Prav nič me ne bi motolo, če bi bilo steklo čisto v imenu „krepitve turistične ponudbe in oskrbe na naših cestah“.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Pravkar objavljena statistika dokazuje, da določajo ameri-ška sodišča ljudem, ki jih je po krivici prizadelo novinarsko pero, večje odškodnine kot žrtvam neodgovornih zdrav-nikov. V Jugoslaviji tovrstnih statistik žal ne vodimo, rezultat pa bi bil najbrž enak.

Pazniki v kaznilnici Alamos v Mehiki so med najbolj budnimi na svetu. Zadeve ni težko ra-zumeti, če vemo, da mora dežurni stražar odsedeti vso kazen, ki je preostala pobegle-mu zaporniku.

V Ameriki so zabeležili do-slej največjo pocenitev v zgo-dovini avtomobilske industrije. Ceno modela „Corniche“, ki ga izdeluje angleški Rolls Royce, so zmanjšali za 18.000 dolar-jev. Po tej res drastični poceni-tvi ugledno vozilo še vedno prodajajo po 150.000 dolarjev.

Davčna uprava v Hongkon-gu je poslala glasbenemu od-delku avtorske agencije zah-tevo, naj ji v osmih dneh poš-ljejo naslove komponistov, katerih dela so minulo leto iz-vajali v Hongkongu. Dvakarji so naslove potrebovali zaradi davka, ki bi ga naložili skla-dateljem. Govor je bil predv-

sem o nekem Johannu Se-bastianu Bachu, Camilleu Saint-Saensu in Jacquesu Ibertu. Avtorska agencija je izobraženim gospodom z da-vkarije odgovorila, da je Bach umrl leta 1750, Saint-Saens leta 1921, Ibert pa leta 1962. Njihovi trenutni naslovi da so neznani.

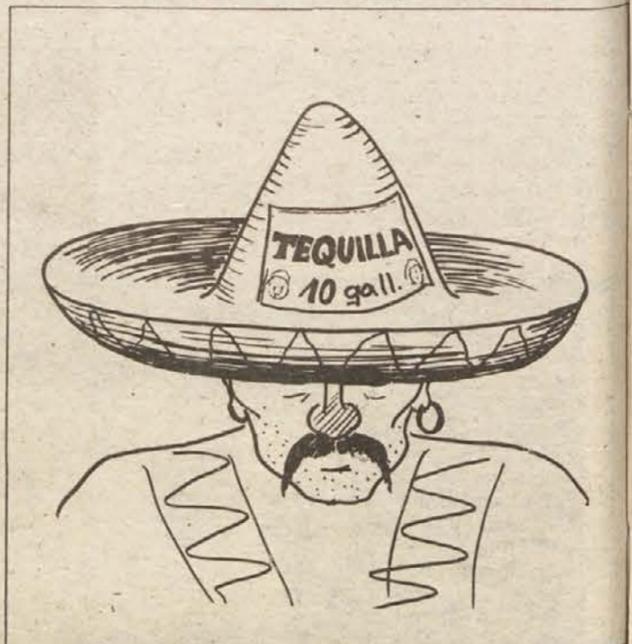
V romanih in delih z Divje-ga Zahoda poleg revolverja na šest strelov pogosto ome-njajo tudi sombrero, v kate-rga naj bi natočili po 10 galon tekočine. Galona je prostori-niska mera, odgovarja približno evropskim štirim litrom. Potemtakem bi imel desetga-lonski sombrero prostornino 40-litrov. Zaradi takih in po-dobnih nesporazumov je da-la znana tvrdka Stetson, ki iz-deluje najboljše sombrere, že pred 20 leti v javnost sporoči-lo, da je dejanska prostornina desetgalonskega sombrera „le“ tri četrt galone.

Legenda pripoveduje, da je irski narodni svetnik Sv. Pa-

trick z zelenega otoka preg-nal kače. To je samo legenda. Čeprav na Irskem res ni teh plazilčev, Kač pa ni tudi na nekaterih drugih otokih, ki nimajo z omenjenim svetni-kom nobene zveze. Tako ni teh hladnih živalic na Kreti, Novi Zelandiji, Malti, Islandu in Havajih.

Stuart Kelly, kanadski voz-nik tovornjaka, je dobil na loteriji nagrado 11 milijonov dolarjev. Službo je takoj pu-stil, enako je ravnala njegova žena, ki je delala v kemični čistilnici. Omenjena vsota pa je v zgodovini loterije komaj druga po velikosti. Skupina Špancev, ki je kupila 10 srečk, je na eno od njih zade-la dobitke, ki je, prevedeno v dolarje, veljal 85 milijonov ze-lenih bankovcev.

Najdaljša ulica na svetu (pogoje, da teče samo skozi eno mesto) je Figueroa Ave-nue Los Angelesu. Dolga je 45 kilometrov.

VOJAŠKI KOTIČEK

LAHKA IN UČINKOVITA

Med lahkim pehotnim orožjem so pištole najbolj priljubljeno orožje za boj iz neposredne bližine in osebno obrambo. Zato so si strokovnjaki že od nekdaj prizadevali, da bi vojakom in starešinam dali v roke kar najbolj lahke, vendar dovolj zanesljivo orožje, s katerim se posameznik lahko brani ob neposredni nevarnosti, lahko pa izvrši tudi napad. Tako so pištole postale priročna orožja, polavtomatsko ali celo avtomatsko, ki ga lahko spravimo v žep in v kar najkrajšem času pripravimo za uporabo. Že dolgo časa pa dobro in smotrno izdelanemu tovrstnemu orožju ni moč dodati kaj posebno novega, zato se največ pozornosti posveča ve-

čji varnosti in zanesljivosti ter izboljšavi streliva.

V oboroženih silah naše države imamo kot osebno orožje več vrst pištol. Pravzaprav jih glede na namen delimo na bojne in signalne, med bojnimi pa imamo pištole, izdelane doma, in pištole tujega izvora. Tokrat bo beseda takla o brzostrelni pištoli z oznako M-61, ki je češkoslovaškega izvora.

Medtem ko sta naši domači pištoli M-57 in M-70 (Crvena zastava) polavtomatski, je pištola M-61 avtomatska. To pomeni, da je s pištolo mogoče streljati rafalno ali posamično. Ker prihaja pri rafalnem ognju do veliko večjega razsipanja zadetkov, so brzostrelne pištole opremljene z dodatnim delom — kopitom. To kopito je bodisi preklopno, torej ga uporabljamo le v primerih, ko streljamo z rafalnim ognjem, bodisi nepremično. Vse to pomeni, da so sodobne avtomatske ali brzostrelne pištole orožje, ki je po svoji moči in zmogljivostih med polavtomatskimi pištolami in brzostrelkami.

Tako so posadke posebnih vozil in orožij, ki so bile poprej oborožene s pištolami, dobile z brzostrelnimi pištolami novo, sodobnejše in zanesljivejše orožje, ki jim omogoča uspešno obrambo pred nenadnimi napadi sovražniko-

vih diverzantov in skupin. Zato zasledimo med oklepni, raketnimi in drugimi posebnimi enotami in posadkami po armadah vse več brzostrelnih pištol, vojaki takih enot v naši armadi pa so oboroženi z brzostrelno pištolo M-61, kalibra 7,65, ki je, kot smo že zapisali, češkoslovaškega izvora.

Tudi pištola M-61 kot brzostrelna pištola je namenjena predvsem oborožitvi pripadnikov posebnih enot v sestavi oboroženih sil. Gre namreč za tiste specialne enote, ki imajo sicer druga težja orožja, ali za posadke specialnih vozil, ki jim tako orožje pride prav pri obrambi in zavarovanju, ne morejo pa imeti ob sebi močnejšega orožja. Ker je brzostrelna avtomatska pištola lahka in ima lastnosti tako pištole (po teži) kot brzostrelke (po ognju), pride še posebej do veljave v nenadnih spopadih z diverzanti, v bojih v naseljih, gozdovih itd. Brzostrelna pištola je prav primerna oborožitev diverzantov, saj jih ne ovira pri njihovih nalogah, je izredno lahka, po drugi strani pa dovolj učinkovita.

Ognj iz brzostrelne pištole je lahko rafalen ali posamičen. Rafali so kratki (do pet nabojev) ali dolgi (do 10 nabojev). Najbolje se strelja iz roke — do 50 metrov, če pa imamo

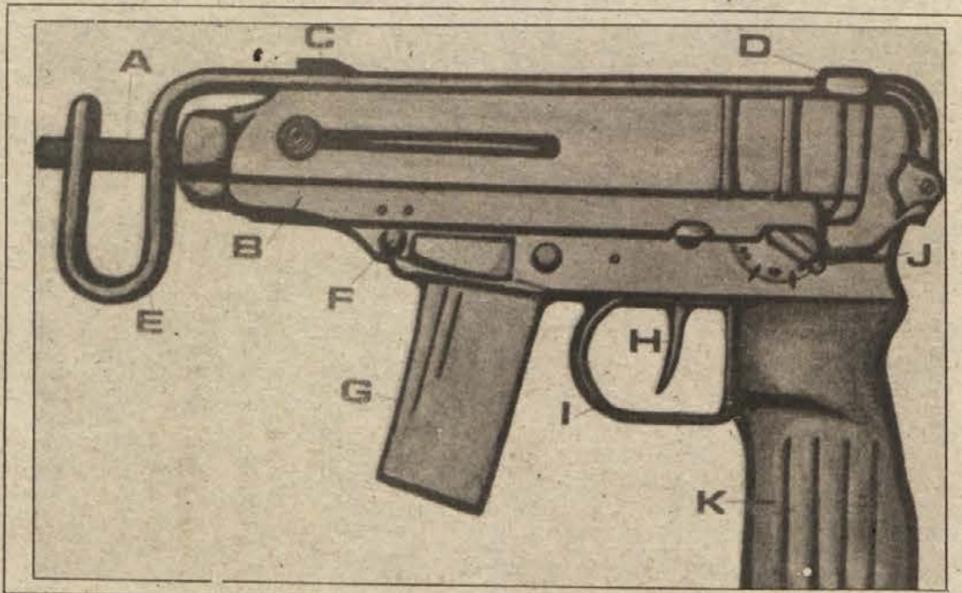
oporo s kopitom, prislonjenim ob rame, tja do 200 metrov. Brisani domet pištole je do 175 metrov pri streljanju na cilje, visoke do pol metra, ali 235 pri streljanju na cilje, visoke meter in več.

Brzostrelno pištolo polnimo z okvirom. Imamo okvire z 10 ali 20 naboji. Praktična hitrost streljanja s posamičnim ognjem je do 35 nabojev v minuti, z rafalnim ognjem pa tja do 100 nabojev v minuti.

Za brzostrelno pištolo M-61 uporabljamo naboj kalibra 7,65 mm. Masa pištole (teža) je 1100 gramov, začetna hitrost streljanja 310 metrov v sekundi. Poleg normalne opreme je v kompletu pištole M-61 za posebne namene tudi dušilec zvoka.

Naboji v obeh vrstah okvirov so zloženi v dveh vrstah, v ležišče naboja pa jih spravlja prinašalo nabojev z vzmetjo kot pri drugih podobnih orožjih.

Kot vsako orožje ima tudi brzostrelna pištola M-61 pribor za vzdrževanje in čiščenje. Med pribor prištevamo tudi torbico za dolge in kratke okvire. Pištola ima seveda tudi tok za prenašanje po bojišču, in sicer dve vrsti: tok za prenašanje pištole pod pazduho (za specialne naloge) in običajno klasično futrolo.

SESTAVNI DELI PIŠTOLE M-61:
A — cev, B — zaklepišče, C — muha, D — merk, E — preklopno kopito, F — gumb utrjevala okvira, G — okvir, H — sprožilec, I — branik, J — regulator

Streljanje s pištolo kleče: dodatno oporo za stabilnejšo držo daje komolci, naslonjeni na koleno.

BO KOLPA NEPRIMERNA TUDI ZA KOPANJE?

Voda — ena izmed osnov življenja na našem planetu. Pokriva tri četrtine zemeljskega površja, vendar čiste vode že primankuje. Razen v sušnih predelih sveta jo je vse manj v razvitih, industrializiranih deželah. Na eni strani narašča povpraševanje po čisti vodi, na drugi pa se zaradi onesnaževanja količine pitne vode iz dneva v dan zmanjšujejo. Tudi Slovenija, sicer bogata po količini vode, žal, ni izjema. Vse večje slovenske reke so več ali manj onesnažene, posamezni vodni tokovi pa postajajo odvodni kanali odpadnih voda. Strokovnjaki so izračunali, da so slovenske reke tako onesnažene, kot bi ob njihovih bregovih živelo najmanj sedem milijonov ljudi, in ne le nekaj več kot dva milijona.

Z vodo smo ravnali (in pogosto še ravnamo) kot z neizčrpnim virom, jo onesnaževali in nepremišljeno trošili. Posamezne akcije za smotrno gospodarjenje z vodnimi viri so se zgubile v še vedno prevladujočem mnenju o vodi kot poceni ali celo brezplačni dobrini. Vsak izgovor nam pride prav. Najprej smo trdili, da je potrebno plačati „napredek“ z onesnaženo vodo, sedaj pa se zgovarjamo na stabilizacijo. Ali se bomo lahko tako izgovarjali tudi pred rodovi, ki prihajajo. Pogosto nas namreč šele kričeči primeri onesnaženja, ogroženost nas samih, prisilijo, da začnemo na vodne vire gledati nekoliko drugače. Tako je tudi z belokranjskimi vodnimi viri, kjer so problemi v zvezi s Krupo opozorili na nujnost pretehtanega planiranja rabe vodnih virov. Poskusil bom v kratkih potezah prikazati po količini in kvaliteti osnovne značilnosti vodnih virov Bele krajine, ki vse bolj postajajo razvojni (in obenem omejitveni) faktor regionalnega razvoja.

Oglejmo si najprej nekaj potez površinskih vodnih tokov. Zaradi kraških značilnosti površja je rečna mreža redka. Na površini so ostali le najbolj bogati vodni tokovi, ki so si zarezali slikovite struge v apnenčasto površje. Skupna dolžina stalno tekočih belokranjskih voda znaša 135 km, od tega ima Kolpa v Beli krajini 71 km in Lahinja 33 km, skupaj torej kar dve tretjini površinskih voda. Rečna mreža Bele krajine je podobna okleščeni drevesni krošnji, reke pa imajo zelo skromen strmec, kar zlasti v ekološko zelo občutljivem kraškem svetu pomeni zmanjšano samočistilno sposobnost. V povprečju znaša namreč stmec le 0,50 do 1,0 promila kar pomeni, da je stmec le 50-100 cm na 1 km vodnega toka.

Po vodnatosti in dolžini je največja belokranjska reka Kolpa. Srednji pretok Kolpe pri Metliki je kar 75 m³/s, pretok Lahinje pri Gradcu pa nekaj nad 6 m³/s. Največ vode je v jesenskih in spomladanskih mesecih, najbolj izrazit pa je poletni nižek. Navedena značilnost velja zlasti za Lahinjo, kjer je poleti pogosto tudi v spodnjem toku manj kot 0,5 m³/s vode (najmanjša zabeležena količina Lahinje pri Gradcu je celo le 30 l/s), kar seveda močno zmanjšuje samočistilno sposobnost ob večji obremenitvi z onesnaženo vodo. Tudi za ostali dve večji reki, Dobljico in Krupo, je značilen izrazit poletni nižek. Vendar je tudi ob najbolj kritični poletni suši v Kolpi pri Metliki še vedno najmanj 6000 l/s vode. Z vidika celote ima torej sicer kraška Bela krajina zadostne količine vode iz površinskih vodnih tokov. Zgolj za primerjavo: leta 1980 je bila količina načrpane vode za potrebe Bele krajine 75 l/s. Po količini ima torej Bela krajina za vodno oskrbo naselij in potrebe industrije velike zaloge, problem pa je kvaliteta vode.

NESNAGE ZA 40.000 LJUDI

Zaradi skromnih poletnih množin vode, majhnega strmca ter skromnega čiščenja odpadnih voda ob pronicanju v kraško podzemlje (skromna debelina prsti) so samočistilne sposobnosti zelo skromne. V belokranjskem porečju Kolpe živi okoli 25 000 prebivalcev (42 prebivalcev na km²), značilna je razpršena poselitvev in manjši delež mestnega prebivalstva, ki pa postopoma narašča. Industrializacija se je pričela kasneje kot v ostalih slovenskih pokrajinah. Zato sklepamo, da znaša skupna količina organskega onesnaževanja 35000-40000 E, kar pomeni, da je količina takšna, kot bi v Beli krajini živelo okoli 40.000 prebivalcev. V primerjavi z ostalo Slovenijo je torej delež industrijskega onesnaženja pri organskem v Beli krajini zaradi nižje stopnje industrializacije manj poudarjen. Skupna količina organskega onesnaženja glede na površino Bele krajine (600 km²) sicer ni velika, vendar poteka v ekološko izredno občutljivem kraškem svetu s skromno samočistilno sposobnostjo. V

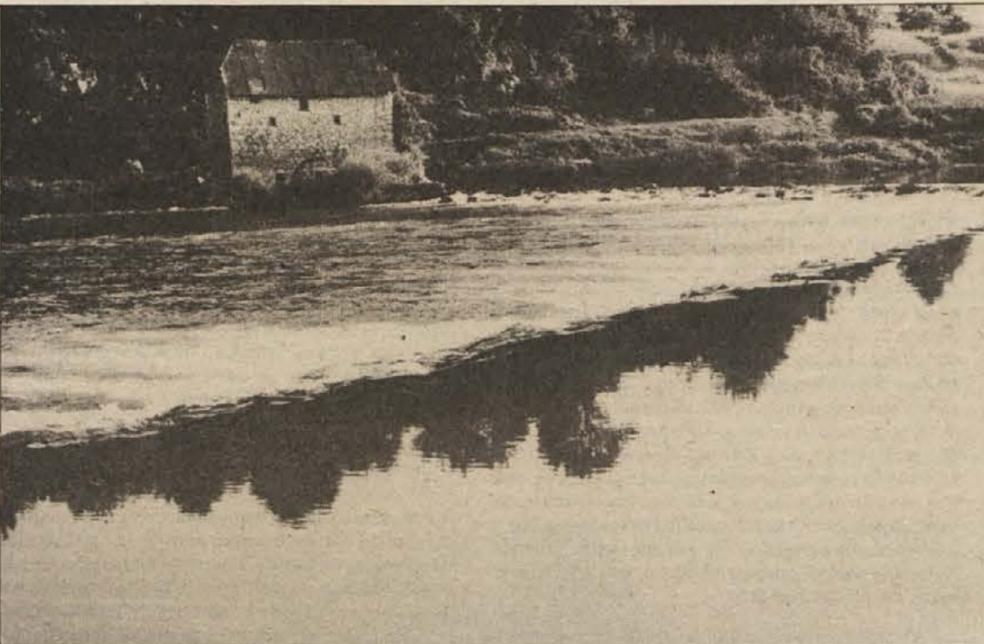
tem je poglaviti vzrok, da je kvaliteta belokranjskih voda veliko slabša, kot bi pričakovali zgolj po količini in stopnji onesnaženosti odpadnih voda. Onesnaženost belokranjskih voda se spremlja le občasno (izjemo predstavljajo zajetja), zato lahko podamo le okvirno oceno na osnovi zbranih in dopoljenih (v okviru mladinskih raziskovalnih taborov v Semiču, Vinici in sedaj na Suhorju pri Metliki) podatkov. Ker je stanje najbolj kritično ob nizkem poletnem stanju vode, bomo poskusili oceniti stopnjo onesnaženosti belokranjskih voda na osnovi kemičnih in bioloških analiz (Zbrani podatki so na voljo pri avtorju prispevka) Naj pripomnimo, da gre žal le za občasne meritve. Verjetno bi sistematične analize pokazale, da je stanje glede onesnaženosti še bolj zaskrbljujoče, zlasti poleti.

Kolpa se uvršča med tiste belokranjske reke, kjer onesnaženost s tokom postopoma narašča (progressivni degradacijski tip). Z izjemo Metlike in Kočevja ostala naselja v približno 2000 km² velikem zgornjem Pokolpju nimajo čistilnih naprav (Čabar, Brod, Stari trg, Severin, Vinica itd.). V belokranjskem toku se poleti uvršča med zmerno onesnažene vode s povečano biokemično porabo kisika, večjim številom živih klic in koliformnih bakterij. Do Vinice sodi v 1. — 2. kvalitetni razred, med Vinico in Primostkom pa v 2. kvalitetni razred. Po sotočju z Lahinjo pa ob kritičnih poletnih nižkih občasno že prehaja v 2. — 3. kvalitetni razred. Sicer že tako skromno samočistilno sposobnost še zmanjšuje propadanje številnih jezov (bilo jih je okoli 50), kjer se

je voda prežračevala. Če ne bo prišlo do ustreznih ukrepov, bo Kolpa pod Vinico, zlasti pa po sotočju z Lahinjo, v nekaj letih bakteriološko po normah neprimerna za kopanje. Že sedaj pa po zakonodaji ni primerna za javno oskrbo prebivalstva s pitno vodo brez predhodnega čiščenja (v toku pod Učakovci pri Vinici)! Ker v bližnji bodočnosti bržkone ne bo mogoče popolnoma preprečiti onesnaževanja Kolpe, je tudi njena trenutna poraba kot vira pitne vode (Vinica) kljub kloriranju vprašljiva. Spodbudno je dejstvo, da je l. 1982 pričela v Metliki obratovati čistilna naprava, čeprav celotni učinek čiščenja, zlasti pri biokemični porabi kisika, še ni popolnoma zadovoljiv.

ČETRTINA PREBIVALSTVA PIJE KAPNICO

Lahinja se uvršča v kolebajoč degradacijski režim, saj se njena stopnja onesnaženosti po toku spreminja. Zaradi neurejenega čiščenja odpadnih voda Črnomlja, Kanižarice in drugih naselij ima Lahinja v Črnomlju (analize je opravila dipl. biologinja Valetina Turk v okviru MRT Semič) po bioloških kazalcih poleti značilnosti, ki jo uvrščajo v 3. kvalitetni razred (od štirih), kar velja tudi za spodnji tok Dobljice. Šele po sotočju s Krupo se stopnja organske onesnaženosti nekoliko zmanjša. Po rezultatih kemičnih in bioloških analiz sta Dobljica med Kanižarico in sotočjem z Lahinjo in Lahinja (zlasti med Črnomljem in Vojno vasjo) najbolj organsko

onesnažena belokranjska vodna tokova, katerih osnovna in vse bolj edina vloga je odvajanje odpadnih voda, ki povzročajo tudi povečano onesnaženost Kolpe pod Primostkom. Če k temu prštejemo še Krupo s specifično obliko onesnaženosti (pa tudi organsko), lahko na osnovi podatkov sklepamo, da so večji površinski belokranjski vodni tokovi poleti delno, v posameznih odsekih pa celo zmerno do močno onesnaženi. Zato so za vodno oskrbo prebivalstva najbolj pomembni izviri.

Vendar so tudi večji izviri delno onesnaženi, njihova voda pa brez predhodnega čiščenja ni primerna za vodno oskrbo prebivalstva. Skupna poraba pitne vode v Beli krajini stalno narašča, saj se je v zadnjih dvajsetih letih podvojila in znaša okoli 1,7 milijona m³ na leto. Kljub velikim naporom in vložnim sredstvom zaradi razpršene poselitve (v Beli krajini je nad 230 naselij) je še vedno okoli 120 naselij in četrtina prebivalcev (zlasti v črnomljski občini), kjer se oskrbujejo s pomočjo kapnice. V nekaterih naseljih z vodovodom pa vse bolj redno prihaja ob sušah do pomanjkanja vode (okolica Semiča, Suhorja pri Metliki itd.).

Količina načrpane vode v belokranjskih izviri Dobljica, Obrh v Metliki (zaradi lege sredi mesta je črpanje vode ekološko vprašljivo) je preskromna, 25 — 30% vode prihaja iz sosednjih zajetij v ozelski in kočevski občini (Dolski potok). Največji porabnik pitne vode je industrija, ki porabi 65 — 70% vse načrpane vode, največ pa tovarna Beti iz Metlike. Ker tudi v bodoče pričakujemo, da se bo potrošnja povečala, postaja torej možnost črpanja kvalitetne vode vse bolj upoštevanja vreden dejavnik načrtovanja regionalnega razvoja Bele krajine. Razen vodne oskrbe bi bilo potrebno za celovitejšo osvetlitev prikazati tudi naravovarstveno, rekreacijsko-turistično, energetsko, prometno in namakalno vlogo belokranjskih voda. Vendar o tem kdaj drugič.

Očitno postaja kvaliteta, ne pa količina vode, omejitveni faktor regionalnega razvoja Bele krajine. Nujno postaja široko zasnovano reševanje vodnogospodarskih dilem vsega Pokolpja, izhajajoče iz temeljite raziskave in ocene vodnih virov in njihove smotrne rabe. Stopnja onesnaženosti belokranjskih voda je resno opozorilo, da je onesnaženje že doseglo stopnjo, ko postaja tudi ekonomsko vprašanje (vodna oskrba, turizem-kopanje). Zato je resnično skrajni čas za hitro, a pretehtano akcijo.

Preden poskušamo podati nekatere sugestije za reševanje, si pogledimo nekaj soci. francoskega „levičarja“ A. Gorza (Politika in ekologija) o onesnaževanju okolja. Gorz sodi, da krizo, ki se kaže tudi v vse večji onesnaženosti življenjskega okolja, lahko premagamo le s takim načinom proizvodnje, ki bo v nasprotju z bolj „ekonomsko“ racionalnostjo zasnovana tudi na varčevanju z naravnimi viri.

PRIMER „RENAULT — IMV“

V navedeni knjigi me je boleče zbudel zapis, kjer avtor pri naštevanju neenakopravnega odnosa med razvitimi in manj razvitimi državami, ki se po njegovem mnenju kaže tudi v premeščanju zastarele in „umazane“ industrije iz razvitih v manj razvite dežele, izkoriščanju naravnih virov in poceni delovne sile, navaja tudi primer sodelovanja „Renaulta“ in jugoslovanske industrije, torej IMV. Za samoupravno socialistično deželo bi moralo biti še toliko bolj nesprejemljivo, da s sestavinami okolja, naravnimi viri ravnamo tako ali pogosto še slabše kot v kapitalističnem svetu! Argument več za nujnost smotrne gospodarjenja tudi z vodnimi viri Dolenjske in Bele krajine! In še nekaj: ne smemo se izoginoti odkriti, javni, na osnovi argumentov zasnovani razpravi, ki naj postane zdrava osnova za izbor dolgoročno zasnovanega gospodarjenja tudi z vodnimi viri. Nobenega dvoma pa ni, da smo že eksistenčno prisiljeni vložiti več naporov in sredstev za ohranjanje in izboljšanje življenjskega okolja.

Sodim, da so na poti k smotrnejšemu gospodarjenju z vodnimi viri Bele krajine potrebni zlasti naslednji ukrepi:

- sistematičnejše spremljanje kvalitete vode večjih površinskih voda in izvirov z občasnimi specifičnimi analizami
- naravovarstveni ukrepi, zlasti v zaledju večjih izvirov (Krupa, Dobljica) in celotnem zgornjem Pokolpju,
- manjše povečanje črpanja vode iz izvira Dobljice, saj večje preprečuje možnost ogrožanja biološkega minimuma, in zmanjšana samočistilna sposobnost Dobljice, zlasti poleti, proučitev možnosti čiščenja vode izvira Krupe in črpanja v zaledju izvira s pomočjo vrtanja, dolgoročno je Krupa osnovni vodni vir Bele krajine, saj predstavlja polovico vseh količin izvirnih voda
- postopno nadomeščanje uporabe pitne vode iz vodovoda v industriji z vodo površinskih voda (Metlika—Kolpa, Črnomelj—Lahinja, Dobljica)
- uvajanje kombinirane vodne oskrbe (vodovod-kapnica) pri individualnih hišah podeželskih naselij
- posodobitev in širjenje vodovodnega omrežja, proučitev možnosti črpanja za gradnjo krajevnih vodovodov, zlasti pri izviri ob Kolpi
- vzdrževanje izvirov, ki so pomembni za SLO
- čiščenje odpadnih voda, predvsem v Črnomlju (za pribl. 10 000 E, pa tudi v Semiču in Vinici z ureditvijo kanalizacije).

Mag. DUŠAN PLUT
Oddelek za geografijo FF Univerze v Ljubljani

PETNAJSTA DIVIZIJA UNIČI ŠTAMPETOV MOST

Na progi je bil še poseben sistem zavarovanja. Gozdovi vzdolž proge so bili posekani. Na vsakih 200 metrov je bil bunker. Na postajah so bile postojanke skupin za zavarovanje železniške proge. Vse posadke za zavarovanje železnice, vključno s posadkami na objektih, na postajah in v bunkerjih so šteje okoli 200 mož. Sestavljali pa so jih večinoma slovenski domobranci.

Iz že omenjene direktive za rušenje Štampetovega mosta spoznamo, da glavni štab ni vedel, ali je most pripravljen za rušenje in če ima minske komore. Zato je dal tehnična navodila za vsa možna stanja, v katerih bi minerji našli most. Petnajsta divizija je ponesla zato s seboj okoli 1000 kg eksploziva, kar bi zadostovalo za vse načine miniranja.

Petnajsta divizija je morala rešiti mnogo zamotanih problemov za uspešen zaključek operacije. Najvažnejši so bili:

— v najstrožji konspiraciji je bilo treba izvesti koncentracijo vseh enot, da bi bila zagotovljena tajnost in presenečenje,

— operacijo bi bilo treba izvesti hitro, torej iz premika;

— poiskati bi bilo treba ustrezne ognjene položaje za topove;

— najti bi bilo treba najboljše možnosti za miniranje mostu, tako da bi s količino eksploziva, ki se ga minerji imeli s seboj, porušili čim več mostovnih polj.

Navajamo podrobnejše podatke o Štampetovem mostu: dolžina 150 m, višina 22 m. Na osem podpornih stebrov je naslonjenih 7 lokov. Stara jugoslovanska vojska je pripravila Štampetov most za miniranje tako, da je na srednja stebra vgradila po dve minski komori. Vse komore pa so bile med okupacijo zazidane.

Petnajsti diviziji je 7. korpus pridelil tri topove iz tretjega divizona 1. slovenske artilerijske brigade: havbico 100 mm, gorsko havbico 75 mm in poljski top 75 mm. Štab 1. slovenske artilerijske brigade, zaščitni bataljon in inženirska četa so s topovi odšli na pomoč 15. diviziji. Tej artilerijski skupini se je priključil tudi del 2. divizona artilerijske brigade. V koloni artilerijske skupine 15. divizije je bilo 278 borcev in 75 konj. V transportu so bili topovi, vozovi z municijo, kuhinja, hrana za ljudi in živali, razna oprema za zvezo in razstrelivo. Lahko opazimo, kako veliko partizanov in prevoznih sredstev je bilo potrebno za prevoz 3 topov in minerskega materiala. To je bila najdaljša kolona v sestavi 15. divizije in seveda tudi najpočasnejša, zato pa najbolj občutljiva za sovražnikove napade. Njenemu pohodu so zato posvetili največjo pozornost, za njeno zaščito so morali najbolj poskrbeti. Do Kopolja jo je varovala 15. brigada, ki se je tam ločila od nje in odšla po svoji poti proti Notranjski. V Zdenki vasi pa je odgovornost za artilerijsko kolono prevzela Gubčeva brigada. Najbolj nevaren del potovanja je bil med Ponikvami in Robom, kajti Rašica, skozi katero je šla kolona, je bila le kakšna 2 km oddaljena od velikolaške postojanke. Kolona je srečno prispela do Roba, kjer se ji je pridružila Cankarjeva brigada.

Cankarjeva brigada je namreč odšla s trebanjskega področja, tako da je v noči na 30. maj 1944 lahko demonstrativno napadla ribniško posadko, kar je bila podpora 10. brigadi („Ljubljanski“) pri napadu na Tržišče. Brigada se je nato nekaj časa zadrževala na jugozahodni strani kočevske proge in je imela nekaj bojov. Dne 7. junija zvečer je na lastno pobudo napadla postojanko Ig pri Ljubljani. Upala je, da bo domobranci presenetila in jih porazila. Vdrila je v postojanko, uničila s posadko vred največji bunker, proti jutru pa je morala akcijo prekiniti, ker se je sovražnik močno upiral. Devetega junija 1944 se je nato pri Robu priključila koloni 15. divizije. V predelu Kožljeka na Notranjskem sta se brigadi ustavili in se poskrili po gozdovih, kajti sovražnik je zasluhlil njuno prisotnost in postal v akcijo letala. Blizu Kožljeka se je skupini 15. divizije priključila tudi 15. brigada.

Sovražna letala so divizijo bombardirala in jo spremljala. To je pomenilo, da s konspirativnostjo zbiranja brigad na Notranjskem ni bilo nič. Toda Nemci verjetno le niso mogli ugotoviti, čemu ta zbor 15. divizije. Ko je namreč 15. brigada še bila na pohodu, se je med partizani razširila vest, da gre do Istro k Angležem. Ker je med pohodom precej partizanov iz brigade odšlo na domove ali kam drugam in jih je nekaj sovražnik tudi polovil, je na ta način brzkone dobil obvestila o namenih brigade. Tako je do sovražnika prispela lažna vest in je verjetno prispevala k temu, da ni mogel vedeti za cilje partizanskega pohoda, saj tudi v brigadah vest o napadu na Štampetov most ni bila razširjena. To je eden od redkih primerov, da so partizanska poveljstva z lažnimi vestmi prikrila svoje namene.

11. junija 1944 zvečer je bil v štabu divizije sestanek poveljnikov in štabnih oficirjev, na katerem so bila dana točna navodila o akciji in usklajeno sodelovanje enot. Šele 12. junija zjutraj so se vrnili poveljniki in politični komisarji v svoje enote.

Načrt 15. divizije za akcijo na Štampetov most je predvideval, da bo glavno nalogo, tj. rušenje mostu izvedla Cankarjeva brigada s tremi bataljoni in artilerijsko skupino 1. slovenske artilerijske brigade. Premagati bo torej morala najprej sovražnika in nato neposredno zavarovati ožje področje akcije. Inženirci iz divizije in drugih enot bodo most zaminirali. Desno od Cankarjeve bo 15. brigada na odseku proge od Štampetovega mosta do Borovnice zavarovala področje napada Cankarjeve brigade, levo pa se bo postavila Gubčeva, da bi zavarovala levi bok Cankarjeve in onemogočila vmeševanje sovražnih čet iz Logatca. Področje okoli Rakeka so zaupali v zavarovanje Notranjskemu odredu. Vse enote v zavarovanjih so morale uničevati progo na svojih odsekih.

Posebno pozornost je moralo poveljstvo Cankarjeve brigade posvetiti izbiri ognjenih položajev za tri topove. V soglasju z artileristi in drugimi poveljniki so se odločili, da bodo rešili ta težaven problem na ta način, da bodo topove postavili od 200 do 400 metrov daleč od postojanke kar na cesti, ki pelje iz Logatca na Vrhniko pod mostom. To je bila drzna odločitev, toda upravičena, kajti artileristi so imeli od tu izredno preglednost, kar je bilo važno za zadevanje ciljev na mostu.

V akciji je sodelovalo 190 borcev in bork Cankarjeve brigade, ki so bili oboroženi z dvema težkima minometoma, 4 težkimi mitraljezi, 21 puškomitraljezi in z drugim orožjem. Tako so dosegli zadostno premoč nad obrambo Štampetovega mosta.

Dne 12. junija 1944 ob 19.45 se je začel napad. Vse enote 15. divizije in Notranjski odred so prispeli na svoje položaje ob določenem času. En sam dogodek je vnesel med partizane nekoliko vznemirjenosti, to je bil spopad z domobranksko patroljo. Potem so topovi odprli ogenj na utrdbe. Najprej je bil za boj pripravljen poljski top, ki se je lotil, kakor je bilo načrtovano, kamnitega bunkerja. Toda ko so partizani začeli postavljati top na položaj, so jih že zagledali domobranci in začeli streljati nanje. Toča svinčenk je zaropotala po ščitu, kakor poroča Borivoj Lah v monografiji „Prva slovenska artilerijska brigada“. Merilec pri poljskem topu je hitro postavil merilno napravo in nameril. Ko je bila cev napolnjena, so ustrelili. Prve tri granate pa niso zadele cilja. Medtem so topničarji pred seboj porivali tudi havbico 100 mm in se skrivali za njenim ščitom. Postavili so se okoli 100 m pred poljskim topom. Na bunker na vzhodni strani mosta je meril komandant divizona Darko Marin. S tretjim strelom je bil bunker zadet in zbrisan s površine. V istem času je tudi gorska havbica 75 mm razbila bunker na levi strani mosta. Le glavni betonski bunker je še nekaj časa kljuboval topovom. Poljski top je izstrelil vanj več kot 30 granat, da je končno zadet strelno lino in ugnal posadko. V tridesetih minutah topniškega obstreljevanja

je bila pot na most odprta. Cankarjevci so nemudoma izvedli juriš. Domobranci so vse vprek bežali proti Vrhniki, topničarji so za njimi izstrelili še nekaj granat. Most je bil kmalu zavzet.

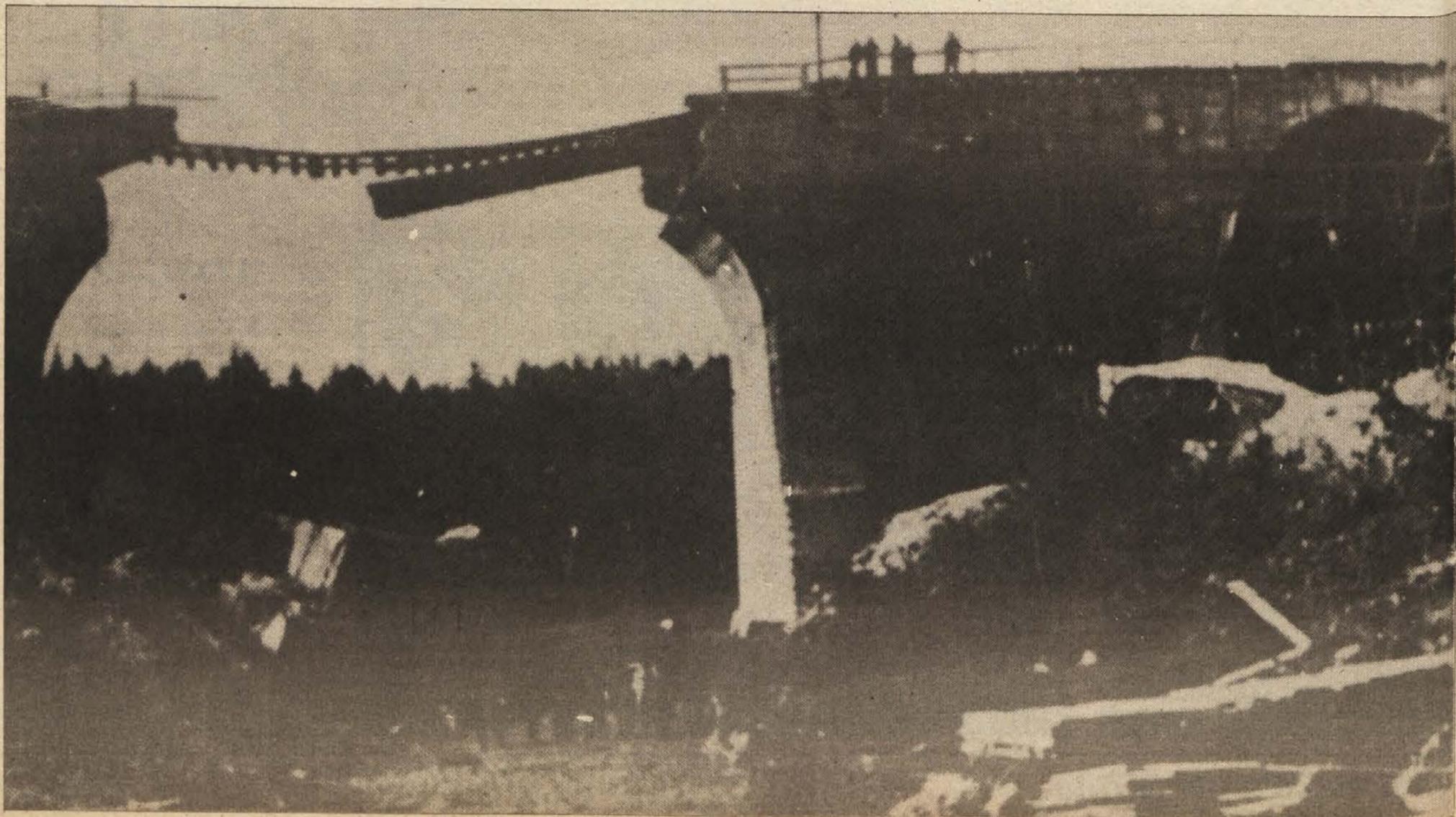
Miniranje je bilo zelo zahtevno opravilo, saj minerska skupina, ki so jo sestavili iz vseh treh brigad 15. divizije in iz minerske enote 1. slovenske artilerijske brigade, ni natančno vedela, kako je z minskimi komorami v stebrih. Ko so pod varstvom 1. bataljona Cankarjeve brigade prišli do stebrov, so opazili, da so komore zazidane oziroma zabetonirane. Odprli so jih z minami po 2 kg. Toda komore so bile tako zatrpane z raznim materialom, da jih ne bi mogli kmalu očistiti. To bi akcijo preveč zavleklo in povečalo možnosti za sovražnikove posege in s tem za propad operacije. Zato so se odločili, da bodo porušili le en steber s prislono mino. Napravili so torej prislono mino iz 500 kg razstreliva „Nobel“ in 490 kg eksploziva PH 2, skupaj 990 kg razstreliva. Ko so mino vžgali, je porušila steber in dva oboka. Silen udarec eksplozije je tako poškodoval sosednja dva stebra, da nista bila za rabo. Ko je bilo miniranje na splošno veselje partizanov končano, so se enote začele umikati s področja Štampetovega mostu.

V zavarovanjih je bilo najbolj vroče pri 15. brigadi. Iz Ljubljane je namreč kmalu pripeljal oklepni vlak. Minerji so minirali prekratke odseke proge in vlak je zavozil kar prek poškodovanih mest. Bilo je zelo nevarno, da bo oklepnik prispel k Štampetovemu mostu. Torej se je znašel borec 2. bataljona, ki je z rusko protitankovsko puško poškodoval lokomotivo in vlak se je moral ustaviti. Vojakl so poskakali iz vagonov in vnel se je boj. Kasneje je pripeljal še en oklepni vlak, ki je prizadel 15. brigadi precej izgub. Vlak je obstreljeval tudi okolico Štampetovega mostu ter oviral premikanje in akcijo Cankarjeve brigade in artilerijske skupine. Gubčeva brigada je po načrtu demonstrativno napadla Logatec in minirala progo. Notranjski odred pa se je na podoben način lotil Rakeka in proge ob njem. Tudi 18. divizija, ki so ji pridelili 12. brigado 15. divizije, je posredno sodelovala v tej operaciji, tako da je napadla domobranksko postojanko v Šentvidu pri Stični.

Petnajsta divizija je s pomočjo artilerijske skupine dosegla izreden uspeh. Akcija je bila dobesedno bliskovita. Partizanske enote in posamezniki, ki so v njej sodelovali, so bili pohvaljeni in čestitk je bilo veliko. Zavezniki so lahko iz prve roke izvedeli za uspeh napada na Štampetov most, kajti v akciji je bil navzoč šef angleške vojne misije pri glavnem štabu Slovenije podpolkovnik Moor v spremstvu generala Jaka Avšiča. Zavezniška poveljstva so dobro razumela, kaj pomenijo zanje akcije slovenskih partizanov na železnice. Tako je poveljnik zavezniških sil za bližnji vzhod general Wilson poslal vrhovnemu štabu Jugoslavije brzojavko, v kateri pravi, da ga zadnji uspehi, zlasti v Sloveniji navdajajo z občudovanjem. Uspehi so nadvse pomembni, „saj je bilo prekinjeno delovanje življenjsko važnih sovražnikovih prometnih žil“.

Promet je bil na tem delu železniške proge prekinjen 22 dni. Artilerija je izstrelila 139 granat. Omeniti je treba edino slabost te akcije, ki ni bila nepomembna. Poveljniki in minerji namreč niso zadosti razmislili o vseh možnostih, ki jih bodo doletele pri miniranju mosta. S seboj so vzeli premalo razstreliva, kar je povzročilo, da niso razstrelili več podpornih stebrov in s tem napravili še več škode. Upoštevati je namreč treba, da so bili napori za izvedbo operacije rušenja Štampetovega mostu tako veliki in sredstva tako ogromna, da bi zaslužili večji rušilni učinek.

Iz knjige Lada Ambrožiča —
Novljana: PETNAJSTA DIVIZIJA

POSTAVIL PET SVETOVNIH REKORDOV V ENI URI

Toplo sonce, jasno nebo in lahen veter so pozdravili tekmovalce zadnjega dne prvenstva Desetih velikih (Big 10) v kraju Ann Arbor, v zvezni državi Michigan. To je bil eden od tistih dni, ko se atleti počutijo še posebej dobro. Toda vsaj za enega atleta vemo, da se je zjutraj 25. maja 1935 počutil prav slabo. Pet dni predtem se je Jesse Owens za šalo metal s prijateljem in oba sta se zvrnila po stopnišču. Owens je tako bolet hrbet, da ves teden ni mogel trenirati.

Student iz Ohia si je želel dober prvi nastop na prvenstvu Big 10. Po uspešni srednješolski karieri na clevelandski East Tech, kjer je dosegel tudi nikdar priznanih 9,4s na 100y, je ta rezultat še enkrat ponovil kot študent prvega letnika univerze. Le teden dni pred srečanjem Big 10 je ponovno pretekel 100y v 9,4s, 220y na stezi brez zavoja pa v času 20,7s.

Toda 25. maja ga je vse bolelo. Pozno je zajtrkoval v hotelu v Ypsilanti, potem pa se je poskusil sprostiti na kavču v hotelski sprejemnici. Hrbet mu je otrdel in tako ga je bolelo, da so mu morali trener in nekaj atletov pomagati, da se je dvignil in se nekako spravil na zadnji sedež avtomobila. Odpeljali so se na stadion.

Tam so mu morali pomagati iz avtomobila in v slačilnico, nato pa je legel v kad z vročo vodo in se pol ure „mehčal“. Prebil se je skozi petkove kvalifikacije v tekih na 100,220,220y z ovirami in v skoku v daljino. Toda danes je bilo drugače. Nič bolje ni bilo, ko so mu pomagali iz kadi. Leta 1980 umrli atletski nesmrtnik se je spominjal:

„Prijatelji iz moštva so mi pomagali nataktni opremo. Maser mi je položil na hrbet velik zavitek tkanine, prepojene z mazilom, ki je močno grélo, in pomagali so mi obleči najtoplejšo trenirko. Šel sem ven na stezo in upal, da se bom bolje počutil po običajnem ogrevanju, ki je bilo 400m lahkotnega teka in razgibanje. Toda saj nisem mogel niti teči, kaj šele, da bi poskušal delati gimnastične vaje.“

Owens je sedel na tla in naslonil boleči hrbet na drog zastave, ki je vohrala na enem koncu igrišča Ferry Field. Po vsej odlično pripravljeni stezi iz ugaskov so se ogrevali tekmovalci. Owens je sklonil glavo na kolena in trener Snyder ga je vprašal, če naj preklične njegov nastop. „Ne, počakajmo, da bo mimo prvi start!“ je odgovoril. Komaj se je postavil na noge in odšel na startno črto teka na 100y. Tega se tedaj ni zavedal, toda dejansko je stopal v zgodovino.

NAJLEPŠI DAN V ZGODOVINI ATLETIKE

Petinštirideset minut potem, ko se je dvignil izpod zastave, je Owens dosegel nekaj, kar ves

svet priznava za edinstven in najlepši dan v atletski zgodovini — začel je z izenačenim rekordom 9,4s na 100y, nadaljeval z edinim skokom v daljino (813 cm), ki je veljal za svetovni rekord kar četrto stoletja, pa z rekordom na 220 yardov dolgi stezi brez zavoja (20,3 s) in končal še z najboljšo znamko na 220y z ovirami (22,6s). Ob tem pa je dosegel še rekorda na metrskih razdaljah obeh daljših tekov. Tako je v manj kot eni uri dosegel 5 svetovnih rekordov in enega izenačil.

Morda pa bi bil lahko še boljši, če pri vsaki disciplini ne bi bilo vsaj ene nenavadne okoliščine. — 3:15,100y: „Upal sem samo, da bom razdaljo pretekel,“ se je spominjal Owens. „To so bili časi, ko še ni bilo startnih blokov in smo si morali sami skopati jamice za stopala. Ko sem si kopal svoje, me je hrbet bolet že kar nezno. Toda ko sem se postavil na startno mesto in je starter poveljeval „Pozor!“ je vsa bolečina nenadoma zgine. Nič več nisem čutil. Tega si nisem mogel nikoli razjasniti.“

Owensa je njegov mehki, sproščeni korak ponesel do rekordnih 9,4s in do zmage nad Bobom Grievom, ki je bil desetinko za njim.

Dve desetletji pozneje je nastal spor zaradi načina, kako so v Michiganu merili čas v tekih. To metodo nekateri obsojajo, češ da je Jesseju „ukradla“ dve desetinki. Dr. Phil Diamond, tedaj glavni časomerilec, jo opisuje takole: Ko sem meril čas, nisem nikoli videl takača v zadnjih 20m teka, razen na ciljnih črti. Pogled sem usmeril na ciljno črto, dokler ni noga, ki je nosila tekačevo težo, prečkala cilja. Toda če se je tekač pred ciljem močno nagnil in je bila glavna telesna masa še za črto, sem počakal, da je prišla čeznjo druga noga, in šele tedaj pritisnil na uro. Tako smo v Michiganu merili čas več desetletij.“

Nasprotniki te metode pa so poudarjali, da pravila zahtevajo, naj se ura ustavi, ko ciljno črto prečka tekačev trup, o teoriji „telesnega težišča“ pa v pravilih ni ne duha ne sluha!

REKORD ZA ČETRT STOLETJA

—3:25, skok v daljino: tistega dne, ko si je Owens poškodoval hrbet, je michiganski trener Charles Hoyt rekel svojemu pomočniku Kenu

Konjereja

POSAVJE SE VRAČA V ZNAMENJE PODKVE

Pobudniki ponovne oživitve konjskega športa v posavski regiji, združeni v konjeniškem klubu „Posavje“, so v zadnjem letu močno okrepili svoje članske vrste. Veseli so, ker konjereja in konjski šport dobivata spet večjo veljavo, kar se kaže tudi v tem, da je med okrog 200 članov kluba več uglednih mož, med njimi narodni heroj Miha Butara—Aleks, in da so naposled le prodrli z načrti za ureditev hipodroma na Bregah na Krškem polju.

Vzreja in vzgoja čim bolj kakovostnih konj in vozačev je slej ko prej eden prvih ciljev članov kluba, med katerimi so številni konjerejci. Ob splošnem opisu leta 1981 so v brežiški občini popisali 529 konj, v krški 482 in v sevniški 388. Pretežno so to konji tipa hrvaški hladnokrvni konj, nekaj pa je tudi toplokrvnih, ki jih redijo predvsem za konjski šport. Po mnenju kmet. inž. Ivana Doberška in mag. vet. Miroslava Mikelnja z medobčinskega inšpektorata za Posavje pa nista zadovoljiva niti starostni sestav črede niti število plemenskih kobil v njej. Preveč je namreč konj — kast-ratov in starih kobil, premalo pa dobrih plemenskih kobil, ki bi redno zrebetile.

Izboljšavo starostne črede in rast števila plemenskih kobil naj bi spodbudili razni ukrepi, med njimi premiranje ženskih zrebet. S tem so v Posavju pričeli predlani, ko so odbrali in popisali kvalitetne kobile. Zrebičke, potomke teh odbranih kobil in priznanih licenciranih plemenskih zrebetov, so že ali še bodo

sprejeli v B-rodovnik. Rejcem teh zrebičk pripada letos premija 14.000 dinarjev, če zagotovijo vsaj triletno vzgojo zrebe in njen pripust pod priznanega zrebca. Te zrebe in njihovi potomci bi lahko zagotovili nadaljnje širjenje kakovostnega slovenskega hladnokrvnega konja tudi v Posavju.

Za vzrejo dobrih zrebet in konj je poleg odbranih kobil osnovni pogoj še zadostno število prvovrstnih plemenskih zrebetov. Preteklo plemenilno sezono je bilo v Posavju pripuščenih več kot 450 plemenic. Za uspešen pripust bi potrebovali vsaj deset zrebetov, toliko pa naj bi jih v Posavju zrebetilo že letos. Lastniki osmih priznanih plemenskih zrebetov so v vseh treh občinah. Željko Jurač iz Sele v brežiški občini ima dva zrebca, Jože Pacek iz Jelš tudi dva zrebca, Silvo Vrisk iz Ravnih, prav tako v krški občini, pa ima enega zrebca. Franc Požun iz Lončarjevega dola in Ciril Tratar iz

MONETA — po zmagi na jugoslovanskem kasaškem derbiju v Beogradu leta 1952. Na levi predsednik KZ Jugoslavije, na desni pa Jože Krainer st. — lastnik. Obe kobil, BAJNA in MONETA, sta bili po takratni navadi skupno z lastnikom in kmetijo vključeni v obdelovalno zadruzo.

Dohertyju: „Owens je bil prejšnji teden zelo dober v skoku v daljino, zato bi morali pripraviti skakališče pred glavno tribuno.“

Običajno skakališče na tem stadionu je bilo skoraj 100m stran od glavnih tribun, zato so v ponedeljek pred srečanjem Big 10 pred njimi skopali jamo za doskok, travo na zaletišču pa do tal pokosili in jo poveljali ter postavili tudi odskočno desko. „Potrudili smo se, kolikor je bilo mogoče,“ se spominja trener Doherty, „toda prizorišče skoka v daljino je bilo daleč od popolnega.“

Po teku na 100y so miting prekinili, da bi se Owens lahko pripravil na skok v daljino. V doskočišču so na rekordno znamko Japonca Nambuja (798cm) položili bel robček. Owens se je pognal v svoj kratki, 108 stopal dolgi zalet in se odrinil z deske. V skoku je dosegel nenavadno višino in pristal v pesku precej za robček. V svojem edinem skoku tistega dne je za 15 cm premaknil svetovni rekord in skakalcem postavil tarčo za naslednjih 25 let. Willis Ward je bil drugi s 766 cm.

„Skoka v daljino nisva dosti trenirala,“ pravi Snyder. „Jesse je največkrat skakal s 5 ali 6 koraki zaleta in treniral doskok.“ Toda Owens je tedaj poskusil nekaj novega. „Izbral sem si človeka, ki je stal ob jami in je bil visok približno 180 cm, in poskusil sem preskočiti njegovo telesno višino.“

Hrumeče pozdravljanje s tribun pa tudi navdušenje tekmovalcev in sodnikov je trajalo več minut. Bob Wright, pozneje trener v Illinoisu, se tistega dne ni uvrstil v finalni tek z ovirami in je sedel na koncu doskočišča za skok v daljino ter gledal. „Videli smo, toda težko je bilo verjeti, da se res dogaja. Po skoku v daljino so se ljudje spogledovali in govorili, ‚Saj ne more biti res‘, toda vse to smo v resnici pravkar videli.“

— 3:45,220y: Owensov hrbet ni popustil niti v odmoru med skokom v daljino in tekom na 220y. „Od starta na 100y do konca teka z ovirami nisem čutil bolečine. Pravzaprav je bilo edino, na kar sem mislil, naslednja disciplina. O rekordih nisem razmišljal, kaj šele da bi poskušal katerega doseči v naslednji dirki! Želel sem le prebiti vsak naslednji nastop in v njem narediti vse, kar je bilo tedaj v mojih močeh.“

Na ravni, 220y dolgi progi je bil Owens povsem brez tekmeča že po nekaj prvih korakih, zmagal pa je s prednostjo štiri desetink pred Andrewom Dooleym in s tri desetinke boljšim časom od prejšnjega svetovnega rekorda Ralpa-ha Metcalfa.

—4:00,220y z ovirami: Owens na ovirah ni bil tehnično dovršen in jih je prestopal precej višje, kot je bilo nujno. Njegov rezultat na ovirah je bil za 2,3s slabši od rezultata na progi brez ovir. Najboljši oviraši pa so bili tedaj le približno sekundno slabši kot na čisti sprinterski progi. Podobno kot v prejšnjem teku je tudi tu ves čas vodil. Eden od tekmecev je dejal, „Ko je Jesse zdivjal mimo, me je hotelo kar posrkatil!“ Drugouvrščeni Phil Doherty je bil 6 desetink sekunde za njim, Jesse pa je presegel svetovni rekord za 4 desetinke.

Owens je morda tekel celo hitreje od uradnih 22,6s. Glavnega časomerilca Diamonda je pri startu nekaj zmotilo, zato je dejal pomožnemu merilcu, da bo on tretji uradni časomerilec. Prva dva sta namerila rezultat 22,4s, tretji pa 22,6s, toda Diamond ni hotel priznati nobenega drugega rezultata razen najslabšega izmerjenega, „ker je šlo za svetovni rekord.“

Toda ne gledaj na to je Owens še enkrat v isti uri postal svetovni rekord. Nato so mu pomagali pod prho, oblekel se je in prijatelj novinar Jack Clowser ga je odpeljal domov v Cleveland na družinsko praznovanje njegovih dosežkov.

Ken Doherty se spominja, da ljudje sploh niso mogli dojeti, čemu so bili priče. „Vzklikali so, kako mlad je šel! Vse je dosegel na tako lahkoten način in kakšne rezultate bo dosegel šele, ko se bo do kraja razvil, itd.“

TA DAN JE BIL VRHUNEC

Toda Charlie Hoyt, trener olimpijskega prvaka v sprintu 1932 Edija Tolana, je dejal: „Takrat sem vedel, da je bil ta dan Jessejev vrhunec. Rekorde je dosegel tako lahkotno in na videz brez naprežanja, da si nisem mogel predstavljati, da bi bil lahko še boljši.“ Charlie Hoyt je dobro razumel vrhunski sprint in se ni zmotil.

Owens je nekoliko razmišljal, ko so ga vprašali, kako je reagiral, ko je bil dan njegovih rekordov mimo. „V svojem prvem Big 10 prvenstvu sem si želel samo biti zelo dober. O rekordih nisem razmišljal, tudi pričakoval jih nisem.“ Niti približno nisem pričakoval tistega, kar se je zgodilo. Ko je bilo vse mimo, je bil edini resnični pritisk, ki sem ga čutil, ta, da sem postal tarča vseh, človek, ki ga je treba premagati. Mnoga moštva so imela v disciplinah, kjer sem nastopal, sveže ljudi in vsak posameznik je meril name. Toda o tem ne sme razmišljati noben pravi atlet, osredotočiti se mora na to, da da od sebe v vsakem hipu vse, kar zmore.“

Owensov zgodovinski dosežek, ko je na olimpijskih igrah osvojil 4 zlate medalje, je bil še pred njim. Včasih se zdi, da njegov veliki majski praznik svetovnih rekordov kljub vsemu nekoliko zasenčijo 4 zlate medalje iz Berlina.

„Rekordi so bili startna ploščad za olimpijske igre,“ je dejal. „Zmagati v olimpijskem sprintu so bile moje sanje od deških let naprej. Big 10 je bilo prvenstvo, kjer sem prvič spoznal, da lahko tekmujem z vrhunskimi atleti in dosegam uspehe. Toda igre so bile dokončno, največje tekmovalce z najboljšimi.“

J. PENCA

Trščine sta s po enim zrebcom znanilca pretapljanja preko noričana v slovensko hladnokrvno pasmo na območju sevniške občine. Vsi omenjeni zrebci so čistokrvne noriške pasme ali pa potomci čistokrvnih noriških zrebetov in najboljših kobil slovenskega hladnokrvnega konja. Pretapljanje hrvaškega hladnokrvnega konja v slovenskega hladnokrvnega konja ima precej prednosti, saj so zrebca slednjih hitrorastna, večja in težja ter primerna za pridelavo kakovostnega mesa. Možni so dnevni prirasti tudi več kot za kilogram, kar pomeni seveda večji dohodek za rejca.

Kot kaže, je doba zastopljena konjereje verjetno dokončno minila. V pospeševanje konjereje pa bo treba vložiti še precej več dela in sredstev kot doslej. Posavski organizatorji živinorejske proizvodnje bodo morali kaj storiti tudi za organizacijo strokovno

pospeševalnih služb (morda po zgledu proizvajalcev mleka?) in ustanoviti odbora za konjerejo, v katerih bi izmenjavali izkušnje in prenašali znanje. Konje je moč uspešno uporabiti v kmetijstvu in za splošni ljudski odpor le, če imajo zdravo in pravilno oblikovano kopito. Žal pa v Posavju zavoljo poškodovanih okončin, ki so posledica zanemarjenih in slabo vzdrževanih kopit, večje število konj prehitro konča pri konjedercu ali v klavnici. Premalo je pač podkovskih kovačev, a še tisti redki so ostareli, zvečne brez naslednika, in niso kos težkemu delu. Na konjerejo v Posavju bi ob dobri podkovski službi verjetno ugodno vplivala tudi prodaja mesa. O tem, da je konjsko meso zdravo in da so konjski zrezki prav slastni, ne kaže izgubljeni besed. V kakšni posavski mesnici bi morali vsaj poskusiti s prodajo konjskega mesa.

Konjeniški šport v Posavju ima 60-letno tradicijo, že leta 1925 pa so bile v Žadovinku na Gmajni pri Krškem prve dirke. Vsako leto do druge svetovne vojne je bil 15. avgust pravi kmečki praznik, saj so kmetje s Krškega polja ob dirkah prikazali vsa kmečka opravila in pripeljali na razstavo živino. Na teh prireditvah ni smel manjkati tedanji minister za kmetijstvo, ali njegov namestnik. Po vojni je konjeniški šport zaživel na novem stadionu Matije Gubca.

„Konjske dirke so bile vsako leto po dvakrat ali trikrat vse do leta 1957, ko je Avto-moto društvo Krško začelo ob konjeniški dirkalni stezi graditi nasip in speedway stezo. Predloga Jake Avšiča, predsednika Konjeniške zveze Slovenije, in inž. Stanka Bloudka, znanega športnega projektanta, da bi speedway stezo nekoliko poglobili, predstavniki AMD niso sprejeli. Če bi takrat upoštevali predlog, bi našla na tem stadionu svoj prostor oba športa — speedway in konjeništo. Z nasipi pa je bila konjeniška steza uničena in onemogočeno delovanje konjeniškega kluba. Prenehanju delovanja kluba je seveda botrovala tudi takratna družbena klima in odnos do kmetijstva ter vsega, kar je bilo v zvezi z njim. Na pohodu je bila motorizacija,“ se spominja predsednik Konjeniškega kluba Posavje Stane Nuncič, ki ima gotovo največ zaslug za ponovno oživetje konjeništa in kluba, ki naj bi po besedah podpredsednika krškega občinskega izvršnega sveta Nika Žibreta že prihodnje leto spet priredil dirko in sicer na novem hipodromu.

PAVEL PERC

obzorja

iz izložbe

prebrali smo

pomladna jesen

Založba Kmečkega glasa že vrsto let uspešno zalaga slovenski knjižni trg s knjigami, ki obravnavajo življenje in usode na vasi in so torej v prvi vrsti namenjene našemu podeželskemu, kmečkemu človeku. V dozdajšnjih zbirkah je izšlo več povesti in romanov, ki sta jih pisatelj navdahnila dolensko-ka zemlja in dolenski človek.

Od tovrstnih del so za nas še posebej zanimiva tista, ki so jih podpisali dolenski avtorji, takih pa se je zadnja leta nabralo kar precej.

Za dolensko knjigo po avtorju in obdelani snovi vsekakor štejejo tudi roman Toneta Glavana „Pomladna jesen“, ki jo je omenjena založba izdala pred nedavnim. Z njo je dal pisatelj, ki je po poreklu Dolenjec, doma pa iz Suhe krajine, našemu bralstvu pripovedno delo, v katerem so osrednja dogajanja postavljena v samo osrčje njegove ožje rodne deželice, med njegove Suhokranjce. S tem romanom, za katerega avtor pravi, da bi bil lahko tudi dnevnik, se je Tone Glavan oddolžil nenehnim mislim in spominom na rodni kraj, kamor se zdaj, ko je upokojen, sicer pogosto vrača. Hkrati je pričujoči roman prvo daljše delo izpod peresa človeka, ki je opravljal najrazličnejše poklice, od knjigotrškega in založniškega delavca do častnikarja, korektorja, lektorja in prevajalca, in tako slovenski tiskani besedi posvetil večino svojega življenja.

V romanu „Pomladna jesen“ se pisatelj torej vrača v rodno Suho krajino, k ljudem, ki jih je poznal iz mladosti in ki so mu za zmeraj prirasli k srcu. Zgodbe o teh ljudeh je spletel okrog slikarja Resnika, ki je doma s kmetov, v Ljubljani pa je končal slikarsko akademijo in poskušal kot slikar uspeti. Delo pa mu ni šlo najbolje od rok, zato se je vrnil v domači suhokranjski kraj. Tam je poskušal zaživeti ustvarjalno, kar se mu je naposled tudi posrečilo, moč pa je črpal iz ljubezni do poročene učiteljice, ki jo je srečal med svojimi ljudmi. Prav to, da se je Resnik kot slikar na

podeželju ponovno „našel“, pa je tudi temeljno sporočilo te Glavanove pripovedi.

Roman je pisatelj zasnoval tako, da je zgodbo položil na jezik slikarja Resnika, pri čemer ta govori v prvi osebi. S tem je avtor dosegel svojsko neposrednost in iskrenost. Nekje je zapisal, da bi to lahko bil tudi dnevnik, da bi moral vnesti le še datume teh dnevniških zapisov. Vendar je zgodba dovolj zaokrožena in nikakor ne učinkuje kot mozaik vtisov, povezanih pod skupnim naslovom, kar bi bilo sicer značilno za dnevniško popisovanje. Iskrenost izpovedi, tekoče pripovedovanje in dokaj ljudski jezik so, seveda poleg zanimive zgodbe s slikarjem Resnikom, torej Glavanovim literarnim dvojnikom, za knjigo zadostno napolnili in pripravili bralcem, še posebej Glavanovim suhokranjskim rojakom.

spolne radosti

Na Slovenskem je izšlo že veliko priročnikov, ki z različnih gledišč obravnavajo spolnost. Obsežni enciklopediji seksualnosti, pregledu spolnosti skozi stoletja, slikovnemu prikazu ljubezenskih položajev, knjigi o seksualnih odklonih pa psihološko ali sociološko zasnovanim delom, ki kažejo vlogo in pomen spolnosti v zakonu oz. med žensko in moškim spolom, tem in drugim knjigam, da ne naštevamo naprej, se je pridružila še ena.

„Spolne radosti“ je urednik Alex Comfort podnaslovil z

napotkom o sproščnem uživanju ljubzen, delo pa je za Pomursko založbo poslovenil Branko Gradišnik.

Kot človekova potreba je spolnost zelo blizu hrane in pijače, zato je Comfort navodila, ki temeljijo na raziskanih navadah ljubljenja, podal na način, kakršnega poznamo iz kuharskih knjig. Najprej je opisal stvarino, se pravi vse, kar je potrebno za izvedensko ljubljenje, in nakazal smoter receptov, če naj tako imenujemo vsebino, ki sledi. To pa so risbe, ki kažejo, kako se je treba lotiti posla, da bi obvladali umetnost ljubljenja, in številni krajši zapisi o domala vsem, kar zajema tako širok pojem, kot je spolnost. Besedila so po abecedi razvrščena v štiri poglavja, od katerih prvo obravnava začetni tečaj, drugo glavne jedi, sledijo začimbe in posladki, v četrtem poglavju pa izvemo, da pri spolnosti tudi problemov ni malo.

Izgubili bi se v naštevanju, četudi bi hoteli opozoriti le na glavne vsebinske sklope, kakor jih o spolnosti razčlenjuje pričujoča knjiga, ki posredno govori tudi o tem, da užitek polnega seksa ni brez ljubezni.

Delo se nikjer ne spogleduje z obscenostjo, seks obravnava kot igro, „ki se je v samouresničevanju udeležujejo nezavrti ljudje“. Tako pravi Comfort v spremni besedi, iz katere povzemamo podatek, da gre za knjigo, ki jo imajo zdravniki po čakalnicah, ponekod io predpisujejo celo na recept, saj uspešno odpravlja dvome, ki ljudi pestijo glede opravila, brez katerega bi človeštvo izumrlo.

D. R.

mozart

Z jubilejno 50. knjigo iz zbirke Veliki ljudje so pri založbi Obzorja predstavili W. A. Mozarta. Knjig, ki bi v skrbno urejani življenjepisni zbirki očrtale življenjsko pot velikega skladatelja, je izjemno veliko, odločitev pa je padla za tretjo, zelo razširjeno inačico knjige, ki jo je švicarski pisatelj Wolfgang Hildesheimer spisal po predavanju iz leta 1956, ko je svet slavil dvestoletnico Mozartovega rojstva.

Odločitev najbrž ni bila naključna, saj Hildesheimerjeva knjiga velja za prvo delo, ki brez izmišljenih, potvarjajočih, napačnih ugotovitev slika Mozartovo podobo, kakršno je mogoče spraviti skupaj na osnovi stvarnih podatkov. Mnogim pred Hildesheimerjem je

Danilo Lokar, nesporni starosta slovenskih književnikov, saj je že dodobra zakoračil v deseto desetletje življenja, še zmeraj premore nenavadno literarno svežino, nazadnje jo je izpričal s knjigo „Samogovorniki“, ki je izšla v zbirki Bela krizantema pri Cankarjevi založbi. To, da je pet od šestih novel nastalo po piščevi devetdesetletnici, lahko prese- neča samo tiste, ki ne vedo, da je Lokar prvo knjigo izdal v letih, ko večini že pešajo ne le ustvarjalne, ampak življenjske moči nasploh, on pa je prav na starost prispeval slovenski književnosti dolgo vrsto novelističnih zbirk.

šlo za to, da bi genialnega skladatelja obvarovali pred vsakdanjostjo, pri idealiziranju pa jim je šlo na roko dejstvo, da je ohranjenega malo gradiva o tem, kakšen je bil Mozart „kot človek“. Zato je bila domišljija,

s katero je bilo mogoče prekriti vse, kar je metalo slabo luč na skladatelja, celo zaželeno.

Hildesheimer se je torej prvi „upal“ z Mozartove podobe postrgati navlako dveh stoletij.

To opravilo kajpak ni bilo lahko, a ker je Mozartovemu življenju in ustvarjalnosti sledil brez vnaprejšnjega hotenja, kakšnega skladatelja bi rad

prikazal, je nastalo delo, v katerem zaradi genialnih zmoglosti niso zamegljene povsem človeške lastnosti, ampak je eno in drugo močno prepletano. Pisec v uvodu priznava, da s tem še zdaleč ni opravil vsega, kajti dostopnega gradiva ni mogoče razčleniti tako, da bi se prikazal Mozart, kakršen „je res bil“, manjkajo „glasovi njegove podzavesti, njegovih gonov, nagibov, zahtev, nujnosti, torej tisti glasovi, s katerimi lahko sklepamo na vodilo in gibalo njegovega življenja“. Manjkajoče Hildesheimer samo nakazuje in pušča bralcu možnost, da sam presoja, kolikšna je „oddaljenost med Mozartovim notranjim svetom in med našimi pojmi o tem, kakšen je bil ta svet in kakšne razsežnosti je imel“.

V primerjavi z drugimi življenjepisni je Hildesheimerjev Mozart zagotovo najmanj ponarejen. Mnogim pred njim je zadoščalo, da so le namignili, da je bil tudi Mozart človek s svojimi protislovji, Hildesheimer pa je protislovjem skušal, če le mogoče, priti do dna. Zato so tisti, ki bi radi še naprej častili neomadeževano, poveljčano podobo genialnega skladatelja, pričujočo knjigo žalčno obsodili. Na Slovenskem se zoper njo najbrž ne bo dvi-

Kot za domala vse prejšnje tako tudi za pričujoče novele velja, da jih je Lokar oblikoval na moč pazljivo, brez morebitnih odvečnih primesi, ki bi odtegovala pozornost od bistvenega, to je tenkočutno podajanje duševnih stanj junakov. Za razliko od precejšnjega kosa dozdajšnje Lokarjeve literarne tvornosti, ki je tematsko dokaj raznovrstna, je v zadnjih besedilih mogoče zaslediti nekaj skupni imenovalce, ki je ob upoštevanju pripovednikovih let po svoje samoumeven: to je poskus doumevanja človekove nepreklicne končnosti.

Smrt za Lokarja ni nekaj strašnega, vsaj popisuje je ne temačno. Kakor druga, včasih tako rekoč nezavedna stanja, ki krojijo usodo junakov, je tudi smrt danost, ki doleti človeka, razloček je le v tem, da na marsikaj pred njo človek lahko vpliva s svojimi početji, ob koncu za vekomaj pa je nemočen. Življenje je teklo in se izteklo npr. takole: „Nato pa je zahropel z vso silo nemški rafal in jo pokosil.“ (Zvodnica) — Ali: „Tako ali drugače, strel je dal le rahel odmev, in v katero smer je šel, ni bilo lahko določljivo.“ (Benjo) — Pa: „Kdo ve... morda za Kristinom ne bo ne spomina ne spomenika. Ali bo pustila njegova večrajšnja norost kakšno sled za sabo? Kakšen pomen je imelo vse to delo in nehanje? Kdo ve?“ (V Trst) — Tega zadnjega vprašanja Lokar ne pusti brez odgovora, razviden je iz celotnega toka pripovedi: smrt je za posameznika resda pot „v večni Nič“ (Benjo), a za slehernim ostane sled v življenju tistih, ki so ostali.

Kot rečeno, premišljanje o smrti je le povezovalna nit med pričujočimi novelami, sicer pa so te polne raznovrstnih podob o pehanju, ne samo o nehanju ljudi. Dokaj literarno novatorska je zlasti zadnja novela Pismo, v kateri pisec podaja, kako je kot sopotnik dojemal življenjsko in ustvarjalno rast pa konec neimenovanega naslovnika, v katerem zlahka prepoznamo pisatelja Ivana Preglja. Tako je Lokar na svojevrsten način počastil rojako lansko stoletnico rojstva.

D. R.

gal prah, tudi Mozarta ne bomo poslušali nič manj, prej narobe.

Knjigo je poslovenil Marijan Lipovšek, ki je prispeval tudi spremno besedo in ponekod dopolnil piščeve opombe, sicer pa najdemo v knjigi tudi nekaj slikovnih prilog, časovno preglednico Mozartovega življenja in dela pa seznam med besedilom omenjenih skladb.

D. R.

dvajset let pozneje

Pred kratkim smo pisali, da so pri založbi Obzorja vnovič izšli Alexandra Dumasa (očeta)

„Trije mušketirji“. Ta romantični psevdodzgodovinski roman, ki kljub številnim piščevim izmišljijam podaja duha burnega 17. stoletja, je le prvi del trilogije, zato je bilo nekako samoumevno, da bomo slej ali prej lahko ponovno segli še po romanu „Dvajset let pozneje“.

To se je zdaj tudi zgodilo, medtem ko bo za „Vicomta de Bragelonna“ založbi najbrž zmanjkalo sape.

Središčno delo t. i. mušketirske trilogije je dostopno v prevodu Tomaža Salamuna. V njem se spet srečujemo s poročnikom D'Artagnanom pa mušketirji Athosom, Porthosom in Aramisom. Dve desetletji starejši junaki so še zmeraj pripravljani na vsakršno pustolovščino, da bi razkrili politične spletke in nakane, ki grozijo njihovemu kralju, pri tem pa postane jasna tudi marsikatera skrivnost z njihovih življenjskih poti.

M. BEZEK

bodo kmalu spet na odru?

Štiri desetletja je tega, kar se je začela Katica Švajger iz Butoraja pri Črnomlju ukvarjati s kulturno dejavnostjo. Povod za to so bili obiski partizanov, ki so v njihovi gostinski sobi prirejali mitinge s skeči. Navdušili so jo s svojo iznajdljivostjo, izvirnostjo in odločilo se je, da tudi sama poskuša pripraviti za sovaščane kakšno igrico.

Iz skromne želje se je razvila kar dve uri trajajoča partizanska igra Aki, prva, ki jo je po občutkih ter s pomočjo igralske in režiserske žilice zrežirala Katica Spominja se, da takrat, v vojnih časih, v vasi ni bilo moških, tako da so ženske igrale tudi vloge nasprotnega spola. „Ob večerih smo se pripravljali. V repo smo izdoblili luknjo, vanjo nalili mast, prižgali nitko v njej in tako ob blede svetlobi prebirali tekst. In kakšna volja in zavzetost sta bili v tistih ljudeh!“ se spominja leta 1944 Švajgerjeva. Prav uspeh prve igre ji je ostal najbolj v spominu, saj so prišli ljudje gledat predstavo tudi urp hoda daleč.

Potem so v vasi pripravili igro vsako leto, navadno za 8. marec, ob novem letu pa vesele večere. Čeprav je butorajska krajevna skupnost najmanjša v črnomaljski občini, saj štejejo tri vasi le okrog 220 kranjcov, pa je vendar uspeh, da so, tako trdi Katica, prav vsi

prebivalci Butoraja, Velike Lahinje in Zorencev od tretjega do sedemdesetega leta starosti vsaj enkrat stali na odru. Kako tudi ne, saj je bilo obilo priložnosti: Katica je zrežirala 25 iger, od tega 15 večjih, napisala vrsto skečev. Vse od vojne je bila hrbtnica kulturnega dogajanja v vasi, poleg igralske je vodila še recitatorsko skupino, v vasi pa je deloval tudi pevski zbor, ki se je pozneje pridružil dragatuškemu.

Švajgerjeva velika hiša sredi vasi je bila vsa ta leta središče razgibanega butorajskega življenja. Nikoli ni odrekla gostoljubnosti. Kljub temu da je bila Katica zaposlena — takoj po vojni na okraju, pozneje pa v Beltu, kjer se je upokojila — da imajo doma veliko kmetijo, pa ji časa za delo s sovaščani ni nikoli zmanjkalo. Spominja se, da je pozimi hodila iz službe tudi po celo uro, marsikdaj pa so jo doma že čakale sosede, ki jih je učila šivati. „Do 10. ure zvečer smo imele tečaj, ob štirih zjutraj pa sem vstala in šla na delo: Ni mi bilo težko, kajti imela sem neizmerno voljo in v sebi sem čutila zadovoljstvo že ob misli, da lahko pomagam,“ pove Katka.

Švajgerjeva nikoli ni igrala, če odštejemo tiste skeče, ki so jih pripravili ob koncu kuharskega in šiviljskega tečaja v Črnomlju še pred vojno. Zato pa se je toliko bolj posvetila režiserskemu delu, ki je slonelo na lastnih

občutkih, izkušnjah in presoji. Prve strokovne nasvete je dobila šele, ko je že poldrugo desetletje postavljala na oder drame, veseloigre, skeče... Takrat se je namreč v Črnomlju udeležila tečaja, ki so ga pripravili s pomočjo Kulturne zveze Slovenije.

Katice občutki niso nikoli prevarali, kar so potrdili tudi gledalci po vsej Beli krajini. Sama je izbirala dela, prav tako igralce, saj je dobro poznala vsakega vaščana in vedela, katera vloga mu bo najbolj ležala. Zaupali so ji in veseli so bili, da lahko igrajo.

„Nočem lastne hvale, saj smo delali vsi skupaj,“ pravi Katica v preteklem času, kajti danes, po štirih desetletjih plodnega, razgibanega kulturnega življenja, vlada v Butoraju mrtvilo. Leta 1956 so začeli nastopati v novozgrajenem kulturnem domu na mizah, ker niso imeli odra, leta 1980 jim je oder postal premajhen in so ga razširili, leto pozneje pa so na njem predstavili zadnjo igro. Poskusili so še dvakrat, a zaman, kajti 8 fantov je odšlo k vojakom, a tudi izmensko delo je onemogočalo vaje. Letos pa so zaradi razprtij utihnili še pevci. „Teško mi je, ko gledam vse to,“ pravi Švajgerjeva, a upa, da bodo igralci s pomočjo mlade učiteljice kmalu zopet na odru, zlasti še, ker si igranja močno želijo.

OBRAZI

DOLENJEC — SVETOVLAN

Spomin na Krko je ostal neizbrisen.

Zelena lepota, ki se je vila v dolini neposredno pod njegovim domom v novomeški Koloniji, mu je že v zgodnji mladosti nudila čudovite možnosti za igro in spoznavanje prvih zakonitosti narave. V tem malem kotičku Dolenjske jo je vzljubil in to ljubezen je nosil s sabo po vseh kontinentih in v večino držav našega sveta. Dala mu je notranji mir in skladnost, ki sta temeljni vrednoti človeka, ki je svoje življenje posvetil prizadevanjem za mir, za razumevanje med narodi. Je ambasador Jugoslavije, glasnik njene neuvrščene in miroljubne politike in star Novomeščan — Marjan Osolnik.

Njegovo odraščanje je povezano z Novim mestom in Krko v času italijanske okupacije. Spominja se poletnih dnevov na Krki, polni kopalcev. Italijani, ki so se že ustrašili močnega odporiškega gibanja v okolici mesta, so kopalcem prepovedali plavanje preko Krke in so jih iz svojih postojank strogo nadzorovali. Z bratom Bogdanom sta pozabila na prepoved in sta pogumno koračila po deroči vodi preko jezca. Italijani so jima klicali, naj se vrneta, ker bodo sicer streljali, vendar jih zaradi deroče vode nista slišala. Šele obupno mahanje ostalih kopalcev ju je opozorilo, da je nekaj narobe. Obrnila sta se v zadnjem trenutku, ko so Italijani že namestili težki mitraljez, da bi ju pokosili. Morda bi to tudi storili, če bi vedeli, da bi s tem spravili s poti zavedna skojevca, ki sta jim, organizirana v novomeški skojevski skupini, povzročila že veliko nevšečnosti.

Tudi oče — bil je uradnik na novomeškem sodišču — je že od leta 1941 sodeloval z OF, vendar je to svojo dejavnost tako skrival, da tudi sinova nista vedela zanjo. Marjanov brat Bogdan, ki je bil dalj časa prisiljen živeti v ilegali na različnih koncih Novega mesta, je leta 1942 odšel v par-

tizane, komj štirinajstipolletni Marjan pa mu je sledil po italijanskem razpadu. Ko so se partizanske enote umikale pred premočno nemško ofenzivo, se je v Bršljinu priključil artilerijskemu bataljonu Štirinajste divizije, potem ko je partizanom pomagal rešiti še štiri mitraljeze, ki so bili v tistih časih zelo dragoceno orožje. Očeta in mater so takrat belogardisti zaprli in ju držali v priporu kot talca vse do konca vojne.

Marjan Osolnik je najprej partizanal na relaciji Mirna peč, Dobrič, Žužemberk. Ker je bil mlad, uren in iznajdljiv, so ga uporabljali predvsem za kurirja, bil pa je tudi predan mladinski aktivist. Tudi na šolo že v tem času ni pozabil. Takoj po vojni je dokončal peti in šesti razred novomeške gimnazije, nato še sedmega, osmega pa v Novem mestu ni mogel opraviti, ker takrat, edinikrat v več kot dvestoletni zgodovini novomeške gimnazije, ni bilo dovolj učencev. Tako je moral v osmo gimnazijo v Ljubljano. Mladina je takrat vsa gorela v zanosu graditve porušene domovine in v ustvarjanju novih odnosov med ljudmi. Tako se je tudi Marjan udeleževal mladinskih delovnih akcij ob gradnji prog Brčko — Banoviči in Šamac — Sarajevo. Na eni takih delovnih akcij je padla odločitev, ki je preokrenila njegovo življenjsko pot: prijavil se je v diplomatsko šolo v Beogradu, in ko jo je 1951 končal, se je pričela njegova diplomatska kariera, kateri je ostal zvest do današnjih dni.

Njegovo prvo delovno mesto v tujini je bilo na naši ambasadi v Indiji. Tam se je seznanil tudi z drugimi azijskimi državami in postal sčasoma strokovnjak za azijske probleme in za države v razvoju. Hkrati se je ukvarjal z novinarstvom in fotografijo. Tako je bralce v domovini v besedi in sliki seznanjal z lepotami daljnih dežel, z njihovimi znamenitostmi in s problemi, ki jih tarejo.

Težko bi našli vse znamenite osebnosti, ki jih je Marjan Osolnik srečal v svoji dolgoletni diplomatski karieri, in vse države, ki jih je obiskal. Vsako srečanje, pa naj je bilo povezano s težkimi diplomatskimi problemi, in vsaka nova dežela mu je pustila nepozaben vtis in novo spoznanje o svetu, ki gradi človeka in ga osvobaja. „Predvsem pa mora biti človek svoboden sam v sebi. Zavedati se mora svojih korenin in jih spoštovati. Samo tak človek lahko enakopravno sodeluje z drugimi ljudmi, ne glede na njihovo narodnost, jezik ali kulturo.“ Tako opredeljuje Marjan svoje življenjsko spoznanje, ki je hkrati lahko napotek za življenje slovenskih izseljencev v svetu, s katerimi se je vsepovsod srečeval, kot tudi izhodišče za pomembne mednarodne konference, na katerih se odloča o miru in sožitju med narodi.

Sedaj je Marjan Osolnik jugoslovanski ambasador na Švedskem. Njegove dolgoletne izkušnje bodo vsekakor koristile konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki poteka te dni v Stockholmu, prav tako pa tudi našim delavcem, ki jih je v tej nordijski državi veliko.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

KRUH ZA LJUBI KRUHEK

Pred vojno, ko je Novo mesto štelo kakšnih 3.500 prebivalcev, je za njihov vsakdanji kruh skrbelo kar sedem zasebnih pekarn. Adolf Mavrovič, star Novomeščan, sedaj že lep čas upokojeni pek, jih našteje lepo po vrsti: Vovk, Foršek, Pavčič, Grm, Goleš, Kastelic, še en Vovk. „In kakšen kruh smo takrat pekli, pa kifeljčke, žemlje, kajzerice!“ se spominja Mavrovič, „ne pa tako kot danes, ko je tisto, čemur pravijo žemlja, tako, kot bi kdo prej na njem sedel. Takega kruha, kot ga kupujemo danes, v tistih časih ne bi prodal niti kile!“ Pri tem obujanju spominov mu z veseljem pomaga žena Albina, tako, kot mu je nič kolikokrat pomagala pri delu in peki, ko je Dolfi, kot ga še danes ljubkovalno kliče, prevzel Forškovo pekarno na novomeškem Glavnem trgu. „Če žemlja ni hrustala, je ni hotel nihče kupiti. Kako je dišalo iz pekarn zjutraj, ko so nehali peči! Ampak smo res delali kifeljčke z mlekom in maslom,“ pripoveduje Albina. „Kolikokrat se je zgodilo, da so fantje ali možaki, ki so krokali, prišli k nam po sveže pečene žemlje, in takrat se je veliko krokalo.“ Posebno rada se Mavrovičeva spominjata, kako je nekoč krokarška družba novomeškega zobozdravnika dr. Ogriča prišla iz kavarne na Glavnem trgu in kupila prav vse sveže pečene kifeljčke.

Takih kupcev si je takrat želel vsak novomeški pek, kajti za stranke se je bilo treba hudirjevo potruditi. „Kaj vse smo morali narediti, toliko da se strankam nismo klanjali in jih na rokah nosili! Seveda smo en dan star kruh prodajali ceneje, tako je sveža žemlja stala dinar, staro smo pa dali tri za dva dinarja. Pavčič, ki je bil premožnejši pek — oni so imeli takrat enega redkih avtomobilov v Novem mestu — pa si je lahko privoščil, da je kruh prodajal tudi po vaseh v novomeški okolici,“ pripoveduje Dolfi. „Tako si je en njegov uslužbenec vsak dan na rame optal koš, poln kruha, in se s kolesom odpravil do Gabrja, drugi pa je kruh z vozičkom peljal do Straže in se vračal nazaj skozi Prečno. Ja, ja, ob štirih zjutraj od doma, ob petih, šestih popoldne pa nazaj. Vse za ljubi kruhek.“

Mavrovič se je za peka izučil pri Vovku v Kandiji, potem je bil nekaj časa pomočnik pri Pavčiču, od tam je šel k Foršku, in ko je ta umrl, je bil nekaj časa mojster in poslovođa pri štirih Forškovih hčerah, potem pa je sam prevzel pekarno. Ko je prišel delat k Foršku, je v njegovi hiši na Glavnem trgu dobil tudi stanovanje. To je bilo pred pol stoletja in od takrat z ženo stanujeta tam. „Tu sva ostala tudi potem, ko so Forškovi hišo prodali Kobetu. Pred leti bi se lahko preselila v blok, pa nisva hotela, tukaj sva se navadila, sredi mesta sva, a v takem blaženem miru, pa Kobetov vrč tik ob Krki je tako lep...“ pravi Mavrovičeva.

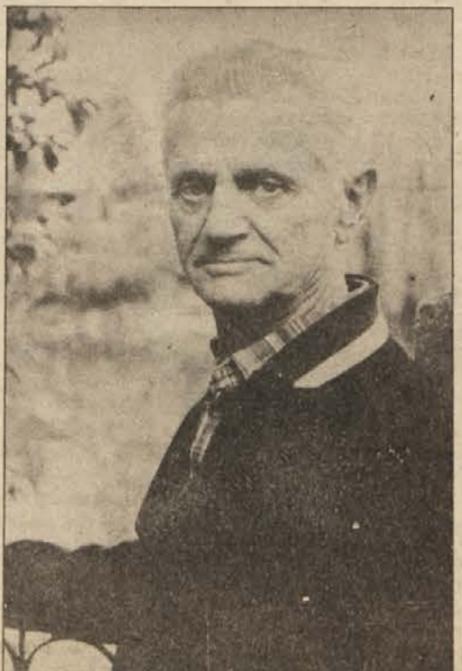
Stari Novomeščani poznajo Mavroviča ne samo kot peka, ampak tudi kot vnetega in izvrstnega telovadca in kolesarja. Pa tudi številni mlajši prebivalci mesta se še dobro spominjajo suhega sivolaslega človeka, ki se je še lani po mestu in bližnji okolici vozil z izvrstnim češkimi dirkalnim kolesom. „Telovadit sem začel že v osnovni šoli, nazadnje pa sem nastopil na akademiji v novomeškem Sokolskem domu leta 1948.

star že skoraj 40 let. Pa še potem sem hodil k vjam, odnehal sem šele, ko sem si zlomil roko.“ Mavrovič se pohvali, da je telovadil v prvi novomeški sokolski vrsti, skupaj z olimpijskim zmagovalcem Leonom Štukljem. „V prvi vrsti smo bili: Leon Štukelj, Jože in Pavle Splihal, Andrej Jarc, Tone Mišič, Emil Pureber in jaz. Najraje sem telovadil na drogu, krogih in bradli. Poleg telovadbe pa sem tudi kolesaril, pa ne samo tako, za hec, ampak sem redno treniral in se udeleževal tudi večjih dirk. Nič kolikokrat se je zgodilo, da sem šel zjutraj takoj po delu s kolesom na Gorjance, popoldne sem vadi v telovadnici Sokolskega doma, preden sem šel zvečer v pekarno, pa še enkrat na Gorjance. Pa mi ni bilo nič težko, v gostilne nisem nikoli hodil, šport mi je bil pa največje veselje in tudi žena mi tega ni nikoli branila. Spominjam se, ko sem — bilo je seveda pred vojno — sodeloval na dirki po Hrvaški in Sloveniji. Zadnja etapa je bila dolga kar 201 km in je vodila od Zagreba do Karlovca, preko Metlike, Novega mesta, Brežic, Samobora nazaj do Zagreba, in to je bil skoraj sam makadam. Ko smo v Samoboru prišli na asfalt, smo mislili, da smo v devetih nebesih. Kolo pa sem kupil pri Riflovi Petri na obroke, stalo je okoli 2.000 dinarjev, kar je bil takrat velik denar.“

Zadnje kolo, češko specialko, je Mavrovič prodal pred nekaj meseci. „Dolgo so me razni ljudje nagovarjali, naj ga prodam. Sedaj mi je pa že kar žal in imam že ugledanega drugega.“ Žena je sicer močno proti temu. „Ni več zdrav, leta so tukaj, 75 jih je že izpolnil, lahko se zgodi nesreča.“ Dolfi jo blago poslušša in mirno pravi: „O, še se bom vozil.“

Kruha pa Mavrovičeva ne pečeta doma. „Za dva se ne spleča,“ pravi. „Ampak tak, kakršnega smo mi pekli, pa danes ni kljub vsem strojem. Danes je vse na hitro.“

A. BARTEJLJ

ALES ŠTİMEC iz kočevja, Roška 24, je naš tokratni nagradenec. Zanj smo pripravili Toneta Glavana „Pomladna jesen“, roman o slikarju, ki je doma s kmetov. Pripravljena je tudi že knjižna nagrada za prihodnji teden. Rešitev današnje male nagradne križanke pošljite na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, Novo mesto, s pripisom: KRIZANKA. Morda bo sreča tokrat izbrala vašo pravilno rešitev.

DOMAČE TRNJE

— Medtem ko nekateri ribarji v kalnem, si velike ribe nabirajo kapital.
— Včasih so o tatvini rekli: leva roka — desni žep, danes pa: desna roka — trezor švicarske banke...
— Volk dlako menja le takrat, kadar želi menjati stolček...
— Naše gospodarstvo je kot avto: lahko vozi samo z vzvratno prestavo. Razlika je le v tem, da avto tudi tako kam pride.
— Za nogometase, pevce zabavne glasbe in še koga 13 ni nesrečna številka. Še posebej pa ne za tiste, ki imajo 13 (starih) milijonov dnevnega zaslužka.

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

DL	DIVJI KOZEL	SLIKARSKA BEŠČICA	SNEŽNI ZAMET	RADJI	NOČTOVA BARKA	DL	PRELOG ZA KANDIDATA	OPORNIK	PONOSNOST
TROS						KOPANJE			
DREVESNI ZAJEDALEC						FILIPINSKI VULKAN/BOMBAZ/TKANINA			
KRILLO RIM/LEGIJE/VEŠČAK V ANALIZI				ORG. ARD/MAT. SPOL/BRAZIL/VELEMESTO					
					GEOL. DOBA/SLOV. RAC/REVIJA				
DL	IT. TERME	EKSTAZA	NADAV/SARENICA V OČESU		KOSILO/BOLEZEN (ERIZIPEL)			RADIONAVIGACIJSKI POSTOPEK	DL
ZAVETISCE				DL	LAZARET/NOČNO ZABAVISCE				NEM. FILOZOF
IT. LUKA				ZVRST GLASBE			TUL/TELE-VIZIJA/TITOGRAJ		
SOKRATOV TOŽILEC				SUMERSKI BOG NEBA/EINSTEIN/ALBERT			GORSKI VZPON/OKAY		
FR. ROMANT. KNJIZEVNIK							ISTRSKO LETOVISCE		
JAP. VELEMESTO				DL	ASTR. KOTOMER				

V ponedeljek zamuja narava

Zamenjava dneva in noči lahko pri žuželkah in miših za petino skrajša življenje — Clovek se je med dolgo evolucijo prilagodil 24-urnemu ritmu

V starih časih je bilo jasno, naj človek živi v skladu s 24-urnim ritmom vrtenja Zemlje okoli Sonca, naj torej dela podnevi in spi ponoči. Od izuma žarnice naprej pa nismo več odvisni od naravnega menjavanja svetlobe in teme. V Ameriki dela že petina delavcev ponoči, zaradi spremenejenega ritma spanja imajo velike težave. Pogoste so nerazume, izguba teka, nespečnost, motnje v koncentraciji itd.

Zunanji ritem življenja družba lahko spremeni hitro in na videz učinkovito: biološki ritmi posameznikov pa so bolj trdovratni. Posledice porušene naravnega dnevnega ritma pri človeku so za zdaj še bolj slabo poznane. Nekaj vemo o psiholoških težavah, ki jih lahko povzročijo vsiljeni ritmi, o organskih posledicah pa ne vemo tako rekoč ničesar. Pri žuželkah in tudi pri miših zamenjava dneva in noči lahko skrajša življenje za 5 do 20 odst.

Vsekakor ne bi smeli zanemarjati dejstva, da se je človek v dolgotrajni evoluciji prilagodil 24-urnemu ritmu in da se ne more preprosto prilagoditi na nov ritem, kaj šele na neurejeno menjavo spanja in bedenja. In

kasneje in se bomo naslednje jutro tudi kakšno uro kasneje prebudili. Neprijetne posledice tega premika se pokažejo v ponedeljek zjutraj, ko je naš notranji ritem premaknjen že za dve do tri ure in je torej ob sedmih zjutraj po sončnem času za nas v bistvu šele četrta zjutraj. Ponedeljkova slaba volja in jutranje zamujanje sta potemtakem naravna pojava.

Na temelju vzporedno in neodvisno potekajočih ritmov telesne aktivnosti in telesne temperature predvidevajo, da obstaja vsaj še en ritmovnik (imenovan X ritmovnik), čeprav ga še niso lokalizirali. Ta ritmovnik skrbi za ritmične pojave v telesu, kot so spreminjanje telesne temperature ali pa količine hormonov v krvi. Pri ljudeh, ki so živeli v popolnoma izliranem okolju brez kakršnihkoli informacij o normalnem 24-urnem ritmu, so ugotovili, da se ritem spanja in ritem telesne temperature prej ali slej desinhronizirata.

Oba ritmovnika skupaj uravnava spontan začetek in dolžino spanja. Hipotalamični ritmovnik omogoča daljše neprekinjeno spanje, ki se začne vsak dan ob približno istem času. X ritmovnik pa vpliva na prebujanje in s tem na dolžino spanja, kar je povezano s spremembami telesne temperature. Normalno je telesna tempe-

ratura najvišja pozno, popoldan, potem pa v času noči upada do najnižje vrednosti v zgodnjih jutranjih urah. Zjutraj, v predstojni prebujanja, začne telesna temperatura postopno naraščati in pri določenih temperaturah se spance prekine. Tega temperaturnega ritma praktično ne moremo spreminjati, vsaj ne v krajšem obdobju, zato se zjutraj običajno prebudimo ob istem času, tudi če smo šli spat zelo pozno in smo spali le dve ali tri ure. Prav tako je kasneje zjutraj po prebenedi noči, ko telesna temperatura že narašča, skoraj nemogoče zaspati. Zasplost običajno nastopi šele pozno v popoldanskem času, ko telesna temperatura začne upadati. Če gremo tedaj spat, bomo normalno spali sedem do osem ur, če pa nam uspe zaspati v času najvišje telesne temperature, bomo spali vsaj 14 ur.

Čeprav so biološki ritmi zelo togi, jih vseeno lahko postopoma spreminjamo. X ritmovnik se na primer v spremenjenem zunanjem ritmu dneva in noči začne premikati za kakšno uro na dan in v nekaj dnevih se človekov ritem spanja uskladi z zunanjimi dražljaji. To spoznanje je važno za ustrezno načrtovanje delovnih izmen in urnikov, saj vrtnitev v čase, ko se je ponoči spalo, podnevi pa delalo, verjetno ni več mogoča.

Zobna ščetka nima tradicije

Krpa za zobe

Kitajci so uporabljali in poznali zobne ščetke s seveda praviimi ščetinami že ob koncu 15. stoletja. Evropejci pa so se s to higiensko napravo srečali šele okoli leta 1700. Čeprav zobna ščetka v svoji današnji obliki nima tradicije, tega ne bi mogli trditi za higieno ust. Grški filozof Aristotel, ki je živel v četrtem stoletju pred našim štetjem, je svoje učence prepričeval, naj zobe vsako jutro dobro očistijo z laneno krpo. Tudi Rimljani so zobe loščili z mehкими krpami. Na Kitajskem so našli dokument iz leta 272, ki v smislu današnjih reklam priporoča prašek za čiščenje zob, ki je „bel kot sneg“. Koran, sveta knjiga islama, uči, da morajo muslimani zobe negovati s prožno leseno paličico, ki je na enem koncu razcepljena v nekakšen čopič. V srednjem veku so zobe negovali s krpami, posutimi s praškom za zobe, zoper zadah iz ust pa so uporabljali dišave iz drevesne skorje.

Rakasta morska obala

Španci so med prvimi na svoji koži občutili, da ima izkoriščanje priobalnega pasu svoje meje

Morje v Španskem Sredozemlju razšira obalo in prodira vse dlje na kopno. Primorske občine, ki žive pretežno od turizma, tarnajo, da je njihove obale načel rak. Najbolj ogrožena je obala od Coste Brava do Coste del Sol. Strah pa raste tudi v tistem delu te sončne dežele, ki jo obliva Atlantski ocean. Pri Huelvi je v dolžini 50 kilometrov v morju izginil dvajsetmetrski peščeni pas. Kaže, da se morje človeku maščuje za brezobzirne posege v naravno ravnovesje.

Fernando Palao, ki ima v ministruvu za javna dela na skrbi obale in pristanišča, odkrito priznava, da je prispelo plačilo obresti za nesmotrno izkoriščanje obal. In zares morske obale nikjer na svetu ne izkoriščajo bolj kot v Španiji. Če drugega ne, se po njej vsako leto izdviha okoli 55 milijonov domačih in tujih turistov. Pesek z obale je poleg tega prišel prav za gradnjo nešteti hotelov in vil; še zdaj vsak dan odpelje s španske obale na tisoče tovornjakov s peskom. Španci, ki so vse do pred nekaj leti težili za

življenjem v notranjosti, sliplj zday na obalo. Že zdaj živi in delna obali 40 odst. španskega prebivalstva, leta 2000 bo ob morju živelo že 20 milijonov Špancev kar bo polovica prebivalstva. V bližini morja je 65 odst. vs španske industrije, predvsem težke in kemične.

Čeprav so ekologi že zdavnaj opozarjali na današnje posledice so jim prislunili šele 5 minut predvanjasto. Sedanja vlada je priklila cala nazaj v domovino vse znanstvenike, ki se ukvarjajo z raziskovanjem morja. V Španiji do slej zanje skorajda ni bilo dela. Ena prvih nalog je preprečiti izkoriščanje in odvažanje peska. Problem je tudi v tem, da „svež pesek“ po rekah sploh več npride do morja. Zaustavijo in zadržje ga jezovi akumulacijskijezera.

Seveda se da z veliko denarj marsikaj spet postaviti na svoj mesto. Prvi tak primer obnovljenega ravnotežja med morjem obalo in ljudmi je zalivček pr Malagi, kjer zaradi luke in industrije niso več poznali plaže. Ekologi so s pomočjo drugih znanstvenikov in tehnologije tako reko naredili novo peščeno plažo, kmeri 40.000 kvadratnih metrov. Seveda to tudi nekaj stane. Vlad je samo za program preprečevanja uhajanja peska v morje namnila 12 milijard pezeta.

(Vir: Der Spiegel)

Revolucionarna avtomobilska obutev

Izidi štiriletnih prizadevanj so naravnost osupljivi, med preskusi so nove Continentalove gume zagotavljale za 10 odst. boljše vzmetenje, lego na cesti in pojemke na mokrem cestišču, za 25 odst. boljše lastnosti glede akvaplaninga, za 10 odst. večjo trajnost in za 15 odst. manjši kotalni upor.

Predvsem pa je nova pnevmatika zares nova, saj opušča nekaj desetletij uporabljamo zamisel, po kateri naj pnevmatika s primerno ojačenimi robovi sedi na zunanjih robovih platišča. Nova Continentalova pnevmatika namreč platišče objame in se nanj prilaga z notranje plati.

Zamisel, ki je kot vse izjemne ideje neznanško preprosta, prinaša vrsto prednosti. Ne nazadnje bodo nove pnevmatike stale manj kot dosedanje. Novost ima veliko bolj enakomerno porazdeljeno prožnost, zato odlično sedi naceseti. Obrablja se veliko manj. Prav zaradi te lastnosti so se lotili izdelave novega profila, ki je lahko znatno nežnejši, daje zato boljši oprijem in bolje varuje pred akvaplaningom. Morda najvažnejša vrlina nove pnevmatike pa se pokaže, ko jo predremo, da iz nje uide zrak. Pri sedanjih pnevmatikah to zlasti pri večjih hitrostih ni brez nevarnosti. Nova Continentalova guma pa se le sesede, oblo platišče se kotlji po cesti, vmes pa je plast izpraznjene pnevmatike. S prazninimi Continentalovimi novimi pnevmatikami so preizkusni vozniki pri 80 km na uro prevozili po nekaj sto kilometrov, pa se ni gumam potem prav nič poznalo.

Stroj za delanje glasu

Doslej nema mladenka govori s pomočjo elektronske naprave

Petnajstletna Angležinja Tracey Bates bo v kratkem govorila s pritiskom na gumbe aparata. Njen glas bo glas nekoga drugega dekleta. Tracey je zaradi virusne infekcije že kot otrok ostala brez glasu. Zday so ji naredili žepni elektronski stroj za „delanje glasu“. Skupina strokovnjakov pri centru za komunikacijske pripomočke v West Bromwichu redalec od Birminghama je mislila celo na to, da stroj govori z naglasom okoliša, kjer živi doslej nema mladenka.

Biinženir dr. Clive Thurstfield, ki je vodil skupino, je izjavil, da bi bilo za Tracey psihološko najboljšje, če bi glas vzela z svojega. Zelo veliko truda so porabili za iskanje primerne glasu s praviim naglasom. „Stroj za glas“ premore besednjak, sestavljen iz 250 najbolj pogostih in uporabljenih besed. Tracey izbira besede s pritiskom na številčnico, Seveda je mogoče tvoriti tudi preproste stavke.

Minili so časi, ko je bila noč za spanje, dan za delo.

vendar celo v nekaterih zelo odgovornih službah, kakršne so na primer v letalstvu ali pa pri vzdrževanju raznih naprav, tega ne upoštevajo dovolj. Nesreča z reaktorjem na Otoku treh milj se je zgodila ob štirih zjutraj, ko je človekova budnost najmanjša in ko sta spregled ali počasno reagiranje na svarilne signale najbolj verjetna.

Človek pač ni stroj. Ne moremo ga izključiti in vključiti tedaj, ko bi kdo želel, in ne deluje v vsakem trenutku dneva enako učinkovito. Vzrok za to so prirojeni ritmovni mehanizmi, ki ohranjajo notranji, približno 24-urni ritem. Za uravnavanje spanja imamo dva ritmovnika. Prvi leži v hipotalamusu, nad mestom križanja vidnih živcev. V odsotnosti vidnih dražljajev uravnava spanje na 25-urni ritem. Uro, ki gre navzkriž, uravnava organizem po posebnem živčnem snopu med mrežnico in hipotalamusom.

Nagnjenje k premiku vsakodnevne ritma spanja in bedenja postaja očitna ob vsakem koncu tedna. Če se osvobodimo budilk in zgodnjih jutranjih obveznosti, bomo spontano šli spat nekoliko

Janez Trdina

Črtice in povesti iz narodnega življenja

JANEZ KLEŠČAR

Oče je izvedel od drugih ljudi, da se je bil Janez zaljubil v Boltežkino Miciko; zdaj je mislil, da si je izbil sin to prazno muho iz glave. Za šalo mu je rekel enkrat: „Micika ni trapasta, ne, verjamem, da ji diši nad gruntec. Saj se poznamo, vem, da še pet goldinarjev ni imela nikoli v skrinji — to se pravi, če jo še ima — ne ta tvoja precartana Micika ne nje pikasta mati in brljava stara mati — coprnica — in tudi vse tri skupaj ne z možmi in brati vred.“

Janeza so hudo zbolele take surove besede, vendar se premagal in praša, smehljaje se, čez nekaj časa očeta: „Slišite, ali boste res mož beseda in mi boste dali privoljenje, če vam pripeljem nevesto s pet sto goldinarji dote?“

„Tu je moja roka,“ odgovori sterc nekoliko nejevoljno, „jaz sem mož, ne pa stara baba, ki ima vsako uro deset misli, samo nobene pametne in trdne.“

Janez se je zdaj popolnoma umiril. Čez nekoliko dni reče očetu, ko sta bila sama: „Oče, za nekaj bi vas prosil, pa ne bodite hudi. Toliko fantov gre zdaj na Hrvaško v šume, ali smem iti tudi jaz?“

Ves osupnjen jeclja Jakob: „Kam — na Hrrvaško? Kaj te ni sram, kaj takega ziniti?“ Ali kmalu ga začne lomiti jeza, kar tresel se je: „Spaka, doma si se upijanih kruha, kajne? Pa bi se klatil rad po svetu. Zastran mene pojdi, kamor hočeš, čeprav med Cigane ali Kočevarje. Jaz ti ne branim, toda spravi se kar precej; doma nisi našel pameti, pa jo pojdi iskat

po svetu, morda jo srečaš tam doli med hrvaškimi ušmi in prašiči.“

Janezu je bilo bridko pri srcu, da še nikoli ne tako, ali čeprav je očeta ljubil in spoštoval, ni mogel na noben način odnehati od svojega namena. Jakob se je dal grozno težko sprostiti, da je podal sinu roko v slovo. Cel teden po ločitvi je pijančeval in preklinjal. Ker je bil sicer surov človek, zraven pa vendar poštenega in dobrega srca, ga ni trla togota ravno dolgo, marveč se mu je začelo po sinu tožiti. Ves vesel tedaj odpre njegovo pismo, pisano iz slavonskih Našic, štirinajst dni po odhodu iz domačije. Janez je dobil brez truda dober zaslužek v gozdih bogatega plemenitaša Pejačevića. V pismu je razodeval tako ganljivo resnične občutke svoje otroške ljubezni, da je stari Jakob dobil solze v oči, ali se je kmalu zopet premagal in zarenčal: „Šema, kaj pa si se potepel, če me imaš tako rad, ti falot ti, ti hinavec ti? Pa je že prav, boš že skušal, kaj se pravi jesti ljudski kruh.“ Vendar mu je morala prebrati list bratova hči več ko desetkrat, dokler si ni zapomnil prav natanko vsake besedice. Čez mesec dni je pisal Janez zopet in tako tudi pozneje, če ne vsak, pa vsaj vsak drugi mesec. V vsakem dopisu je hvalil Boga za zdravje, gospodarja za pošteno plačilo in obilni zaslužek, očeta pa za vse dobrote, katere je bil prejel v domači hiši. Vselej je sterc komaj čakal, da dobi list, ali odgovoril mu je malokaterikrat in vselej po svoji navadi na pol zabavljivo.

Večkrat mu je poslal sin tudi kak dar ali spomin s Hrvaškega, posebno je razveselila starca gorka

prelepa kučma, kakor jih nosijo v Gornji granici. Videlo se je očitno, da ima sina kaj rad, ali to pa ne, da bi ga bil kaj nagovarjal ali prosil, da se povrne. Za noben denar bi se ne bil hotel trdovratni Jakob tako ponižati. Nejevoljno je zamrmral včas: „Kadar se bo naveličal ljudskih zapovedi, bo že pricapljal nazaj in še rad, še bogi, če ga bom hotel vzeti zopet pod streho.“ Skrivaj pa je za trdno upal, da bo Janez prišel domov z drugimi fanti vred, to je spomladi, enkrat po svetem Jožefu.

Spomlad pride, prehaja, mine, drugi fantje so se povrnili skoraj vsi, ali Janeza ni in ni. Starca se loti huda otožnost. Šel je k župniku in ga prosil, da bi mu pisal on nekoliko vrstic in ga nagovarjal tako od daleč, seve, ne naravnost, naj pride za božjo voljo že vendar enkrat domov, saj ve kam, in da mu ne bo manjkalo ne kruha ne drugih potrebosti. Obenem prosi gospoda, naj ne pove za to pismo nobenemu človeku, da ne bodo ljudje mislili, kakor da stari Kleščar ne more prebiti brez trmastega paglavca.

Župnik se smeje in piše. Čez osem dni pride odgovor. Janez poroča, da ga zato ni domov, ker je v šumi prav poleti največ zaslužka; ker je delavec veliko manj, se plačuje tistim, ki ostanejo, skoraj še enkrat toliko. Vendar se povrne iz srca rad, če mu oče obljubi, da se bo smel poročiti — z Boltežkino Miciko.

Ta list razdraži starca nepopisno. Zopet je cel teden popaval in preklinjal. Cel mesec se je rotil, da bo zavrgel Janeza in dal premoženje bratovim otrokom.

OB OLJNO ČRPALKO — 6. julija ned 7. in 8. uro je neznanec iz ovornega vozila črnomaljskega GOK idvil oljno črpalko za prekućnik in jo idnesel. Črnomaljci so oškodovani za koli 50 tisočakov, storilca pa tačas še niso iščejo.

MORAL BO PEŠAČITI — Neznanec je 6. julija ukradel kolo z motorjem znamke Tomos APN 4, last Darka Umeka iz Mladetičev 7. Umek je oškodovan za 30.000 din, pa še kakar čevljev več bo obrabil.

ŠE ENKRAT KOLO — Brez kolesa z motorjem je ostal tudi Franc Auštarič iz Gorenjega vrha. S kraljo vozila je ob najmanj 20.000 dinarjev. **KONEC REKREACIJE** — Novomešan Borut Pavlič je 2. julija ostal brez športnega kolesa, vrednega poltretji stari milijon. Storilca še iščejo.

Po nesreči nezavesten ležal do jutra
Avgust Poglajen iskal zdravniško pomoč šele drugi dan

RUMANJA VAS — V soboto, nekaj pred 11. uro zvečer, je prišlo na kraljni cesti med Dolenjskimi Toplicami in Vavto vasjo do hude prometne esreče. 31-letni Avgust Poglajen iz kelikega Riglja se je tisti večer peljal z sebnim avtom skozi Rumanjo vas, im pa ga je v desnem ovinku zaradi prevelike hitrosti zaneslo na levo barično in preko te po hribu navzdol. Pri tem se je avtomobil večkrat prevrnil, dokler ni obstal naslonjen na revo. Voznik Poglajen je med prevrtanjem padel iz vozila in obeljal ezavesten. Šele proti jutru se je pre-šil iz kome in odšel do bližnje hišne tona Zupančiča, vendar zdrav-ške pomoči takrat ni iskal. V popolninskih urah 8. julija pa so ga peljali v novomeško bolnišnico, er so zdravniki ugotovili hude oškodbe. Materialno škodo so ocenili na 40 jočakov.

PO DOLENJSKI DEŽELI

Miličniki ta čas še pridno iščejo tolovaja, ki si je v noči na 2. julij privoščil pustolovščino v Emonini trgovini v Vinici. Najprej je naredil pravo razdejajo po mizah in predalnih in se na koncu zadovoljil s skromnimi trinajstimi stotaki, več pa je pričakoval od vloma v bližnji bife in mesnico. Začuda so visceča svinjska stegna ostala nedotaknjena, zato miličniki storilca iščejo med muslimanskim življem. Nekli samozvani mehanik se je odločil, da si za obrt potrebna osnovna sredstva pridobi na dokaj čuden način. Brežičanu Savi Rističu je v Novem mestu iz avta pobral dinamo z jermeni, razdelilce s kabli in regulator, Novomeščanu Janezu Peterlinu pa je odvil vplinjač. Kokoški tatovi so se preselili na trebanjski konec, kar je za novomeške rejce seveda veliko olajšanje. Tako se vsaj da sklepati po zadnjem poročilu miličnikov, ki govori o tem, da je iz kotošnjaka Elizabete Pernik iz Trebnjega izginilo 6 mesnatih kokodajsk, ob 5 prebivalcev pa je bil tudi bližnji zajčnik.

KRONIKA NESREČ

S TOVORNJAKOM V GOZD — ljubljanc Andrej Flander je 2. julija tjal tovornjak po magistralni cesti ioti Zagrebu. Med vožnjo po klaneu vzdol je pri Medvedjeku zapeljal v iinku na desni rob vozišča, nekaj sa vozil po njem, nato pa čez travi-zi nasip zdrknil v gozd in se s spre-rijnim delom vozila zaril v kolovozno t. Na srečo je nastala le materialna škda, ki so jo ocenili na 40 jočakov.

ČETRTKOV INTERVJU

Kolesa so, lastnikov ni

Kolikor koles ukradejo, toliko jih tudi najdejo, vendar je veliko težje ugotoviti lastnike — Vse več kraj v Dinosu

NOVO MESTO — Tudi prvih šest mesecev letošnjega leta je prineslo novo potrdilo ugotovitvi, da strukturo kaznivih dejanj v veliki meri odražajo razmere na trgu. Kako si drugače razlagati trditve Zdravka Črva, pomočnika komandirja novomeške postaje milice, da beležijo letos rekordno število tatvin koles, koles z motorjem in seveda bencina. Številke za letošnje prvo polletje kažejo sicer, da se je število kaznivih dejanj splošne kriminalitete zmanjšalo, saj jih imamo za lanskoletno enako obdobje vpisanih 899, letos pa le 751, vendar gre na račun letos nekoliko drugačnega vodenja statističnih po-

Zdravko Črv: „Se zmeraj velja, da je struktura kaznivih dejanj v največji meri odvisna od razmer na trgu.“

ZLETEL S CESTE

CEROVEC — 35-letni Fehrat Dizdarevič iz Volčjega potoka se je 8. julija okoli 19.30 peljal z osebnim avtom iz Metlike proti Novemu mestu. Pri Cerovcu je v desnem preglednem ovinku prehitel drugo vozilo, pri tem pa je zapeljal na levo bankino in čezno se je vozilo po strmem bregu večkrat prevrnilo. Pri nesreči so se poškodovali voznik in sopotnika Zariš Bečirevič in Marat Čović. Materialno škodo so ocenili na 500.000 din.

SPOSOJENO TRNJE

— Dogodki v nekaterih manjših delovnih organizacijah spominjajo na film „Sola za obrekovanje“.

Verjetno ni težko uganiti, da je največ kraj koles in bencina? „Poleti, ko je sezona kolesarjenja, je tatvin, razumljivo, največ. Začuda pa se naši občani nikakor ne morejo navaditi večje previdnosti ali pa vsaj tega, da bi si zapisali osnovne podatke o svojem kolesu, saj bi bilo tako veliko lažje najti lastnika. Tako pa se nam sedaj dogaja celo, da ukradena kolesa povečini sicer najdemo, nikakor pa ne moremo najti lastnika, ki bi lahko na kakršenkoli način dokazal, da je kolo resnično njegovo.“

„No, ob kolesih in bencinu pa je zadnje čase vse več tudi kraj rezervnih delov, največ takih, ki jih ni v trgovinah ali pa so predragi. Najbolje občutijo to lastniki avtomobilov P-126 in katre.“

Zadnje čase je slišati veliko tudi o krajah odpadnih surovin, še posebej v Dinosu.

„Resnično vse kaže, da so Romi namesto zbiranja zdravihnil zelišč prišli zbirati odpadne kovine. Že to, da smo se predlani v Dinosu zabeležili vsega 2 kraji, lani 6, letos pa že na polovici leta 18, kaže, da se bodo morali v Dinosu za preprečitev teh kraj bolje organizirati. Resda so vse tatvine doslej že raziskane, največ po zaslugi občanov, ki nam javijo vsake, ko opazijo skupino Romov, namerjenih proti Dinosu. Tako se velikokrat dogaja, da tatove kar pričakamo v Dinosu. Vse to pa seveda ne more biti razlog, da v Dinosu še danes nimajo čuvajske službe in je varnost skladišča bolj ali manj prepuščena očem tamkajšnjih krajanov.“

ZARADI PREHITRE VOŽNJE NA LEVO

SREBRNIČE — 23-letni Marjan Metelko iz Črnomlja se je 3. julija peljal z osebnim avtom po regionalni cesti od Straže proti Novemu mestu. Pri Srebrničah ga je zaradi prevelike hitrosti pričelo na mokrem vozišču zanašati, pri tem pa je zapeljal na levo stran ceste in trčil v avtomobil, ki ga je nasproti pripeljal Ljudevit Jelonič iz Travnika. V hudem trčenju so se hujše poškodovali voznik Metelko, njegova sopotnica Elizabeta Metelko in sopotnik v Jeloničevem avtomobilu Vlado Kepič iz Travnika. Vse so odpeljali v novomeško bolnišnico, kjer so ostali na zdravljenju. Materialne škode je za 250 tisočakov.

NA SREČO BREZ ŽRTEV — Zaradi nepravilno naloženega tovora se je pred dnevi v Novem mestu v križišču pri Krki prevrnil tovornjak. V ovinku je tovor zdrsil na eno stran in avto se je znašel na boku. Tokrat na srečo ni bilo ne žrtev ne ranjenih.

Ni bilo sreče ne denarja

Kdo sta prebrisani Romki, ki sta ljudem obljubljali srečo, zanjo pa jemali denar, zlatino in posteljino?

ČRNOMELJ — Res smešno navni znajo biti dandanes še nekateri! Dokaz temu je primer iz Črnomlja, kjer sta pred dnevi dve prebrisani Romki izvabili od tamkajšnjih prebivalcev več gotovine,

nekaj kosov posteljnega perila in celo nekaj zlatine.

Res, da časi niso postlani z rožami in da marsikoga zanima, kaj ga čaka jutri, pa zato vendarle ni treba nasedati zvijačam prerokovalcev. Verjame ali ne, omenjeni Romki sta od občanov jemali denar, perilo in zlatino z izgovorom, da bosta vse to shranili do naslednjega dne in preko teh predmetov zagotovili lastniku in hiši srečo in zdravje. Ni jih bilo malo, ki so jima zaupali in ostali dolgih nosov potem, ko so ugotovili, da sta ženski izginili z blagom in denarjem vred.

Po doslej zbranih podatkih sta Romki iz sosednje republike, ena je stara okoli 50, druga pa 25 let. Delavci novomeške UNZ prošjo vse, ki bi ju opazili, da to sporoče najbližji postaji milice ali UNZ Novo mesto, prav tako pa prosijo še vse morebitne oškodovance, ki so nasledili zvijači in goljufiji, da se javijo postaji milice ali UNZ.

DYORANA ZAPRLA VRATA ŠPORTNIKOM — Vsega 7 let stara novomeška športna dvorana pod Marofom je morala prejšnji teden zapreti vrata športnikom. Vzrok: dotrajana in ponekod že kar gnila parketna tla, ki jih bodo morali zamenjati z novimi. Vprašanje je le, ali bodo dela končana do 15. avgusta, ko naj bi rokometna zveza dvorano registrirala za igranje tekem v drugoligaški konkurenci. Upajamo, da ne bodo ponovno najkrajše potegnili nič krivi športniki. (Foto: B. Budja)

S tremi medaljami iz Aten

Velik uspeh novomeškega zastopstva v jugoslovanski reprezentanci na balkanskem prvenstvu v Grčiji — Vsi z medaljami

NOVO MESTO — V torek se je iz Aten vrnilo novomeško zastopstvo, ki je konec minulega tedna sodelovalo v preprezentanci Jugoslavije na balkanskem kolesarskem prvenstvu. Papež med člani ter Glivar in Lavrič med mladinci sta tudi tokrat obdržala tradicijo, saj se domov vračata kar s tremi medaljami. Še posebej dragocen sijaj ima odličje Sandija Papeža, saj je prav on najzaslužnejši za bronasto odličje naše pomlajene članske vrste v konkurenci olimpijskih reprezentanc Bolgarije, Romunije, Grčije in Turčije.

Najprej so bile na sporedu posamične vožnje članov, kjer je Sandi Papež s 5. mestom dosegel najboljšo jugoslovansko uvrstitev, poleg tega pa v sprintu le za nekaj stotink sekunde izgubil tudi medaljo. Zato pa je za veselje v jugoslovanskem taboru posrbel Tahmajster, ki je v mladinski konkurenci posamično prikolesaril srebro, medtem ko je Lavrič pristal na 11., Glivar pa na 29. mestu.

Kot že rečeno, je bilo največ veselja prav zadnji dan prvenstva, ko smo v obeh konkurencah stali na zmagovalnih stopnicah. Najprej mladinci Glivar, Lavrič, Tahmajster in Pagon, ki so bili nekaj časa celo povsem enakovredni favoriziranim Bolgarom, vendar so morali na koncu le priznati njihovo premoč in se zadovoljiti s tem zmeraj odličnim drugim mestom, Na

KOČEVSKIM NOGOMETAŠEM NI USPELO

NAKLO — V odločilni kvalifikacijski tekmi za igranje v zahodni skupini SNL so domači nogometarji opravili z enajsterico Kočevja z 2 : 1 (1 : 0). Kočevci so imeli v tem srečanju veliko smole, saj so v 2. polčasu pokazali neprimerno boljšo igro od domačinov, vendar žoga ni in ni hotela v mrežo. Edini zadetek za Kočevje je dosegel Rajšel. V prvi tekmi v Kočevju so bili domačini boljši in so zmagali s 4 : 3, vendar gre končna zmaga Naklu zaradi več danih golov v gosteh.

Omerzel novi republiški prvak

5. dirko DP v Krškem v speedwayu dobil Horvat (Lendava) in ujel Pavlica

KRŠKO — Na sobotni zadnji dirki za republiško prvenstvo v speedwayu na Stadionu Matije Gubca v Krškem je bilo več kot 1.000 gledalcev priča več padcem in okvaram motorjev, zato je bila dirka s precej preobrti toliko bolj zanimiva. Čeprav je domačin Krešo Omerzel padel na uradnem treningu in se lažje poškodoval, je vendarle nastopil in si s srčnimi vožnjami priboril zmago na zadnji dirki in s tem tudi naslov republiškega prvaka z vsemi možnimi 45 točkami.

Drugi Krčan Zvone Gerjevič si je s 3. mestom priboril v končni razvrstitvi naslov podprvaka s 36 točkami, v soboto drugouvrščeni Radgončan Kocmut pa je na koncu republiškega prvenstva pristal na 3. mestu s 34 točkami.

Na nedeljski dirki za državno prvenstvo je novi republiški prvak Omerzel v neposrednih obračunih premagal doslej vodilnega v DP Pavlica in tudi lanskega državnega prvaka, sicer klubskega tovariša Jožeta Žiberta. V nedeljo pa se je odlikoval Horvat iz Lendave, ki je premagal vse tekmece in zaslužno osvojil 1. mesto, za točko pred Omerzelom s 14 točkami, 3. Pavlic pa je zbral 11 točk. To je Pavlicu zadoščalo le, da je ostal vodilni tekmovalce po 5. dirki DP s 60 točkami, kolikor jih je zbral tudi nedeljski zmagovalce v Krškem Horvat. Tretji, Kocmut, ima 58 točk, od 4. do 6. mesta pa sledijo trije Krčani. Omerzel (57), Žibert (52) in Gerjevič (50 točk). Boj za državnega prvaka bo očitno silno zanimiv!

P. PERC

Šport

TURNIR ZA PRAZNIK

ZUŽEMBERK — Na tradicionalnem odbojarskem turnirju v počastitev krajevnega praznika Žužemberka so se 7. julija pomerila ekipe Partizana iz Mokronoga, Pionirja in dveh ekip Partizana iz Žužemberka. Številne gledalce je še posebej navdušila finalna tekma med ekipo Pionirja in domačini, ki so kljub težkim pogojem pokazali pravo borbena odbojko. Turnir so dobili igralci prve ekipe Partizana Žužemberk. Pionir je bil drugi, Partizan Mokronog tretji in ekipa Žužemberka 11. zadnja.

Novomeški atleti drugi po 1. kolu

V soboto je bilo v Ljubljani 1. kolo ekipnega prvenstva SRS

LJUBLJANA — Po številnih zapletih — enega so „prispevali“ tudi novomeški atleti z grožnjo o nenastopanju zaradi nekompletne ekipe — je bilo v soboto v Ljubljani vendarle na sporedu 1. kolo ekipnega prvenstva Slovenije v atletiki. Novomeška vrsta je startala zelo dobro, saj so fantje po 1. kolu z 48 točkami na 2. mestu za Velenjčani, ki so zbrali 55 točk, in pred Ljubljano (45), Gorico, Mariborom (oba po 43,5) in Olimpijo (35 točk), medtem ko so dekleta s 26 zbranimi točkami na 5. mestu.

Zagotovo je v soboto najbolj prijetno presenečil Novomešan Darko Čujnik, ki ne le da je zmagal v metu kopja s 66,96 metra, pač pa je bil prvi tudi v metu na 100 metrov s časom 11,0, ki je za bežigraske stezo po mnenju strokovnjakov izredno dober. Od boljših dosežkov novomeške vrste naj omenimo še 2. mesto Gabrijela na 400 metrov z 52,2. Sirkonja je bil prav tako drugi na 800 metrov z 1:53,5, medtem ko je Prime zmagal v metu diska s 46,26 metra.

DOPISNIKI JAVLJAJO

- TVD Partizan iz Leskovca je bil organizator streljanja z vojaško puško. Pripriljivo je zmagal Drago Imperl s 192 krogi, 2. je bil Zokalj s 180, 3. pa Salmič s 163 krogi.
- V počastitev praznika KS Drnovo je bila organizirana kolesarska dirka, na kateri je med 26 tekmovalci zmagal Bregar iz Loga, 2. je bil Gorjanc iz Novoga mesta, 3. Podbršek iz Drnovega.
- Leskovčani so v počastitev dneva samoupravljancev pripravili rokometni turnir veteranov, na katerem je bila 1. Dobova, 2. Krmelj, 3. Leskovec.

J. ARH

TIK PRED STARTOM — Kolesarske dirke za memorial Dušana Reščiča s startom in ciljem v Črnomlju se je udeležilo 150 tekmovalcev. Novomeščani in tudi Metličani (v ospredju) so dokazali, da so v dobri telesni pripravljenosti in kos ostalim slovenskim kolesarjem (Foto: M. Bezek)

Zmagoslavje Novomeščanov

Kolesarske dirke po Beli krajini se je udeležilo 150 kolesarjev — Tudi iz Hrvaške in BiH

ČRNOMELJ — V sredo, 4. julija, se je v vožnji po Beli krajini s startom in ciljem v Črnomlju pomerilo 150 kolesarjev iz Slovenije, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine. V drugi dirki po Beli krajini in prvi za memorial Dušana Reščiča so nastopili mlajši in starejši pionirji, mlajši in starejši mladinci ter člani. Med njimi gre pohvaliti vzoren nastop Novomeščanov, a tudi Metličani, ki so v tekmovalnem kolesarjenju šele začetniki, saj trenirajo komaj nekaj mesecev, so dokazali, da je z njimi že moč resno računati.

Kilometer dolgi progi. Omeniti velja, da Novomešan Smole, ki je bil drugi v članski ekipi, zaradi boleznin ni tekmoval v dirki na kronometer ter Novak, ki je v dirki na kronometer med člani zmagal, pa je imel na krožni progi smolo, saj je padel.

Kolesarji so najprej vozili na krožni progi Črnomelj — Gradac — Semič — Gaber ter po partizanski magistrali v Črnomelj. V vsakem krogu je bil gorski cilj v Gabru ter letična cilja v Semiču in Črnomlju, popoldne pa je bila za mlajše in starejše mladince ter člane dirka na kronometer na 5

Rezultati: pionirji A (23 km): 1. P. Judež, 2. Zaletelj, 3. R. Judež (vsi Novo mesto), pionirji B (23 km): 1. Bole (Astra), 2. Č. am (Metlika), 3. Falič (Astra), mlajši mladinci (52 km): 1. Bonča (Sloga Idrija), 2. Štraus (Astra), 3. Štangelj (Novo mesto), starejši mladinci: 1. Ugrešnovič (Rog), 3. Papež D. (Novo mesto), 5. Božič (Novo mesto), člani (104 km): 1. Povirk (Astra), 2. Smole (Novo mesto), 3. Durak (Bihac).

V dirki na kronometer je pri starejših mladincih osvojil 2. mesto Novomešan Božič, Novak pa je bil pri članih prvi. Na letičnih ciljih je pri starejših mladincih osvojil največ točk Darko Papež (NM), pri članih pa Brako Bojanc (NM).

ŠENTLENART — V nedeljo okoli 16. ure se je na železniškem prehodu v Šentlenartu smrtno ponesrečil 57-letni kolesar Mihael Urek iz Brezine 108 pri Brežicah. Urek se je tistega dne peljal s kolesom med Brezino in Šentlenartom, na železniškem prehodu pa ni upošteval spuščenih polzapornic, pač pa je zapeljal mimo njih na tere. Takrat je iz smeri Dobove pripeljal vlak, ki je kolesarja zadel, tako da je bil ta na mestu nesreče mrtev.

TRJE RANJENI V TRČENJU

BREŠTANICA — 18-letni Anton Kozole iz Kremenca pri Krškem se je 5. julija ob 21.15 peljal z osebnim avtom iz Krškega proti Senovemu. Pri električni v Breštanicah je zavil na levo stran vozišča v trenutku, ko je nasproti s kombijem pripeljal Jože Župevc iz Gorice pri Breštanicah. V trčenju se je Kozole hudo poškodoval, laže pa voznik Župevc in sopotnica Ivanka Župevc. Obstaja sum, da je Kozole vozil vinjen. Materialno škodo so ocenili na 100.000 din.

ALI JE KAJ TRDEN MOST? — Če to vprašanje velja za most čez Lahinjo pri Geršičih, je odgovor: ne! Ne samo da ni trden, marveč se tako rekoč podira in vsaka vožnja z avtom čezenj je nevarna pustolovščina. Most je zaradi dotrajanosti že leto dni zaprt za ves promet, vendar ga ljudje iz te vasi še vedno uporabljajo, saj bi sicer morali do Podzemlja, kjer je šola, trgovina, avtobusno postajališče in še kaj, daleč okoli. Očitno je, da se bo most slej ko prej podrl in kaj lahko pride do nesreče. Edina rešitev je gradnja novega mostu, ta pa bi po predračunu iz lanske pomladi stal 17 milijonov dinarjev. Tega denarja pa nima ne metliška komunalna skupnost, kaj šele krajani KS Dobravice.

Pripravljeni na žrtve tudi danes

Posavski predvojni komunisti in spomeničarji v Krškem o sedanjih razmerah in napakah v polpreteklosti, ki jih ne bi smeli ponoviti

KRŠKO — Borci razumejo naš položaj, zaostrene gospodarske razmere, precej pa je kritike, ker še nihče ni bil klican na odgovor. Borci odločno zavračajo, „da smo vsi krivi za tako stanje. Naša nadgradnja bi morala vedeti, do kod bi lahko šli!“

Te in še bolj klene besede so prišle iz ust petih posavskih predvojnih komunistov in spomeničarjev, ko so se pred dnevom borca 2. julija udeležili v Krškem tovariškega srečanja, ki jih je zanje pripravil Medobčinski svet Zveze komunistov Posavja. Sekretar MS ZK Valentin Dvojmoč je v krajših uvodnih besedah orisal poslovanje posavskega združenega dela v letošnjem prvem trimesečju, pri čemer je med drugim poudaril, da zalag gotovih izdelkov v Posavju praktično ni. To pa je dobro, saj je najslabše, če ni dela.

Predsedniki občinskih odborov ZZB NOV in predstavniki občinskih komitejev ZK so se lahko znova prepričali, da predvojni komunisti in spomeničarji dobro poznajo družbenogospodarske razmere in da so za premostitev sedanjih težav znova pripravljene na veliko odrekovanja. Pri pombe borcev v preteklosti marsikdaj niso bile upoštevane, zato tudi Obrovci, Feniji, Ina — Nafta Lendava in njim podobni „prosluli“ gospodarski giganti niso potegnili našega voza napredka naprej, ampak so ga celo močno zavrli. Brez takih povsem zgrešenih, bolj političnih naložb bi bila lahko Jugoslavija vrt, ki bi dajal trikrat več hrane kot zdaj. Tozdiranje je marsikje izmalničeno, saj so tozdi postali delovne organizacije, ki ne poznajo nobene solidarnosti, so povedali borci. Ni prav, da nenehno zahtevamo stabilizacijo od delavca, ne preverimo pa, kaj počne podzemlje špekulantov — bogatašev, ki bogati na tuj račun.

Prelivanje sredstev za priznavalnine borem v Sloveniji je nujno, res pa je tudi, da je kljub enotni ugotovitvi, da

ugled borčevske organizacije raste, borem prizadejal nove rane novi zakon o invalidskem zavarovanju borcev, namesto da bi pomagal zaceliti stare rane iz časov revolucionarnega delovanja in osvobodilnega boja.

P. PERC

KRŠKI ROKOMETAŠI BREZ TRENERJA

KRŠKO — Po ukinitvi medrepubliške rokometne lige so se krški rokometiški znanstvi in precejšnjih škripcih. Ne le, da je več igralcev zaprosilo za izpisnico, pač pa je tudi trener Kovač z zadnjim kolom minulega prvenstva prenehal voditi ekipo. Krčani se tačas dogovarjajo z Janezom Simončičem, trenerjem Sevnice, ki se je po reorganizaciji lig znašla v najnižjem tekmovanju, da prevzame njihovo ekipo. Če bodo razgovori uspešni, so v Krškem prepričani, da se jim prihodnje sezono ne bo potrebno bati za obstanek v republiški ligi.

J. ARH

NA PREHODU ZA PEŠCE ZBIL OTROKA

KRŠKO — V ponedeljek, nekaj čez 10. uro, je Krčan Roman Mehelin na prehodu za pešce na Cesti 4. julija z avtomobilom zbil 9-letno Natalijo Levičar. Dekletce se je ob tem hudo poškodovalo in so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Kot kaže, je do nesreče prišlo nekaj zaradi prevelike hitrosti avtomobila, nekaj pa zaradi premajhne pazljivosti Levičarjeve, ko je stopala na cesto.

Dom počitka Impoljca Sevnica

objavlja prosta dela in naloge

1. treh negovalk (za nedoločen čas)
2. strežnice (za določen čas)

Pogoji za sprejem:

Pod 1: končano dveletno usmerjeno izobraževanje za bolničarje
Pod 2: končana osnovna šola in dve leti delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izobrazbi in izpolnjevanju pogojev v 15 dneh na naslov: Dom počitka Impoljca, 68290 Sevnica. Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po objavi.

487/28-84

POPRAVEK

Vzgojnovarstvena organizacija Novo mesto, p. o. Ragovsaka 18

Oglas, objavljen 6. 7. 1984, za prosta dela in naloge

1. vodja zdravstveno-higienskega režima in
2. pedagoški vodja

se dopolni: „zaželen je opravljen šoferski izpit B kategorije“.

486/28-84

Brigadirji čistijo pašnike

Mladinske delovne brigade bodo letos očistile 10 ha pašnikov

STARI LOG, KOČEVJE — Mladinske delovne brigade, ki sicer sodelujejo na zvezni delovni akciji Suha krajina 84, bodo že tretje leto zapored sodelovale pri čiščenju pašnikov v okolici Starega Loga. Letos bodo očistili 10 hektarov pašnikov, vseh za pašo uporabnih površin pa bo poslej okoli 90 hektarov.

Kot je povedal Alojz Vidic, direktor tozda Govodrejeva, bodo brigadirji opravili zelo zahtevna dela. Posekali in sežgali bodo grmičevje, mlado grmovje pa bodo celo izkopali. V Govodreji pravijo, da bodo na ta način za kmetijstvo usposobili okoli 90 hektarov pašnikov. Zdaj je na teh pašnikih že 300 glav živine, prihodnje leto pa jih bo že 400. Poleg del na pašnikih bodo brigadirji sodelovali tudi pri gradnji rezervoarja, vodovoda in napeljavi vodovodnega omrežja po naselju in med kmetijskimi objekti. Samo vrednost del na pašnikih bo višja kot poldrugi milijon dinarjev.

Seveda pa bo še največ vredno, da bodo te površine spet uporabne za kmetijsko pridelavo. Ruša se z gnojenjem vse bolj kultivira, tako da bo po dveh letih popolnoma uporabna za pašo. Proizvodnja oziroma prireja mesa pa je na ta način veliko cenejša. Gre namreč za celodnevno pašo, pri kateri ne uporabljajo dodatnih krmil. Pri kilogramu prirasta imajo kar 70 dinarjev ostanka čistega dohodka. Mala živina pa pridobi na teži sleherni dan po 60 dag.

Prihrankov je še več, kot je videti na prvi pogled. Pri takšnem načinu reje živine je namreč potrebne manj delovne sile. Zdaj za čredo 330 glav živine skrbita le dva živinorejca, medtem ko jih je bilo prej pet. Seveda takšno usposabljanje pašnikov ni čisto zastoj. Potrebno je bilo zgraditi ograje, gnojiti z umetnimi gnojili. Končni učinki pa bodo seveda veliko večji, kot so bili stroški. In kar je najbolj zanimivo, za tak način reje živine se zanimajo tudi zasebni kmetje, ki že posnemajo družbeni sektor.

J. S.

Labod tovarna oblačil Novo mesto TOZD Temenica Trebnje

objavlja prosta dela in naloge

1. tehnologa-kontrolorja
2. brigadirja šivanja
3. kurjača-vzdrževalca strojev
4. vzdrževalca strojev
5. več tekstilnih konfektionarjev

Pogoji:

1. za tehnologa-kontrolorja: VI. stopnja strokovne izobrazbe konfeksijski inženir in 1 leto delovnih izkušenj ali V. stopnja strokovne izobrazbe konfeksijski tehnik in 3 leta delovnih izkušenj,
2. za brigadirja šivanja: V. stopnja strokovne izobrazbe tekstilno-konfeksijski tehnik in 1 leto delovnih izkušenj na delih brigadirja šivanja ali IV. stopnja strokovne izobrazbe krojač in 3 leta delovnih izkušenj na delih brigadirja šivanja,
3. za kurjača-vzdrževalca strojev: IV. stopnja strokovne izobrazbe poklicna šola kovinarske smeri in izpit za kurjača parnih kotlov,
4. za vzdrževalca strojev: IV. stopnja strokovne izobrazbe poklicna šola kovinarske smeri in 1 leto delovnih izkušenj na področju vzdrževanja konfeksijskih strojev,
5. za tekstilnega konfektionarja: III. ali IV. stopnja strokovne izobrazbe krojač ali delavec, ki si je z delom pridobil delovne izkušnje za šivanje konfekcije.

Za vsa razpisana dela in naloge bo poskusno delo trajalo 3 mesece, delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po dnevu objave na naslov: Labod, tovarna oblačil, Novo mesto, TOZD Temenica Trebnje, Stari trg 50, Trebnje.

478/28-84

Osnovna šola XV. SNOUB Belokranjska v Metliki

razpisuje javno licitacijo za prodajo dostavnega osebnega vozila

kombi ZASTAVA 435 K, letnik izdelave 1980, 850 ccm, rdeča barva, registriran od 17. 9. 1984, vozi ga lahko voznik amater.

Izključna cena: 100.000 din
Licitacija bo v torek, 17. julija 1984, ob 8. uri zjutraj v šolski zbornici. Zasebniki morajo pred začetkom licitacije položiti v tajništvo šole polog v višini 10% izključne cene. Ogled vozila bo možen v ponedeljek, 16. 7., in eno uro pred licitacijo na dvorišču za šolc. Prodaja bo izvršena po načelu „ogledano-kupljeno“ in poznejših reklamacij ne bomo upoštevali“.

480/28-84

Petrol Ljubljana TOZD Trgovina na debelo PE Novo mesto

razglašja prosta dela in naloge

samostojnega prodajnega referenta v skladišču Kočevje

- Pogoji:
- štiri letna srednja šola
 - zahtevana triletna praksa

Dela in naloge se združujejo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja dva meseca. Lastnoročno napisane ponudbe s kratkim življenjepisom je treba poslati v 8 dneh po objavi tega oglasa na Upravo poslovne enote Novo mesto, Cesta herojev 1. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po izteku razpisnega roka.

477/28-84

Komisija za delovna razmerja delovne organizacije Mercator — Preskrba, trgovsko podjetje na debelo in drobno, p. o. Krško,

objavlja prosta dela in naloge

natakarja v posl. št. 40 Gostilna Krško za nedoločen čas.

Pogoji: kvalificiran natakar poskusno delo 30 del. dni

Kandidati naj pošljejo pismene prijave s potrebnimi dokazili na gornji naslov v 8 dneh po objavi. O izbiri bomo kandidate pismeno obvestili v 15 dneh po preteku prijavnega roka.

476/28-84

35 let Avta Kočevje

KOČEVJE — V soboto, 7. julija je delovna organizacija Avto Kočevje praznovala 35-letnico obstoja. Osrednja proslava je bila v Šeškovem domu. Na njej je o razvoju delovne organizacije govoril direktor Danilo Vučič, v kulturnem delu programa pa so sodelovali Marjan Kralj, Ladko Korošec, Rajko Koritnik, Boris Kralj, Milena Morača, Silvester Mihelčič in kočevski moški pevski zbor.

Na svečanosti, ki so ji poleg članov kolektiva prisostvovali še predstavniki domačih in tujih poslovnih partnerjev ter drugi gostje, so podelili tudi jubilejne nagrade. Za 30 let dela pri Avtu sta ju prejela Pavle Trobec in Polde Kusterle; za 20 let dela je bilo podeljenih 6, za 10 pa 19 nagrad. Nadalje sta prejela Mercedesovi znački za milijon prevo-

ženih km Milan Rep in Jože Canjko, za petsto tisoč prevoženih km je bilo podeljenih 28 značk, za sto tisoč km pa 10 značk.

Za izredno prizadevno in vestno delo so prejeli za nagrado ročne ure Nada Kozina, Franc Miklič, Anton Gorec, Ludvik Slak, Martin Kajfež, Slavko Novak, Franc Kordiš in Mirko Vukovič.

Pisna priznanja in plakete za dosedanje uspešno sodelovanje so podelili devetim posameznikom in firmam, od tega štirim domačim in petim iz tujine.

J. P.

PRAZNIK ŠOFERJEV IN AVTOMEHNIKOV

ČRNOMELJ — V počastitev praznika šoferjev in avtomehnikov in v okviru praznovanj 40. obletnice 1. zasedanja Snosa bo v soboto, 14. julija, v Črnomlju regijska proslava združenj šoferjev in avtomehnikov (ZŠAM). Poleg dolenskih ZŠAM so povabljeni tudi predstavniki tovrstnih združenj iz vse Slovenije. Ob 17. uri bo izpred osnovne šole v Župančičevi ulici krenila parada v jurjevanjsko drago, kjer bo na svečanosti govoril sekretar zveze ZŠAM Slovenija Zvone Kržišnik. Po kulturnem programu, v katerem bodo sodelovali moški pevski zbor Belt, folklorna skupina Zeleni Jurij in godba na pihala, bo tovariško srečanje.

Z BALKANSKEGA PRVENSTVA

ATENE — Papež med člani ter Glivar in Lavrič med mladinci, ki so konec minulega tedna nastopili v dresu z državnim grbom na balkanskem kolesarskem prvenstvu v Grčiji, so se v torek vrnili domov kar s tremi medaljami. V mladinski konkurenci sta namreč Glivar in Lavrič prispevala odločilen delež k ekipnemu drugemu mestu Jugoslavije za Bolgarijo ter pred Romunijo, Grčijo in Turčijo, medtem ko je bil Sandi Papež v članski vrsti tisti, ki je po poročilih iz Aten najzaslužnejši za bronasto odličje jugoslovanske vrste.

ČRNOMALJSKI BRIGADIRJI V NEDELJO NA GORIČKO

ČRNOMELJ — V nedeljo, 15. julija, bo odšla v drugo izmeno MDA Goričko 84 mladinska delovna brigada Milke Šobar-Nataše iz Črnomlja. Čeprav je v začetku evidentiranja kazalo, da brigada ne bo popolna, so se odgovorni zelo potrudili, tako da je sedaj brigada s 43 brigadirji več kot popolna. Brigadirji — največ med njimi je srednješolcev — bodo na akciji širili ceste in urejali bankine. Ker bo večina med njimi odšla na delovno akcijo prvič, so v Črnomlju pripravili zanje usposabljanje: preteklo soboto so prebili na trasi skupaj z udeleženci MDA Bela krajina 84.

NOGOMET V BIRČNI VASI I

BIRČNA VAS — Nogometni klub Birčna vas prireja v nedeljo, 15. julija, ob 8.30 uri nogometni turnir za prehodni pokal. Vabijo vse nogometne klube Dolenske, da se prijavijo do nedelje do 8. ure na igrišču. Za sodelovanje je treba vplačati 600 dinarjev, in to ob prijavi na igrišču. Za ljubitelje nogometa pa bo ob igrišču poskrbljeno za hrano in pijačo.

PIONIR

SGP PIONIR iz Novega mesta vam nudi v nakup zaprte lokale zgrajene do 4. faze v naselju Cesta herojev za razne uslužnostne namene in sicer:

- 2 lokala v velikosti 150 m² oz. 1 lokal v izmeri 300 m²,
- 1 manjši lokal v velikosti 25 m².

Informacije: SGP PIONIR, Ljubljanska c. 3, Novo mesto, tel. (068)23-686

Pokličite nas!

PIONIR

PIONIR

SGP PIONIR NOVO MESTO, TOZD MKI

vam nudi v nakup rabljene poslovne prostore, zgrajene na Adamičevi ulici v Novem mestu, komunalno urejene in takoj uporabne. Lokacija je tako rekoč v središču mesta in odmaknjena od glavnega prometa.

Opis:

- stavbišče hiše v izmeri 503 m²
- 2 zgradbi v skupni izmeri 190 m²
- dvorišče v izmeri 1432 m² ali skupaj 2125 m²

Prostori in lokacija so primerni za

- poslovne prostore, servisno dejavnost, skladišča, opravljanje obrti itd.

Vse informacije dobite na naslov: SGP PIONIR, Kettejev drevored 37 (oddelek lastnih investicij) ali po telefonu 21-826 interna 392 POKLIČITE NAS!

PIONIR

Hišo gradimo le enkrat

Gradnjo spremlja vrsta težav, ki se prične že z nabavo in izbiro gradbenega materiala.

Zaupajte nam svoje želje!

Pomagali vam bomo s strokovnimi nasveti in z dobavo vseh vrst gradbenega materiala iz našega prodajnega programa. Kupcem nudimo brezplačen izračun količin potrebnih posameznih materialov na osnovi načrtov.

Vse od temeljev do strehe v prodajalni gradbenega materiala.

Organizirana dostava na gradbišča

OPEKARNE ZALOG p. o.
NOVO MESTO, tel.: 21-403, 22-291

Posebej želimo opozoriti, da imamo na zalogi celoten program termoizolacijskega materiala (Novoterm, Tervol, Perlit, Termon), betonsko železo različnih profilov, 8-valne salonitne plošče, dimnike za centralno ogrevanje, steklene prizme, samokolnice in drugo.

PIONIR

AVTOSERVIS

STARO ZA NOVO

hitro in ceneje do novega avtomobila

V našem servisu lahko hitro in ceneje zamenjate rabljeni avto iz programa IMV RENAULT.

Vse informacije v Avtoservisu Pionir Ločna 48 tel. 23-421, 21-243

POKLIČITE NAS!

EXPRESS COLOR

Novo v Novem mestu

- Razvijanje vseh vrst barvnih negativ filmov
- Izdelava barvnih fotografij vseh formatov v zelo kratkih rokih
- Če proces razvijanja dovoljuje dobite film in fotografije v 24-tih urah

Na razvijanje sprejemamo tudi filme poslane po pošti. Fotografije pa pošiljamo po povzetju.

V ateljeju fotografiramo v barvah:

- poročne fotografije
- družinske fotografije
- portrete
- barvne povečave
- fotografije za dokumente

Kvaliteta zagotovljena!
Se priporoča
COLOR LABORATORIJ FOTO „ADI“
Vrhovčeva 5, 68000 Novo mesto
telefon: (068) 21-928

Gozdno gospodarstvo Novo mesto, n. sub. o., DSSS

objavlja
prosta dela oz. naloge:

- vodenje knjigovodstva kupcev

Pogoji:
— ekonomska srednja šola
— 1 leto delovnih izkušenj

Delovno razmerje bo sklenjeno za določen čas. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Gozdno gospodarstvo Novo mesto, Gubčeva 15, z oznako: „Komisija za medsebojna razmerja“.
479/28-84

ABC Pomurka delovna organizacija „TABOR“

61290 Grosuplje, Adamičeva 14
Trgovina, gostinstvo in turizem
n. sol. o.
telefon: (061) 772-315, 772-120

objavlja
prosta dela in naloge

več kuharjev in natakarjev za poslovne enote na območju Grosupljega.

Možnost zaposlitve v strežbi nudimo tudi pripravnikom, ki so končali program usmerjenega izobraževanja za trgovinsko dejavnost ter so se pripravljeno preusmeriti. Osebnih dohodkov je okrog 20.000,- din. Kandidatom nudimo možnost stanovanja v samskih, oziroma skupinskih sobah. Ponudbe sprejema kadrovska služba 8 dni po objavi.

DO Varnost, o. sub. o., TOZD Varovanje premoženja Kočevje, o. sub. o.

vabi k sodelovanju
za opravljanje nalog in opravil

1. varnostnika — več delovnih mest za območje občine Kočevje, Ribnica in dela Cerknice
2. varnostnice — dve delovni mesti

Pogoji:
Poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
1. dokončana osnovna šola (za varnostnice poklicna ali srednja izobrazba)
2. primerne moralno-politične kvalitete
3. uspešno opravljen preizkus znanja
4. izpolnjevanje pogojev po pravilniku o organizaciji službe varovanja materialnih dobrin v organizacijah združenega dela, drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, državnih organih in o splošnih pogojih za opravljanje dejavnosti OZD ki opravljajo storitve varovanja (Uradni list SRS št. 41/83).

Poskusno delo traja 90 dni. Osebnih dohodkov je določen po pravilniku o osnovah in merilih za razporejanje dohodka, čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Rok prijave je 8 dni po dnevu objave. Pismene ponudbe sprejema komisija za delovna razmerja TOZD Varovanje premoženja Kočevje, Kidričeva št. 8. Prijavljene kandidate bomo obvestili o izidu izbire v 30 dneh.

483/28-84

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

NEŽKA DRČAR

iz Podgore 31

Zahvaljujemo se vsem sosedom, vaščanom, sorodnikom in prijateljem za pomoč v težkih trenutkih, za drovano cvetje in izrečeno sožalje. Hvala DO Novoles tozd TVP in LB TDB Novo mesto. Iskrena zahvala vsem trem župnikom za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sinovi Tone, Ivan in Štefan z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 95. letu je za vedno odšla od nas k večnemu počitku naša draga in skrbna mama in stara mama

IVANKA HORVAT

iz Tanče gore 20

Zahvaljujemo se sosedom za vso pomoč in prijateljem in znancem za izrečeno sožalje. Hvala vsem za cvetje, ki ga je pokojna vedno tako ljubila. Lepa hvala pevcem iz Dragutaša in župniku Rusu za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: hčerka Fani z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega

TONETA VALENTINČIČA

se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki ste našega Toneta spoštovali in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni predobrim sosedom iz ulice Nad mini, borcem Gorjanskega bataljona, ZZB, DU, Sob Novo mesto, kolektivoma SSPTNU in SSGT, govornikom, pevcem in godbi.

Valentinčičevi

Novo mesto, 7. 7. 1984

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage tete in sestre

NEŽKE ANDREJČIČ

se pristrčno zahvaljujemo vsem, ki ste jo obiskovali med njeno hudo boleznijo. Zahvaljujemo se sestram iz Škocjana, ki ste ji bile vedno v pomoč. Pristrčna hvala duhovniku za opravljeni pogrebni obred in vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala vsem!

Komljančevi: sestra Marija z otroki, Ivan, Lojze, Mari, Stane, Franci z družinami

V SPOMIN

15. julija bo minilo tri leta, odkar nas je nenadoma in mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, dedek, brat, stric in svak

LOJZE UDOVČ

z Malkovca 10

Nekatere rane tudi čas ne zaceli. Spomin nate, Lojze, bo vedno živ. Hvala vsem, ki se ga spominjate!

Vsi njegovi

ZAHVALA

Zahrbtna bolezen nam je iztrgala iz naše sredine — komaj v 52. letu starosti — našega dragega moža, očeta, brata in starega očeta

FRANCA GRUBARJA

Veliki Ban pri Šentjerneju

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter sosedom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, pokojnemu očetu darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala tudi IMV tozd Podgorje Šentjernej, ISKRI TNN Novo mesto in Tekstil — Commercru iz Ljubljane za darovane vence in izrečeno sožalje. Hvala tudi kaplanu za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: neotolažljiva žena Tončka, sinovi Jože, France, Martin in Štefan z družinami ter bratje in sestre z družinami

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast in stric

PETER DURJAVA st.

iz Šentjerneja

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom, posebno Selakovim in Škalevim, kolektivu Dolenjka, IMV, ZZB Šentjernej, Konjenišnemu klubu, Gasilskemu društvu, obrtnikom iz Šentjerneja in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli tolažilne besede in sožalje, darovali toliko prelepega cvetja ter v tako velikem številu spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Zahvalo izrekamo Zdravstveni postaji Šentjernej, posebno dr. Baburiču za lajšanje bolečin, govornikom tov. Verbiču in tov. Močivniku za lepe in ganljive besede slovesa, praporščakoma, cerkvenemu pevskeemu zboru za zapete pesmi in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

ANTONA ORAŽMA

Iz Lipovca 4

se zahvaljujemo vsem, ki so ga spoštovali in imeli radi, ki so mu poklonili cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala zdravstvenemu osebju ZD Ribnica in dr. Cilenšku. Zahvaljujemo se lovcem, gasilec, pevcem, govornikom in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi

Umrli je

JANEZ KREGULJ

borec od leta 1943

Žalujoči: brat Franc, Jože, sestre Marija, Nežka, Ivanka in ostalo sorodstvo

Novoles, lesni kombinat
Novo mesto — Straža, n. sol. o.
novoles Delovna skupnost strokovnih služb

Za dela in naloge pri uvajanju in razvoju integralnega informacijskega sistema, pripravo in izdelavo aplikacij, raziskovalno delo in uvajanje matematičnih metod optimiranja vabimo k sodelovanju.

— Tehnike raznih strok, ki imajo veselje za programiranje

— Strokovnjake s končano VI., VII., ali VIII. stopnjo zahtevnosti na področju ekonomije, elektrotehnike, organizacije, matematike in fizike, lesarstva ali strojništva

nudimo:

- dinamično, kreativno in teamsko delo v službi za informatiko
- možnost dodatnega izobraževanja, specializacije, dodiplomskega ali podiplomskega študija
- stimulative OD
- organiziran prevoz
- pomoč pri reševanju stanovanjskih zadev

zahtevamo:

- strokovnost
- delavnost
- samoiniciativnost
- smisel za teamsko delo (projektni način dela)
- znanje tujih jezikov

Izkušnje pri delu z računalnikom so zaželene. Vse podrobnejše informacije lahko dobite v kadrovsko-socialni službi in službi za informatiko.

Novoles, lesni kombinat
Novo mesto — Straža, n. sol. o.
TOZD tehnično-energetske storitve

Delavski svet TOZD TES

razpisuje

prosta dela in naloge
delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

Vodenje centralne priprave dela

z naslednjimi pogoji:

- visoka strokovna izobrazba strojne smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih ali sorodnih del ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del
 - organizacijske in vodstvene sposobnosti
 - osebnostne kvalitete, določene v družbenem dogovoru o izvajanju kadrovske politike v občini Novo mesto. Kandidati naj oddajo vloge z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: Novoles — lesni kombinat, kadrovsko-socialna služba, 68351 Straža.
- Kandidate bomo o izbiri obvestili najpozneje v 30 dneh po končanem zbiranju vlog.

Živilski kombinat Žito
TOZD Pekarna in slaščičarna
Novo mesto, Ločna 21

Začasni poslovodni organ

razpisuje

prosta dela in naloge
delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

Vodje delovne enote v Črnomlju

Kandidat mora izpolnjevati poleg pogojev, določenih s 511. čl. zakona o združenem delu, še naslednje pogoje: — da je državljan SFRJ in izpolnjuje splošne pogoje, določene z zakoni, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori — da ima visoko izobrazbo s triletnimi delovnimi izkušnjami ali višjo izobrazbo s petletnimi delovnimi izkušnjami živilske, kemijske ali druge smeri — da ima organizacijske in samoupravne sposobnosti vodenja in koordiniranja v temeljni in delovni organizaciji — da izpolnjuje pogoje, določene z družbenim dogovorom o kadrovski politiki.

Mandat traja štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh po objavi razpisa na gornji naslov z oznako „Razpis“. Vse prijavljene kandidate bomo obvestili v 30 dneh po objavi razpisa.

KIT KZ Črnomelj, n. sub. o.
TOZD Živinoreja, n. sub. o.

Komisija za delovna razmerja

oglašja

prosta dela in naloge

dveh traktoristov
za upravljanje s kmetijsko mehanizacijo v lastni kmetijski proizvodnji.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- da imajo opravljen strokovni izpit za upravljanje s kmetijsko mehanizacijo F kategorije

Pismene prijave z dokazilom o strokovni usposobljenosti naj kandidati pošljejo na naslov: KIT KZ Črnomelj, TOZD Živinoreja, Črnomelj, Kolodvorska 39 — za komisijo za delovna razmerja, v roku 8 dni po objavi oglasa. O izbiri bodo kandidati obveščeni najkasneje v roku 10 dni po poteku oglašnega roka.

488/28-84

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 12. julija — Mohor Petek, 13. julija — Henrik Sobota, 14. julija — Just Nedelja, 15. julija — Vladimir Ponedeljek, 16. julija — Dan tankistov Torek, 17. julija — Aleš Sreda, 18. julija — Miroslav Četrtek, 19. julija — Zlata

LUNINE MENE

13. julija ob 3.20 — ščip

KINIO

BREŽICE: 12. in 14. 7. francoski film Emanuela II. 15. in 16. 7. hongkonški film Nora akcija. 17. in 18. 7. hongkonški film 13 sinov rumenega zmaja. 19. 7. ameriški film Oficir in gentelman.
CRNOMELJ: 12. in 15. 7. jugoslovanski film medeni mesec. 13. in 15. 7.

maloglasni

SLUŽBO DOBI

TAKOJ sprejem samostojno kuharico od 15. julija do 30. septembra, lahko je tudi upokojenka. Hrana in stanovanje v hiši, plača 35.000,00 din. Fani Kovarčič, Bife Slovenija, Filip Jakov, Dalmacija.

IŠČEM kakršnokoli honorarno delo (izmensko) v dopoldanskem in popoldanskem času. Ponudbe pod šifro „PRIDEN“.

Motorna vozila

Z 101, letnik 1977, prodam. Telefon 20-342, popoldne.

ZASTAVO 750, letnik 1977, ugodno prodam. Potov vrh 4, Novo mesto. RENAULT 4 GTL, december 1982, prodam. Telefon 22-716.

Z 750, letnik 1981, prodam. Piletič, Dol. Maharovec 11 a, Šentjernej. ZASTAVO 750, letnik 1976, obnovljeno, registrirano do 12. junija 1985, prodam. Troha, Brezovica 13, Šmarješke Toplice, telefon 84-993.

R 4 TLS, letnik 1983, prodam. Cena 37 M, Marjan Bohte, Vinja vas 38, Novo mesto.

R 4 TL, letnik 1978, prodam. Marjan, Danila Bučarja 18/6, Novo mesto.

ZASTAVO 101 po zelo ugodni ceni prodam. Marjan Makše, Rdeči kal 26, Dobrič.

Z 101 L, letnik 1977, ugodno prodam. Informacije na telefon 21-445 od 8. do 10. ure popoldne.

FIAT 126, letnik 1980, prodam. Pokličite na telefon 72-030 od 12^h do 18. ure.

Z 750 SC, letnik 1979, prodam. Telefon 44-226, interna 20, do 14. ure. LADO, letnik 1972, registrirano do 15. junija 1985, prodam. Peterlin, Kristanova 28, Novo mesto.

ZASTAVO 1300, letnik 1977, prodam. Ivan Rozman, Vavta vas 24, Straža.

126 P, letnik 1979, prodam. Vinčo Kulovec, Vavta vas 69, Straža.

FIAT 126 P (850 K), letnik 1980, prodam. Pokličite po telefonu popoldne 22-639.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.

UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (v. d. glavnega urednika in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič—Dragas, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Tepepy, Ivan Zoran in Alfred Zelaznik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič, Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20 din. Letna naročnina 900 din — Za delovne in družbene organizacije 1.800 din, za inozemstvo 15 ameriških dolarjev oz. 40 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti). — Devizni račun 521000—620—970—257300—128—4405/9 (Ljubljanska banka, Temeljna doljenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 325 din, za razpise, licitacije ipd. 455 din, 1 cm na določeni srednji ali zadnji strani 495 din, 1 cm na prvi strani 650 din. Vsak mali oglas do 10 besed 180 din, vsaka nadaljnja beseda 18 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421—1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100—603—30624 — Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Germova 3, p. 33, telefon (068) 23—606 — Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. 33, telefon (068) 24—006 — Nenaročnih rokovpisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozd Grafika, Novo mesto — Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

film Orožje proti ugrabiteljem. 17. 7. ameriški film Plava laguna. 18. 7. film Lov za izgubljenim zakladom. 19. 7. film Junak divjine.

DOLENJSKE TOPLICE: 13. in 15. 7. ameriški film Tootsie. 18. 7. ameriški film Močni in zločinci.

KRSKO: 13. 7. ameriški film New York 1997. 15. 7. francoski film Tudi bankirji imajo dušo. 18. 7. ameriški film Edini moški na svetu. 19. 7. ameriški film Viktor Viktorija.

KOSTANJEVICA: 14. 7. avstralski film Čestni bojevniki II. 15. 7. ameriški film Prihaja jezdec. 18. 7. nemški film Prekletstvo črnega rubina.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 12. in 13. 7. francoski barvni film Kralj zapeljivec. 14. in 15. 6. ameriški barvni film Sest tednov. 17. in 18. 7. ameriški barvni film Vaba. 18. 7. matineja — ameriški barvni film Nenavadni pes čuvaj. 19. in 20. 7. ameriški barvni film Človek z Bogartovim obrazom.

SEVNICA: 12. 7. ameriški film Ninočka. 13. in 14. 7. ameriški film Peklenski angeli. 15. 7. ameriški film Imperij vrača udarec. 18. in 19. 7. angleški film Psiča.

ZASTAVO 750 SC, letnik 1979, prodam. Tone Novak, Srednje Grčevje 10, Otočec.

FIAT 750 Deluxe, letnik 74, registriran do junija 85, prodam. Branko Murn, Poljane 21, Dolenjske Toplice.

Z 101 comfort, letnik 1980, karambolirano, prodam. Hančič, Koštalova 14, Novo mesto, telefon 22-924.

R 4 GTL, avgust 1982, prodam. Zaversnik, Ragovska 9 a, Novo mesto.

GOLF GL, letnik 1981, prodam. Telefon 24-596.

AUDI 100, letnik 1969, vozen in registriran, po zelo ugodni ceni. Informacije vsak dan na naslovu Jože Gobec, Ljubljanska 7, Kostanjevica, telefon 69-702.

126 P, letnik 1982, ugodno prodam. Informacije po telefonu (068) 44-552, po 19. uri.

ZASTAVO 750, letnik 1978, prenovljeno, prodam. Cekuta, Mihovica 21, Šentjernej.

DIANO, letnik 1978, registrirano do julija 1985, prodam. Telefon 22-782.

ZASTAVO 750 LE, letnik 1981, prodam. Cena po dogovoru. Franc Zibert, Zgornje Skopice 10, Krška vas.

PRODAM CITROEN GSX 1.2, letnik 1978 ali zamenjam za Jugo 45, oziroma Z 101, proti doplačilu. Šegova 89, Novo mesto, telefon 25-707 (popoldne).

Z 750 S, letnik 1978, ugodno prodam. Trbojevič Velko (pri Resnik), Krško, Ilirska 8.

R 4, letnik 1974, prodam. Franci Humeč, Irča vas 18, Novo mesto.

PRODAM 126 P, letnik 1980. Informacije na tel.: 24-572.

PRODAM ČZ 250 ENDURO. Peric, tel. 21-501.

Kmetijski stroji

PRODAM traktor Ursus (35 KM) in kosilnico Figaro z vozilkom v dobrem stanju. Franc Zupančič, Imenje 2, 68310 Šentjernej.

PRODAM ENOOSNO traktorsko prikolico, dvo- in enobrazdni plug in planirno desko. Franc Novak, Trnje 4, 68212 Velika Loka.

PRODAM traktorsko frezo Howard 135 cm, obračalniki Maraton za BCS in diatonično harmoniko, vse malo rabljeno. Telefon (068) 56-174.

PRODAM bočno traktorsko kosilnico, novo, za IMT. Janez Pavlin, Vel. Slatnik 18, Novo mesto.

NOVO traktorsko bočno kosilnico IMT in motorno žago Homelite prodam. Telefon (068) 46-541.

TRAKTOR IMT, 700 delovnih ur, prodam. Ivan Gorenc, Hraštno 5, 68232 Šentrupert.

SNOPOVEZALKO BCS prodam. Anton Gorenc, Zalog 11, Škocjan. Ogled samo popoldne.

PRODAM traktor TORPEDO 6006 S, s kabino, nov. Naslov: Alojz Jordan, Dobrava 8 Kostanjevica.

PRODAM

PRODAM prikolico ADRIA 450 special s hladilnikom in predšotorom. Kličite telefon 32-043!

PRODAM kolo, skoraj nov poni. Stane Košmrlj, Na Lazu 21, Novo mesto, telefon 22-020.

DESKE ZA OPAZENJE, enkrat rabljene (colarice) in 100 punt prodam. Tel.: 21-025, proti večeru.

PRODAM garažo na Mestnih njivah. Telefon 23-125.

PRODAM pod v Dolenjskih Toplicah, možnost preureditve za vikend. Telefon (068) 85-822.

FOTOAPARATI ZENIT EM in HI—FI zvočne omarice 80 W prodam. Branko Benčin, 4. julija 66, Krško, telefon 71-219.

PRODAM mlado kravo, brejo 8 mesecev. Bojanc, Gor. Karteljevo 18, Mirna peč.

PRODAM bukovno ogelje. Franc Juršič, Oštrc 4, Kostanjevica.

TROFAZNI elektromotor (4,4 KW) ugodno prodam. Mihovica 21, Šentjernej.

ŠTIRIČINSKO fraktonarico, skoraj novo, prodam. Franc Kečič, Gornja Prekopa, Kostanjevica.

PRODAM TOMOS 4, kratka os, v uporabi 17 ur ter otroško kolo. Informacije po telefonu (068) 23-472, med 14. in 16. uro in po 22. uri po 16. juliju.

ZELO UGODNO prodam YAMAHA 3,5, motor za čoln, rabljen eno sezono. Cena po dogovoru. Telefon 23-662, popoldne.

PRODAM ovna in jagenjčka za zakol. Štine, Gor. Sušice 24, Uršna selo.

PRODAM nov kamin. Bajec, Smolenja vas 62 (Petelinjek). Telefon 25-096.

PRODAM kozolec na 2 okni (polytolar) in obračalniki za BCS avtomatik (italijanski). Franc Ratajec, Lukovec 5, Trebnje, telefon 44-654.

BAGER LIBHER 911 na kolesih ugodno prodam. Franc Humeč, Irča vas 18, telefon 24-496.

PRODAM dve gumi za prikolico s platišči. Jablan 15, Mirna peč.

PRODAM kravo, staro 5 let, brejo 8 mesecev. Marija Muhič, Orklovec, Mirna peč.

PRODAM kozolec (6 oken) in gumi voz (16 col), primeren za traktor.

Franc Lušina, Bela cerkev 13, Šmarješke Toplice.

PRODAM gumi vozove. Dobava takoj. Ivan Urbič, kovaštvo, Mirna.

PRODAM dvomanevalne orgle Farlisa z 140 W bas boxom ter kitaro znamke Ibanez. Telefon (068) 69-824.

PRODAM malo rabljen betonski mešalnik (100-litrski), trifazni, in elektro gradbeno dvigalo (do 200 kg). Telefon (068) 74-735 po 15. uri.

UGODNO PRODAM 800 kosov rabljene strešne opeke Kikinda. Zupančič, Stranska vas 8, Novo mesto.

PRODAM čoln Maestral 18 za 1,5 M. Telefon 24-436.

POCENI prodam omaro, kavč in fotele. Abazovič, Drska 20, Novo mesto.

PRODAM črnega konja, starega 12 let, težkega 650 kg (dober voznik), in voz prikolico za traktor, nosilnost do 5 ton. Ivan Venetič, Vrčice 3, Semič.

POCENI prodam čistokrvnega nemškega voljčaka z rodovnikom, starega 10 mesecev. Marija Rudič, Stranska vas 15, Novo mesto.

POMIVALNI STROJ Iskra prodam. Telefon 21-751.

UGODNO PRODAM belo žensko poročno obleko številka 42. Telefon 24-558.

NOVO kolo Maraton in šotor za dva prodam. Košak, Kotarjeva 7, Novo mesto.

PRODAM sesalec, pralni stroj, masko za 101, dele za NSU in nov avtoradio. Telefon 20-363.

PRODAM tele, težko 120 kg. Janez Radej, Blanca 54, 68283 Blanca.

ZARADI bolezni prodam konja z opremo, starega 7 let, zapeljivček gumi voz (15 col), cirkular z elektromotorjem, motorno žago, dva soda, kad, mlin za grozdje, letve 3 x 5 (50 kosov), moško in žensko kolo. Matija Kastelic. Vse informacije se dobijo pri Antonu Simončiču, Vinji vrh, n. n., Semič.

JARČKE, rjave, pasme hiseks, stare 3 mesece, prodajam vsak dan. Jože Jeršin, Račje selo 2, Trebnje, telefon 44-389.

PRODAM klavirsko harmoniko (120 basov), na novo uglaseno. Zvone Uhernik, Otočec 48.

PRODAM 3-fazni dvotarifni števec po nabavni ceni. Gerbec, Zagrebška 13, telefon 25-788.

PRODAM telico za rejo, brejo en mesec. Naslov v upravi lista (3978/84).

MLADIČKE dalmatince, rodovniške, oddam. Cvitkovič, Mej vrti 4, Novo mesto.

PRODAM motorno žago Husquarna z rezervnim listom in verigo. Naslov v upravi lista (3979/84).

PRODAM nov stereo-radiokasetofon, z dvosistemskimi zvočniki 12 W, firma Aristona — Filips. Naslov v upravi lista (3980/84).

GUME, traktorske, prodam. Naslov v upravi lista (3981/84).

KUPIM

KUPIM vprežni plug za izkopavanje krompirja, lahko tudi predehan za traktor. Ivan Venetič, Vrčice 3, Semič.

KUPIM dobro belo vino. Telefon 20-315.

POSEST

PRODAM hišo v Sevnici, Cesta na grad 42. Informacije: Cesta na Grad 11 ali po telefonu (068) 81-916.

PRODAM stanovanjsko hišo z vrtom in gospodarskim poslopjem v Brestanici, 300 m od železniške postaje. Ugodno za obrtnika! Informacije po telefonu (068) 72-320.

V DOBOVI pri Brežicah prodam družinsko hišo z vrtom (bližina Cateških Toplic). Informacije na telefon (068) 67-018.

PRODAM nekaj parcel za vikende pri Velikem Gabru. Poleg je elektrika, telefon in asfalt. Naslov v upravi lista (3977/84).

ZAHVALA

V 59. letu starosti nas je po težki bolezni zapustil naš dragi brat in stric

JANEZ NEMANIČ

upokojenec
borec Cankarjeve brigade
iz Lokvice 22 pri Metliki

Iskrena hvala zdravstvenemu osebju pljučnega oddelka Novo mesto za skrb in nego v zadnjih dneh življenja. Hvala sorodnikom, prijateljem ter sovaščanom, ki ste nam stali ob strani v težkih trenutkih slovesa ter pokojnika pospremili do preranega groba. Najlejša hvala za darovano cvetje in vence. Posebno zahvalo smo dolžni članom GD Lokvica za častno stražo in članom ZZB za podarjene vence ter spremstvo s prapori do groba. Lepa hvala metliški godbi na pihala, kaplanu za opravljeni pogrebni obred ter gospodnikom pred hišo žalosti ter ob odprtem grobu za ganljive besede slovesa. Vsem vam, ki z nami sočustvujete ter se našega pokojnika spominjate s toplimi mislijo, naša iskrena zahvala!

V tih žalosti: brat Jože z družino

Tvoj dom je prazen,
tvoj dom je tih,
odkar odšel si,
dragi Janez,
za večno na oddih.

PRODAM mlado kravo, brejo 8 mesecev. Bojanc, Gor. Karteljevo 18, Mirna peč.

PRODAM bukovno ogelje. Franc Juršič, Oštrc 4, Kostanjevica.

TROFAZNI elektromotor (4,4 KW) ugodno prodam. Mihovica 21, Šentjernej.

ŠTIRIČINSKO fraktonarico, skoraj novo, prodam. Franc Kečič, Gornja Prekopa, Kostanjevica.

PRODAM TOMOS 4, kratka os, v uporabi 17 ur ter otroško kolo. Informacije po telefonu (068) 23-472, med 14. in 16. uro in po 22. uri po 16. juliju.

ZELO UGODNO prodam YAMAHA 3,5, motor za čoln, rabljen eno sezono. Cena po dogovoru. Telefon 23-662, popoldne.

PRODAM ovna in jagenjčka za zakol. Štine, Gor. Sušice 24, Uršna selo.

PRODAM nov kamin. Bajec, Smolenja vas 62 (Petelinjek). Telefon 25-096.

PRODAM kozolec na 2 okni (polytolar) in obračalniki za BCS avtomatik (italijanski). Franc Ratajec, Lukovec 5, Trebnje, telefon 44-654.

BAGER LIBHER 911 na kolesih ugodno prodam. Franc Humeč, Irča vas 18, telefon 24-496.

PRODAM dve gumi za prikolico s platišči. Jablan 15, Mirna peč.

PRODAM kravo, staro 5 let, brejo 8 mesecev. Marija Muhič, Orklovec, Mirna peč.

PRODAM kozolec (6 oken) in gumi voz (16 col), primeren za traktor.

PRODAJAM gradbeno parcelo (18 a) na Studencu pri Sevnici, Milena Mrgele, Studence 46, 68293 Studence pri Sevnici.

RAZNO

VDOVEC, 62 let, želi gospodinjstvo do 55 let, upokojenko, ali tako, ki se želi poročiti, naj se javi na upravo lista pod šifro: „LEPA JE DOLENJSKA“.

INSTRUIRAM angleščino za vse stopnje. Telefon 22-428.

IZGUBIL sem pokrovček od rezervuarja za VW 1200 J. Proti nagradi javite na telefon 22-880.

7. ulija 1984 se je med Češnjicami in Otočcem izgubila samokolnica. Pošten najditelj naj sporoči na Otočec 65.

IŠČEM mlajšo upokojenko za nego in skrb starejše ženske na deželi. Ivan Šasek, Mali Orehek 9, Stopiče.

IŠČEM žensko od 35 do 40 let za namajšo kmetijo. Otrok ni ovira, ločene so izključene. Šifra: „SREČA“.

VDOVA, ki živi sama v hiši, nudi trezni upokojenki brezplačno opremljeno sobo za pomoč v gospodinjstvu. Škulj, Črnolajška 3, Kočevje.

SPREJMEM dekle, ki bi rada nadajevala solanje, tečaj, se kaj učila ali zaposlila, ji pomagam. Martin Kaplan, Galjevica 14, Ljubljana.

DNE 3. julija sem od Pionirja v Ločni do Zabje vasi izgubil rezervno gumo tip 6.70-15. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne na naslov ROLERTARSTVO MEDLE, Zabja vas 47, Novo mesto, tel. 23-673.

FRANC KELHAR iz Brezja 16, Globoko, izjavljam da nimam nobene povoda trditvi, da mi je Franc ZEVNIK iz Brezja 11, Globoko, kradel naflo iz traktorja, kot tudi ne, da bi mi ukradel prečko z obračalnika, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe, in obljubljam, da ga bom v bodoče pustil pri miru.

JOŽE STOJNIC, Hlebčeva 12, Črnuče, uradni skrbnik Frančiške STOJNIC iz Gor. Brezovice 28, opozarjam vsakogar, ki bi kupoval „premičnine ali nepremičnine“ od BORISA POTOVARJA, začasno stanujočega na Gor. Brezovici 28, da ga bom sodno preganjal.

FRANC VIDIC, Hudourniška pot 16, Ljubljana, prepovedujem na svojih parcelah na Zajčjem vrhu vožnjo, pašo ali vsakršno drugo možno škodo. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

PRI ZAHVALI pokojnega ALOJZA PROGARJA iz Dol. Kamenc je nastala neljuba pomota, ker je bilo izpuščeno Gasilsko društvo KAMENCE, za kar se opravičujem. Članom GD Kamence pa se iskreno zahvaljujem za udeležbo pri pogrebu. Jožica Ribič, Dol. Kamence 28.

Kataster z dolgo brado

Kako posodobiti zemljiški kataster?

Večina načrtov tako imenovanega zemljiškega katastra je namreč starih že 160 let. To pomeni, da so še krepko iz časov „črno-zolte monarhije“, ko se je začela ta služba postavljalati na noge. Zadnja revizija katastrskih kultur je bila opravljena pred 15 leti. Na terenu mnogokrat ugotovijo, da je v naravi povsem nekaj drugega kot v mapah. To se seveda otepa pri odmeri davkov in tudi setvenih načrtih. Pri slednjih namreč še vedno računajo z njivami, ki jih že zdavnaj ni več. Na geodetski upravi vidijo tudi nove naloge. To so namreč predvidene komasacije v občini, kjer imajo ravno zemljemerci pomembno vlogo.

So seveda tudi še druge stvari, na primer podeljevanje

*Vsa sreča je pri nas minila,
ko tebe, dragi ati, zemlja je pokrila.
Vse bolj osamljene naše so poti,
odkar v temnem grobu počivaš, ljubi ati, ti.
Rad si božal otročičke svoje,
omahnile so za vedno pridne roke tvoje.
Nikoli te ne bomo pozabili,
na grob tvoj bomo rožice nosili.*

ZAHVALA

V 36. letu starosti nas je za vedno tragično zapustil naš dobri mož, oče in brat

VINKO KRZNAR

iz Osredka 14, Šentjanž

Zahvaljujemo se vsem znancem in sosedom za pomoč v težkih trenutkih. Hvala vsem, ki so nam kakorkoli izrazili sožalje, darovali vence in cvetje. Še posebna zahvala zdravniku iz Sevnice za prvo pomoč. Hvala tovarišicam OŠ Šentjanž, KS Šentjanž za požrtvovalno pomoč ter tov. Šuštaršiču za govor ob odprtem grobu ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Anica, otroci Vinko, Ksenija, Damjana in Pavle, sestre Tilka, Pavla in Tončka z družinami

*Kje si ljubi mož in ati,
kje tvoj mili je obraz,
kje so tvoje skrbne roke,
ki skrbele so za nas?*

ZAHVALA

Mnogo prežgodaj nas je komaj v 38. letu zapustil naš ljubljani mož, ati, sin, nečak, bratranec, zet in svak

STONE STAREŠINIČ

iz Krasinca 44

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo DO Beti Metlika tozd Konfekcija, njegovim bivšim sodelavcem, OS Podzemelj, GD Krasince, Cerkvišče in Podzemelj, govornikom za ganljive besede, pevcem iz Gribelj, zdravstvenemu osebju iz ZD Metlika in internega oddelka bolnišnice Novo mesto ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Marija, sinovi Peter, Janko, Tonček in Tinko, mama, stric, tete in ostalo sorodstvo

*Draga mama, za vedno si nas zapustila,
ko se spomladi v vinograd nč boš več vrnila,
za teboj bo vinska trta solzo potočila.*

ZAHVALA

V 80. letu nas je zapustila naša draga mama

TEREZIJA BRODARIČ

roj. Nemanič

iz Rosalnice 35 pri Metliki

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v teh težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno spremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo OZZB Rosalnice, delovnim organizacijama Beti in Komet za podarjene vence, metliški godbi ter govornikom za poslovlilne besede. Hvala za vsestransko skrb in pomoč med boleznijo tudi sosedu Slavici Adlešič ter osebju Zdravstvenega doma Metlika. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sin Tone, hčerki Rezka in Martina z družinami
Rosalnice, Metlika, Črnomelj

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, babice in prababice

MARIJE VIRC

roj. Grandljič

iz Gör. Kamenja 6

se za izrečno sožalje, podarjene vence in cvetje ter spremstvo na zadnji poti iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem, sovaščanom in delovnim organizacijam Dolenjski veteranski zavod Novo mesto, SGP Pionir Novo mesto, Krka—Hotel Grad Otočec, Osnovna šola Trebnje, IMV Novo mesto in Čestno podjetje Novo mesto. Iskreno se zahvaljujemo tudi zdravniškemu in strežnemu osebju internega in urološkega oddelka bolnišnice Novo mesto, posebno dr. Janezu Kramarju, dr. Bogomiru Vodniku, sosedom, župniku za opravljeni obred ter pevcem za zapete žalostinke.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 56. letu starosti zapustil mož, oče, brat in stric

ALOJZ NOVAK

Ob Težki vodi

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem, ki so pomagali, nam stali ob strani in pokojnega v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo delovnim organizacijam: Gradbenemu podjetju ŽGP Ljubljana, Novoteksu Novo mesto in Tovarni zdravil Krka za podarjene vence in govornikom za poslovlilne besede. Lepo se zahvaljujemo tudi domačemu kaplanu za opravljeni obred in pevskemu zboru za petje.

Žalujoči: žena Marija z otroci, bratje Jože, Jule, Tone, Martin in Stane ter sestra Martina z družinami

*Zjutraj ne veš, kam boš drviš legel,
ne kdo te vzdrani, ko zapreš oko,
kadar si svojim dragim v roka segel,
nemata si za vedno vzel slavo.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljubljene mame, stare mame, prababice in sestre

ALOJZIJE LUZAR

Potov vrh 18

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so našo drago mamo spremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami v najtežjih trenutkih bolečine in nam izrazili sožalje. Hvala vsem, ki ste našo ljubljeno mamo v življenju cenili, spoštovali in jo imeli radi. Zahvalo smo dolžni delavcem restavracije Triglav iz Ljubljane, delavcem DO Novoteks ter Ribiški družini Novo mesto. Skromno in iskreno se zahvaljujemo dobrim sosedom za pomoč in Mateji za poslovlilne besede.

Žalujoči: sinova in hčere Tone, Jožko, Rezka, Mimi, Martina, Štefka, Anica ter sestra Tončka
Novo mesto, Ljubljana, Nova Gorica, 9. 7. 1984

*Črni dan je moral priti,
bridkosti dan, oj dan solzan.
Težka bila je ločitev,
ves jok, vse solze so bile zaman.*

ZAHVALA

12. junija je v 88. letu starosti prenehalo biti plemenito srce dragega

ANTONA ZAJCA

iz Krškega

Prisrčna hvala vsem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje in darovali prelepo cvetje. Posebna hvala sorodnikom, prijateljem in znancem, sosedom, zlasti družini Šule in Martinc, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, Zdravstvenemu domu Krško za prvo pomoč, zdravnikom in sestram intenzivnega oddelka Brežice, vsem nekdanjim sodelavcem, kolektivu in učencem OŠ Senovo, kolektivu Stilleša, godbi Celuloze, govornikom in župniku. Hvala vsem, ki ste nam lajšali bolečine v najtežjih trenutkih.

V tihi žalosti: vsi njegovi

*Ko zjutraj si odšel od doma,
od doma šel si daleč proč,
dragi Toni, nismo slišali te več,
le brat, ko klical zvečer si na pomoč.*

ZAHVALA

S pekočo bolečino v sru smo sprejeli vest, da je tragično preminil, star komaj 25 let, naš dragi

TONI ŠTUBLAR

s Pugleda 2 pri Semiču

Zahvaljujemo se vsem, ki so nas obvestili o tragični nesreči, a niso mogli spregovoriti, da ga ni več, dokler nismo zagledali srebrne krste, v kateri je počival. Hvala vsem, ki so mu pomagali na železniški postaji v Semiču, mu lajšali bolečine in karkoli pozneje storili zanj, ga obiskovali v njegovi rojstni hiši, nam izrekli sožalje, darovali pokojnemu cvetje in vence, ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo sosedom, tovarni Iskra Semič za organizacijo pogreba, številnemu pevskemu zboru Iskre Semič, godbi na pihala iz Metlike, govornikom Martinu Plutu, Stanetu Voglarju in Ivanu Avpiču. Posebna hvala GD Kot za opravljeni pokop in za številno spremstvo sotovarišem, hvala tudi župniku za opravljeni obred.

Neutolažljivi: ata, mama, brat Slavi, sestra Anica z družino in Mileni, stara mama, tete in stric ter ostalo sorodstvo

*Kaj bi storil, kaj bi dal,
da bi srček ne zastal?
Ko živela večno bi,
bi presrečni bili mi.
Rože prelepe si vedno ljubila,
naj ti posuta bo z njimi gomila.*

ZAHVALA

V 70. letu starosti je prenehalo biti plemenito srce naše drage žene, mame, stare mame

KATARINE ŠTREKELJ

rojene MUC

Vranoviči 25

Vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali in sočustvovali z nami, posebno sosedom, sovaščanom, sorodnikom, osebju ZD Črnomelj in Splošne bolnice Novo mesto, pevkam iz Gribelj in župniku, vsem, ki ste našo mamo zasliši s cvetjem, iskrena hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

V 78. letu starosti je prenehalo biti srce našemu možu, atu, staremu atu, bratu, stricu in svaku

JAKOBU RANGUSU

iz Čadraž 5

Iskreno se zahvaljujemo dobrim sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje in pokojnika spremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se vsem za podarjene vence in cvetje, kolektivu Hotel Grad Otočec, Delikatessi, Emoni in SKB Ljubljana ter ZB Šentjernej. Posebna zahvala kaplanu za opravljeni obred. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Žalujoči: žena Pepca, sin Cvetko in sin Slavko z družino, hči Vida in Marinka z družinama, sestra in ostalo sorodstvo

*Vsa sreča je pri nas minila,
ko tebe, draga mama, zemlja je pokrila,
vse bolj osamljene naše so poti,
odkar v temnem grobu počivaš,
ljuba mama, ti.*

V SPOMIN

10. julija je minilo leto od smrti naše nepozabne mame in stare mame

MARIJE KERIN

iz Mikot 15, Raka

Dom je brez tebe ostal prazen in tih, v sru pa neizmerne bolečine in težko spoznanje krute resnice, da si za vedno odšla. V našem spominu boš večno živela. Hvala vsem, ki se je še spominjate.

Žalujoči: vsi njeni

PROF. ROMANA IVAČIČ

Čeprav šolarji že nekaj tednov uživajo zaslužene počitnice, konec pouka za učitelje ne pomeni brezdelja. Tista, kako je učitelj gospod z dvema ali več meseci prostega na leto, namreč ne drži. Prof. Romana Ivačič na sevniški osnovni šoli Sava Kladnika ima v svojem kabinetu razgrnjene matične in ostale anketne liste. To so stvari, za katere je med šolskim letom bolj malo časa, terjajo pa od učitelja vso skrb, saj morajo zaokrožiti sliko o učencu kot razvijajoči se osebnosti, sledijo strokovni sestanki po predmetnih skupinah, razprave o letnih učnih načrtih, knjižnica in še marsikaj. Naštevava Ivačičeva za dokaz zoper zakoreninjeno pojmovanje. Prizna pa, da učitelj lahko šele zdaj malo bolj sproščeno zadirja in nekako začuti, kaj je običajni delavnik brez pisanja priprav doma in popravljanja šolskih nalog.

Ivačičeva je prišla v Sevnico iz Gornjega Leskova ali Sv. Antona, doma pa je iz Presladole med Blanco in Sevnico. Poleg angleščine poučuje na sevniški šoli neobvezno tudi nemščino, ki so jo kot jezik naših sosedov marsikje preveč izrinili. Strinja se z ugotovitvijo, da so za pouk tujega jezika najbolj dovezni najmlajši. Zato se nemščine na sevniški šoli učijo že učenci tretjih razredov. Od 30

jih je opisno ocenjeno v spričevalu dobilo le 24. Prof. Ivačičeva nasprotuje določili šolskega zakona — o tem je zadnje čase brati v časopisju vse več ugovorov — o napredovanju v višji razred z negativno oceno iz tujega jezika. Pri učenju jezika je potrebna predysem pridnost s tem določilom pa smo razvednotili sleherno spodbudo, prbije.

Učitelj se že od nekdaj drži obilo funkcij. Ivačičeva je članica občinskega izvršnega sveta, drugo mandatno dobo je v vodstvu občinskega društva DPM. Pravkar se ji izteka tudi druga mandatna doba kot predsednici sveta občinske Zveze pionirjev. V mladinski organizaciji cenijo njeno mentorsko delo, zato so jo ob letošnjem dnevu mladosti poklicali v slovensko skupščino po zlati znak. Ob koncu šolskega leta je sledilo še državno odlikovanje — medalja dela.

Ivačičeva je zadovoljna, da poleg vsega lahko dela še v dejavnostih, do katerih čuti nagjenje, to sta hortikultura in varstvo okolja. K hortikulturi se je na sevniški šoli "priglasilo" kar 160 učencev. Šolska zadruga je zaživela, to pomlad so prodajali že tudi paradiznikove sadike. Pri "zeleni straži" so se zadnje leto lotili pravnice raziskovalne naloge. Pregledali so vse potoke in studence v sevniški krajevni skupnosti. Rezultati so, žal, porazni. Še tako odmaknjeni studenci so v strugah polni smeti in nesnage. Pisali so sevniškim kolektivom, ki najbolj onesnažujejo okolje. Otroci in mentorica cenijo to, da so jim vsi vsaj odgovorili.

Kadar je bila res prosta in ko še ni bilo depozitnih ovir, je rada potovala po tujih deželah. Najdlje jo je pot pripeljala v Mongolijo in Sibirijo. Rada seže tudi po dobri knjigi, kjer vedno najde kaj zase.

ALFRED ŽELEZNIK

ŽENSKA LEBDELA V ZRAKU — Čarodeji so na morkonoški „Kresni noči“ prikazali množico neverjetnih trikov. Domačin dr. Ivo Pavšič je navdušil s čarovniško palico, Vlado Mikek pa z ženo, ki je lebdelela v zraku. (Foto: J. Pavlin)

Svet coprnij v Mokronogu

Uspela prireditelj 8. dolenjska „Kresna noč“ — Čarovniki navdušili

MOKRONOG — Čarodeji z magijo „Kresne noči“ so minulo soboto nekako le uspeli pričarati nekaj ur vedrega vremena in spraviti že prelozeno 8. tradicionalno turistično prireditev Dolenjske, „Kresna noč“, pod streho. V objemu ruševin mokronoškega gradu se je v mrzli noči zbralo skoraj 700 obiskovalcev. Ti zagotovo pri sebi niso imeli praprotnega semena kot pravi „kresovalci“, ki še verjamejo, da bodo tako na kresno noč izvedeli, kje je skrit zaklad, kot pravi izročilo.

Prireditelj je začela Barica Kraljevska, učiteljica z Mirne, ki je povedala nekaj zanimivih na račun domačih podjetij in njihovih direktorjev, zatem pa sta se predstavili dve skupini domačega kulturnega društva Emil Adamič: moški pevski zbor in folklorna skupina. Osrednji del večera je bil nastop čarodejev Marjana Drove-

nika (grand prix Lipica '82), Vlada Mikeka (grand prix Lipica '83), Franca Zupanca (zlata plaketa Magija '84). Veliko zanimivih trikov je gledalcem pokazal tudi domačin dr. Ivo Pavšič, ki sta mu dobro asistiral sin Ivo mlajši in hčerka Elizabeta ter dokazala, da trdno stopata po očetovih „čarovniških“ stopinjah.

„Kresna noč“ se je uradno končala z velikim ognjemtom in nastopom domačina Franca Videčnika, ki je na oder kot Krjavelj prišel natanko opolnoči in mnoge do solz nasmejal. Žal na prireditvi letos niso nastopili solisti ljubljanskega baletnega ansambla, kot je bilo najavljeno, ker so zaradi boleznih odpovedali nastop.

Prireditelj, katere pokroviteljica je bila mokronoška Iskra, se je ob zvočnih ansambli „Amidi“ zavlekla pozno v noč.

J. P.

Kar s puško nad otroke

Nedolžna otroška igra z žogo je Franca Vogrinca iz Bukovška tako razjezila, da je pograbil puško

BUKOVŠEK — Dogodek, do katerega je prišlo 5. julija popoldne v vasi Bukovšek pri Brezicah, je precej vznemiril tamkajšnje krajanje. Nekaj po 14. uri se je namreč na brežiški postaji milice oglasila skupina otrok, ki so miličnike obvestili, da je med tem, ko so se

igrali z žogo, nekdo nanje streljal.

Razumljivo, da so miličniki takoj pričeli s poizvedovanjem. Izkazalo se je, da so se otroci, vsi v starosti od 12 do 13 let, doma iz Bukovška in Brezic, igrali blizu hiše 69-letnega Franca Vogrinca. Izkazalo se je tudi, da je Vogrinca član brežiške lovške družine in da ima puško, za katero pa ima tudi dovoljenje. In kako je prišlo do spornega dogodka?

Otrokom je med igranjem žoga padla na dvorišče Vogrinčeve hiše, kar pa je lastnika tako razjezilo, da je pograbil puško in se z orožjem v roki pojavil pred otroki. Fantje so se seveda ob pogledu na puško ustrašili in pričeli bežati proti gozdu, takrat pa je Vogrinca iz razdalje kakih 100 metrov za njimi streljal. Na srečo do najhujšega ni prišlo, Vogrinca je celo zatrdil, da je ustrelil samo enkrat, pa še to v zrak. Navzlic temu so miličniki Vogrinca puško seveda zasegli, zoper njega pa bodo napisali kazensko ovadbo temeljnemu javnemu tožilu.

B. B.

MEDVED V MESTU

ČABAR — Poročali smo že, da se po Čabru, ki je občinsko središče na Hrvaškem, leži pa na sami meji s kočevsko občino, sprehajajo medvedje. Te dni pa je Antona Čopa iz Čabra pred domačo hišo napadla medvedka in bi skoraj izgubil življenje. Čop se je vračal iz gozda, ko ga je pri domači hiši iznenada napadla medvedka, ki je bila z mladičema. Skočila je nanj in ga težko ranila, da se je privlekel do domače hiše šele uro in pol po napadu. Težko ranjenega Čopa so prepeljali v reško bolnišnico, kjer so mu opravili tudi plastično operacijo. Ne bo odveč previdnost tudi na slovenski strani Čabranke, saj je znano, da tu prehajajo medvedje med kočevsko in čabransko občino in prav na tem območju je prišlo že do več napadov medvedk na ljudi.

V BUTORAJU TRADICIONALNO ŠPORTNO SREČANJE

BUTORAJ — Športno društvo Butoraj pripravlja za nedeljo, 22. julija, na vaškem igrišču športno srečanje v malem nogometu, streljanju z zračno puško, metu bombe in vlečenju vrvi. Srečanje, ki postaja tradicionalno, je znano po velikem številu udeležencev s te strani in one strani Kolpe, saj je lani samo v malem nogometu nastopilo 18 ekip, zato društvo tudi letos vabi športne ekipe ne le iz Bele krajine, ampak tudi širše Dolenjske, naj se udeležijo srečanja. Prijave sprejema Jože Barič iz Butoraja pri Črnomlju, udeleženci pa se lahko prijavijo tudi tik pred začetkom tekmovanja, torej v nedeljo, pred 8. uro jutraj.

Struga bo konjeniški center

Konjski šport, novo razvedrilo za obiskovalce Struge — Dela so se lotili prstovoljno — Deset konjev za začetek

STRUGA — Hotel Grad Otočec si že nekaj let prizadeva ob gradu Struga, v prelepem okolju ob Krki, nuditi konjeniške storitve svojim gostom in drugim, ki jih zanima konjeniški šport. Letos so se, čeprav že nekoliko pozno, temeljito lotili priprav in kot kaže, bo že v naslednjem tednu vse pripravljeno za to vrsto razvedrila na Strugi.

K uresničitvi te ponudbe je v veliki meri s oaj delež prispevala tudi peščica zagnanih ljubiteljev konjeniškega športa iz Novega mesta, ki se je dela na Strugi lotila resno s prostovoljnimi delom. V tednu dni so uspeli urediti zanemarjene in zapuščene prostore in jih z obilico iznajdljivosti spremeniti v

sedlarnico, garderobo, ogradijo so prostor za izpust konjev in uredili mali hlev. Velika prostovoljna delovna akcija mladih iz Otočca in voljakov garnizije „Milan Majcen“ pa je bila minulo soboto. S skupnimi močmi so uspeli dobodra popraviti makadamsko cesto Otočec—Struga, ogradijo so prostor za manežo in temeljito pospravili veliki hlev. V naslednjih dneh nameravajo urediti še prostor za bife, galopsko stezo in sprehajalne poti za konje.

Nanovo ustanovljena jahalna sekcija Struga—Hotel Grad Otočec naj bi z delom pričela že ob koncu tedna.

SMRT OB CESTI

KOČEVJE — Na cesti Kočevje—Dvor se je 27. junija pri vasi Gorenje zgodila huda prometna nesreča, v kateri je izgubila življenje 27-letna Miranda Kovačič iz Željna pri Kočevju. Do nesreče je prišlo, ko je 37-letni Polde Hudorovič iz Željna zapeljal v levo ovinku s ceste na bankinjo, nato v jarek in zadel v leseno ograjo ter polomil več prečnih drogov, en izmed njih pa je prebil srednji del avtomobila in se zariil Kovačičevi v prsi, da je bila takoj mrtva. Voznik ni bil ranjen, v Klinični center v Ljubljano pa so prepeljali enoletno Lilijano Kovačič, ki je bila ob nesreči na zadnjem sedežu avtomobila.

NA LOKI TOMAŽ DOMICELJ

Glasbena zadruga iz Novega mesta nadaljuje s sedaj že rednimi Večeri na Loki. Jutri, v petek, 13. julija, bo v gosteh Tomaž Domicelj s svojim ansambлом. Prvi del njegovega nastopa, vzlet iz programa Glasbene mladine Slovenije, bo nosil naslov Od bluesa do beatlov. Glasbeniki bodo z besedo in glasbo predstavili del razvoja popularne glasbe, poučnemu delu večera pa bo sledil še spored največjih uspešnic Tomaža Domicelja, ki je na Loki z velikim uspehom nastopil že lansko poletje. (divi)

SPET „KOSTANJEVIŠKA NOČ“

KOSTANJEVICA — Kostanjeviško turistično društvo in vselej prizadeveni šelmarji družno pričajo v soboto, 21. julija, tradicionalno Kostanjeviško ali, kot ji tudi pravijo, Beneško noč. Zanimivo bo tekmovanje čolnov C 2 in K 1 vseh kategorij, stari domači čolni bodo okrašeni z lampijonki, pestro dogajanje pa bodo „začnili“ še z ognjemtom in promenade koncertom „pleh muzike“. Prifocenhauza — na splavu...

O DELU MLADIH RAZISKOVALCEV — Udeleženci enotedenskega mladinskega raziskovalnega tabora na Suhorju so v soboto pripravili razstavo o svojem delu in izsledkih, ki si jo je ogledalo precej ljudi iz teh krajev. Na sliki: vodja tabora, metliški etnolog Andrej Dular razlaga obiskovalcem rezultate etnološke skupine.

Mlada znanost na Suhorju

Mladinskega raziskovalnega tabora se je udeležilo 26 srednješolcev

SUHOR — Prvi teden v tem mesecu je 26 srednješolcev iz cele Slovenije preživelo na mladinskem raziskovalnem taboru na Suhorju pri Metliki. Mladi raziskovalci so teden dni delali v geografski, zgodovinski, etnološki in umetnostnozgodovinski skupini in pod vodstvom osmih mentorjev sistematično, po ustaljenih metodah posamezne discipline, proučevali Suhor in okoliške vasi.

To je bil že peti mladinski raziskovalni tabor v Beli krajini, vendar prvi v metliški občini, prej sta bila po dva v Vinici in Semiču. Letošnjega je v veliki meri omogočila tudi metliška raziskovalna skupnost, mladim raziskovalcem oziroma gibanju „znanost mladini“ pa so po svojih močeh pomagali še metliška osnovna šola, zlasti podružnična šola na Suhorju, Belokranjski muzej in seveda prijazni, gostoljubni in ustrežljivi prebivalci teh krajev.

Geografska skupina je preiskovala vodne vire v metliški občini in delno

tudi v sosednji ozaljski in pripravila predlog za zavarovanje teh virov, drugi del te skupine pa je pripravil prostorske osnove za dolgoročni plan KS Suhor. Mladi zgodovinarji so zbrali precej pričevanj udeležencev NOB iz teh krajev, zlasti pa njihove spomine na napad na Hrast in italijanski požig te vasi, bombardiranje Drag in na partizansko šolo v Dragah. Umetnostnozgodovinska skupina je popisovala in zbirala podatke o sakralnih umetnostnih spomenikih v tem delu metliške občine, etnološka pa je zbirala gradivo o zgodovini peskoko-pov in kako so peskokoopi oblikovali način življenja domačinov, ki jim je bil to dodatni vir zaslužka.

V soboto so pripravili razstavo o življenju in delu na raziskovalnem taboru ter prebrali poročila o rezultatih svojega dela, o tem nameravajo izdati tudi posebno publikacijo, zbrani material pa bodo v glavnem dali Belokranjskemu muzeju.

A. B.

MEDNARODNI ZBOR MOTORISTOV — Člani trebanjskega AMD so 7. in 8. julija pripravili 1. mednarodni zbor motoristov, ki so se ga poleg slovenskih in hrvaških udeležili gostje iz Italije, Avstrije in Nemčije. Na dvodnevni prireditvi se je zbralo 171 lastnikov jeklenih konjčkov, ki so poskrbeli za zanimivo turistično poživitev. V soboto so poskrbeli za turistično vožnjo do Novega mesta, Šentjerneja in nazaj, in nekaj 100 metrov dolga kolona je privabila pozornost vsepovsod, kamor je prišla. V nedeljo popoldan so imeli udeleženci tekmovalno vožnjo, ki si ga je ogledalo več sto domačinov. (Foto: Jože SIMČIČ)